

**TÜRKÇE KONUŞAN TUTUK ve AKICI
AFAZİLİLERİN FARKLI CÜMLE TİPLERİNİ
ANLAMASI ve ÜRETMESİ**

Fenise Selin Karalı

Yüksek Lisans Tezi

**TÜRKÇE KONUŞAN TUTUK ve AKICI
AFAZİLİLERİN FARKLI CÜMLE
TİPLERİNİ ANLAMASI ve ÜRETMESİ**

Fenise Selin Karalı

Yüksek Lisans Tezi

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı

Eskişehir, 2015

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İlknur Maviş

Jüri ve Enstitü Onayı

Fenise Selin Karalı'nın "Türkçe Konuşan Tutuk ve Akıcı Afazililerin Farklı Cümle Tiplerini Anlaması ve Üretmesi" başlıklı, Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı'ndaki Yüksek Lisans tezi, 29.06.2015 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	Prof. Dr. İlknur Maviş Anadolu Üniversitesi	.....
Üye	Prof. Dr. Özgür Aydın Ankara Üniversitesi	.....
Üye	Yrd. Doç. Dr. Aylin Müge Tunçer Anadolu Üniversitesi	.....

Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve ..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Dilek AK

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

Bireysel Bilgiler

Adı ve soyadı : Fenise Selin Karalı
Doğum tarihi ve yeri : 1990, Antalya
Uyruğu : T. C
Medeni durumu : Bekar
İletişim adresleri : selinkarali@hotmail.com

Eğitim Durumu

1997- 2004:Başöğretmen Atatürk İlköğretim Okulu, Antalya
2004-2008: Atatürk Anadolu Öğretmen Lisesi, Yabancı Dil Bölümü, Ankara
2008-2012: Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakóltesi, İngiliz Dilbilimi Bölümü, Ankara
2011-2012: Wroclaw Üniversitesi, Edebiyat Fakóltesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı, Wroclaw, Polonya
2012-2015: Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakóltesi, Dil ve Konuşma Terapisi ABD, Eskişehir
Yabancı diller : İngilizce, Almanca

Yayımlar

Bildiriler

Serebral Palsili Çocuklarda Beslenme ve Yutma Sorunlarının Belirlenmesi (2014). Fenise Selin Karalı, Duygu Büyükköse, Müzeyyen Çiyiltepe. III. Yutma Kongresi. Ankara.

Bilimsel Etkinlikler

Eastern Generative Grammar School (The Egg). 2 haftalık Dilbilim Semineri. Poznan, Polonya. Haziran, 2009.
IV. Dilbilim Öğrenci Konferansı. Hacettepe Üniversitesi, İngiliz Dilbilimi Bölümü. Beytepe. Nisan, 2010.
Kenneth O.St.Louis, PhD. Kekemelik ve Hızlı Bozuk Konuşma Değerlendirme ve Terapisi. Anadolu Üniversitesi. Dilkom. Mayıs, 2013.

Passy-Muir Konuşma Valfi'nin Konuşma ve Yutma Rehabilitasyonundaki Yeri. Anadolu Üniversitesi, Dilkom. Mart, 2014.

III. Yutma Bozuklukları Kongresi. Ankara. Aralık, 2014

"Nisan Ayı Otizm Farkındalık Ayı" kapsamındaki seminerler. Anadolu Üniversitesi, Öğrenci Merkezi Salon 2009. Nisan, 2014.

Kenneth O. St. Louis, PhD. Stuttering Treatment: Stuttering Modification of Severe Stuttering in Adults. Anadolu Üniversitesi, Dilkom. Mayıs, 2014.

Mary Weidner, M.S., CCC-SLP. Stuttering Treatment: Overall Communication Approaches in Children . Anadolu Üniversitesi, Dilkom. Mayıs, 2014.

Dudak Damak Yarıklıkları Derneği 4. Geleneksel Toplantısı, Anadolu Üniversitesi. Dilkom Nisan, 2015.

8. Ulusal Larengoloji Kongresi. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi. İzmir. Mayıs, 2015.

Staj

Anadolu Üniversitesi, Dil ve Konuşma Bozuklukları Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi Uygulama Birimi.

TEŐEKKÖR

Başta tÖm hayatım boyunca bana destek olup yanımnda olan annem ve ablama,
Tez sÖrecinde beni yalnız bırakmayıp her anında bana yol gÖsteren Prof. Dr.
İlknur Maviş başta olmak Özere tÖm Dilkom ailesine,
Ve bu zorlu sÖreçte yanımnda olan herkese teŐekkÖrÖ bir borç bilirim.

TÜRKÇE KONUŞAN TUTUK VE AKICI AFAZİLİLERİN FARKLI CÜMLE TİPLERİNİ ANLAMASI VE ÜRETMESİ

ÖZET

Afazi, Serebro Vasküler Olaylar (SVO) sonucunda beynin belirli bir bölgesinde oluşan lezyona bağlı olarak dili anlama, üretme ya da dilin her iki modalitesinde bozukluğa yol açan bir dil bozukluğudur. Afazi tipleri, lezyonun anatomik yerine, kişilerin sözel çıktıklarına ya da hasar sonucunda oluşan işlev kaybına göre farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Bu araştırmanın amacı, sözel çıktıklarına göre tutuk ve akıcı afazili olarak sınıflandırılmış bireylerin cümle üretim ve anlama becerilerini belirlemek ve aralarındaki farklılıkları ortaya koymaktır.

Bu amaçla 11 tutuk, 8 akıcı ve 8 sağlıklı bireyden oluşan katılımcılara, araştırmacı tarafından oluşturulan 66 soruluk cümle üretim testi ve 33 soruluk cümle anlama testi Ocak - Haziran 2015 tarihleri arasında DİLKOM'da terapi almaya devam eden afazili bireylere uygulanmıştır. Testler HELPSS terapi programı setinden esinlenerek oluşturulmuştur. Testler sonucunda elde edilen veriler SPSS 21.0 programında Mann Whitney U testi ile gruplar arasında, Wilcoxon testi ile gruplar içerisinde karşılaştırılmıştır.

Değerlendirmeler sonucunda, tutuk afazililerin en iyi anladığı cümleler geçişli bildirim, geçişsiz bildirim ve yerleştirme cümleler; akıcı afazililerin en iyi anladığı cümleler ise geçişli emir, geçişsiz bildirim ve yerleştirme cümleler olarak bulunmuştur. Tutuk afazili bireylerin geçişsiz emir cümleleri ve geçişli bildirim cümlelerini akıcı afazili bireylere göre daha iyi anladığı ve yerleştirme cümleleri akıcı afazililere göre daha iyi ürettiği ortaya konmuş olup, tüm afazililerin en iyi ürettiği ilk üç cümlenin sıralaması farklı olsa da “geçişsiz emir, geçişsiz bildirim ve geçişli bildirim” cümleleri olduğu belirlenmiştir. Tekrarlamanın cümle üretimini kolaylaştırma etkisine bakıldığında ise tutuk afazililerin, geçişli emir cümlesi, geçişsiz bildirim cümlesi, edilgen cümle ve evet – hayır soru cümlelerini öykü içinde duyduklarında daha iyi ürettikleri; akıcı afazililerin ise sadece “evet – hayır soru cümlelerini” daha iyi ürettikleri ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler : Afazi, HELPSS, Cümle Anlama, Cümle Üretim

**COMPREHENSION AND PRODUCTION of DIFFERENT SENTENCE
TYPES in TURKISH SPEAKING NON FLUENT AND FLUENT
APHASICS**

Abstract

Aphasia is a language disorder, which includes problems in comprehension, production or both components of language due to a Cerebro Vascular Accident (CVA) at a particular location of the left-brain. Aphasia types are classified according to the anatomic part of the lesion, verbal output of the patient or the loss of the function resulted by the damage. The aim of this study is to determine and investigate the differences in production and comprehension skills of the fluent and non-fluent patients.

The HELPSS therapy program set inspired the assessment tool. We prepared a 66 brief stories with a picture for sentence production and 33 brief stories with 3 distractive pictures for comprehension. The tool was administered to 11 non-fluent, 8 fluent and 8 non-brain damaged participants between January - June 2015 at DILKOM. The results of the assessments were analyzed on SPSS 21.0 program; Mann Whitney U test was used to compare between group differences and Wilcoxon test to compare within group differences.

The results of the assessments showed that non-fluent aphasic patients have a better comprehension than fluent aphasic patients in imperative intransitive, direct and indirect object and a better production in embedded sentences. Of all the sentence types, even though the order of difficulty is a little different, all the aphasic patients are good at imperative intransitives, declarative intransitives and declarative transitives in the sentence production. Due to facilitative effect of delayed repetition, non-fluent aphasic patients produced imperative transitive, declarative intransitive, passive sentences and yes-no questions better when they heard the mentioned sentence types in the story told; fluent aphasic patients produced only yes-no questions better.

Key Words: Aphasia, HELPSS, Sentence Comprehension, Sentence Production

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZGEÇMİŞ	i
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ	ix
SİMGE ve KISALTMALAR DİZİNİ	x
GİRİŞ ve AMAÇ	1
Giriş	1
Amaç	2
KAYNAK BİLGİSİ	3
Afazi	3
Tutuk Afazi	3
Akıcı Afazi	5
Tutuk ve Akıcı Afazililerle Yapılan Araştırmalar	7
Helm Sentaks Uyarımı için Öykü Tamamlama Dil Programı	12
YÖNTEM	16
Araştırma Modeli	16
Katılımcılar	16
Veri Toplama Araçları	19
Cümle Üretim Testi	19
Cümle Anlama Testi	21
Ortam	22
Veri Toplama Süreci	22
Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi	23
BULGULAR ve TARTIŞMA	24
Bulgular	24

Anlama Testi Bulguları	25
Üretim Testi Bulguları	29
Tartışma	39
SONUÇ ve ÖNERİLER	45
KAYNAKLAR	46
EKLER	
EK 1. Cümle Üretimi Öyküleri ve Cümleleri	51
EK 2. Anlama Testi Öyküleri	54
EK 3. Sözel Çıktılar	57
EK 4. Üretim Testinde Kullanılan Resimler	93
EK 5. Anlama Testinde Kullanılan Resimler	99

ŞEKİLLER DİZİNİ

ŞEKİL NO ve ADI

SAYFA

Şekil 1. Beyindeki Lezyonların İşlevlere Etkisi

4

ÇİZELGELER DİZİNİ

ÇİZELGE NO ve ADI	SAYFA
Çizelge 1. Afazi Tiplerinin Karşılaştırılması	6
Çizelge 2. Tutuk Afazilerin Demografik Bilgileri	16
Çizelge 3 Akıcı Afazilerin Demografik Bilgileri	17
Çizelge 4. Sağlıklı Bireylerin Demografik Bilgileri	17
Çizelge 5. Katılımcıların ADD Puanları	18
Çizelge 6. Katılımcılara Ait Betimsel Bilgiler	24
Çizelge 7. Afazili bireylerin Anlama Testi Puanları	25
Çizelge 8. Afazili Bireylerin Üretim Testi Puanları	25
Çizelge 9. Afazili Bireylerin Anlama Testine İlişkin Mann Whitney U Testi sonuçları	26
Çizelge 10. Tutuk Afazililerin Cümle Anlama Sırası	29
Çizelge 11. Akıcı Afazililerin Cümle Anlama Sırası	29
Çizelge 12. Afazili Bireylerin Cümle Üretim Testine İlişkin Mann Whitney U- Testi sonuçları.	30
Çizelge 13. Tutuk Afazililerin Cümle Üretim Sırası	33
Çizelge 14. Akıcı afazililerin Cümle Üretim Sırası	34
Çizelge 15. Tutuk afazililerin Cümle Tekrarına İlişkin Wilcoxon Test Sonuçları	34
Çizelge 16. Akıcı Afazililerin Cümle Tekrarına İlişkin Wilcoxon Test Sonuçları	37

SİMGE ve KISALTMALAR DİZİNİ

ADD	: Afazi Dil Değerlendirme Aracı
Dat-	: İsmi i- durumu
DİLKOM	: Dil ve Konuşma Bozuklukları Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi
E	: Eylem
EAT	: Ege Afazi Testi
GAT 2	: Gata Afazi Tarama Testi
HELPPSS	: Helm Elicited Language Program for Syntax Stimulation
Loc-	: İsmi -de durumu
N	: Nesne
Ö	: Özne
SVO	: Serebro Vasküler Olay
SPPA	: Speech Production Program for Aphasia
SPSS	: Statistics Package for the Social Sciences
T M A	: Transkortikal Motor Afazi
T S A	: Transkortikal Sensöriyel Afazi

GİRİŞ ve AMAÇ

Giriş

Afazi terimi beynin belirli bir bölgesinde gerçekleşen Serebro Vasküler Olay (SVO) sonucunda dil işlemlerinde oluşan hasarı tanımlamak üzere kullanılmakta olup, beyinde oluşan lezyon sonucunda dili anlama, üretme ya da her iki modülde de bozukluklar görülebilmektedir. (Damasio ve Damasio, 2000, s.296). Lezyonun anatomik konumuna göre anterior - posterior, sözel çıktılarına göre akıcı - tutuk, fonksiyon kaybının anlamaya veya akıcılığa etkisine göre Broca-Wernicke, dil ifade bütünlüğüne göre ifade edici- alıcı afaziler şeklinde sınıflandırılabilir (Karaman, 2000, s. 15).

Papathanasiou, Coppens ve Potagas'ın (2013, s. 68) belirttiği gibi "afazi değerlendirmeleri", kişinin iletişimsel becerilerini ve sınırlılıklarını belirleyip, uygun terapi amaçları saptamak üzere yapılan niteliksel ve niceliksel veri toplama süreci olarak tanımlanabilir. Bu değerlendirme sürecinde kullanılacak araçlar;

- 1) Tanı koyma ve hastalığın prognozunu belirleme,
- 2) Tüm dil fonksiyonlarını belirleme,
- 3) Afazili birey ve ailesi ile ilgili bilgi toplama,
- 4) Rehabilitasyondan beklentilerin belirlenmesi gibi konularda yardımcı olabilmelidir.

Ulaşılmaması beklenen bilgileri bir anda sağlayacak belirli bir test olmadığı için değerlendirme yapılırken uygulanması gereken her bir test, afazinin durumuna ve özelliklerine göre bireyin dil becerileri gözönüne alınarak, kişinin ihtiyaçları doğrultusunda kişiye özel olarak seçilmelidir (Papathanasiou ve ark., 2013, s. 68).

Tanrıdağ'ın (2005) belirttiği gibi afazi sonucunda ortaya çıkan dil bozukluğunun tüm yönleriyle ortaya konulabilmesi, hem kliniksel olarak doğru bir tanının konulması hem de hastanın prognozunu belirlemede gerekli unsurlardan biridir. İyi oluşturulmuş bir dil terapisinin ilk adımı afazi değerlendirmesi olup, bir dildeki testler o dilin tipolojik yapısını ve kültürel değerlerini gözönüne alarak hazırlanmış olmalıdır (Maviş, 2010, s.233).

Türkçe'de afazi taraması için kullanılmak üzere geçerlik ve güvenilirliği yapılmış Frenchay Afazi Tarama Testi (Göçer-March, 1996); GAT-2 (Tanrıdağ, Maviş ve Topbaş, 2007); Ege Afazi Testi (EAT; Atamaz ve ark., 2007) gibi tarama testleri ve afazide bozulduğu düşünülen alanları daha kapsamlı olarak değerlendirmek üzere standardize edilmiş Afazi Dil Değerlendirme Aracı (ADD; Maviş ve Toğram, 2009) bulunmaktadır. ADD sayesinde konuşma akıcılığı, işitsel anlama, tekrarlama, adlandırma, okuma, dilbilgisi, söz eylemler, yazma ve resim anlatma alt alanlarında afazililerin üretim ve anlaması değerlendirilebilmektedir.

Afazi terapilerinde yapılması gereken en önemli şeylerden biri kişinin tüm dil alanlarındaki becerilerinin detaylı olarak incelenip, etkilenmiş dil alanlarının analizini iyi yapmaktır. Türkçe konuşan afazileri değerlendirmek üzere kullanılan testlerin içerisinde cümle bazında üretim ve anlama ile ilgili kısımlar olmasına rağmen, farklı cümle tipleri ile ilgili daha detaylı olarak üretim ve anlamayı değerlendiren bir test bulunmamaktadır. Ancak, bu çalışma ile çok kullanılan bir

terapi yöntemi olan Helm Sentaks Uyarımı için Öykü Tamamlama ile Dil Programı'nın (Helm Elicited Language Program for Syntax Stimulation - HELPSS) cümle tipleri (Helm-Estabrooks ve ark, 1982) temel alınarak Türkçe'ye yönelik bir anlama ve üretim testi hazırlama girişiminde bulunulmuştur. Bu çalışma, oluşturulan anlama ve üretim testi ile alandaki eksikliğin giderilmesi, akıcı ve tutuk afazilerin cümle anlama - üretim becerilerinin incelenmesini hedefleyen bir pilot çalışmadır.

Amaç

Tutuk ve akıcı afazili bireylerin belirli cümle tiplerini anlama ve üretimini incelemek üzere yapılan bu çalışmada yanıtları aranacak sorular aşağıdaki gibidir;

1. Tutuk ve akıcı afazililer arasında HELPSS cümlelerini anlama açısından farklılık var mıdır?
2. Tutuk ve akıcı afazililer arasında HELPSS cümlelerinin üretilmesi açısından farklılık var mıdır?
3. Tüm katılımcıların anlama ve üretimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Tutuk ve akıcı afazili bireyler hangi cümle tiplerini daha iyi anlayabilmekte ve üretebilmektedir?
5. Tutuk ve akıcı afazili grupların cümleleri gecikmiş tekrarlama ve özgün üretmeleri arasında farklılık var mıdır?

KAYNAK BİLGİSİ

Afazi

Afazi, beynin sol tarafına lokalize olmuş beyin hasarı nedeniyle dili anlama ve/veya üretmede sorunlara yol açan bir dil bozukluğudur. En yaygın sebebi inme olmasına rağmen, çarpmaya veya kazaya bağlı beyin hasarlarının da hafif düzeyden ileri düzeye kadar dil kullanım becerilerini azaltabilecek benzer etkileri vardır (Yule, 2010, s. 142). Afazi dil girdilerini etkilediği gibi, dil çıktılarını da etkilemektedir; afazi olan kişinin hem yazılı hem de sözlü dili anlama ve üretme yeteneği azalmaktadır (LaPointe, Murdoch ve Stierwalt, 2010. s.86).

Schuell, Jenkins ve Jiminel-Pabon (1964) afaziyi; okuma, yazma, dinleme, konuşma ve jestler gibi dilin tüm modalitelerine etki eden bir dil bozukluğu olarak tanımlamışlardır. Bazı modaliteler korunmuş ya da göreceli olarak daha az hasar görmüş olsa da, bazı modaliteler tamamen işlevselliğini yitirebilir. Bazı durumlarda okuma ve yazma, konuşma ve anlama kadar ağır hasar görmemiş olabilir ya da işitsel anlama, okuyarak anlamaya göre daha iyi korunmuş olabilir (LaPointe, ve ark., 2010, s. 86).

Tarih boyunca gerek nörolojik, gerek nörodilbilimsel, gerekse bilişsel ve işlevsel açıdan olsun afazi için pek çok tanımlama yapılmıştır. Hangi açıdan bakıyor olurlarsa olsunlar, çoğu araştırmacının bulunduğu noktalar ise (Papathanasiou ve ark., 2013);

- 1) Afazinin dille ilgili bir problem olduğu,
- 2) Alıcı ve ifade edici bileşenlerin bozulduğu,
- 3) Çoklu bileşenlere sahip olduğu,
- 4) Merkezi sinir sistemi bozukluğu sonucunda ortaya çıktığı olarak özetlenebilir.

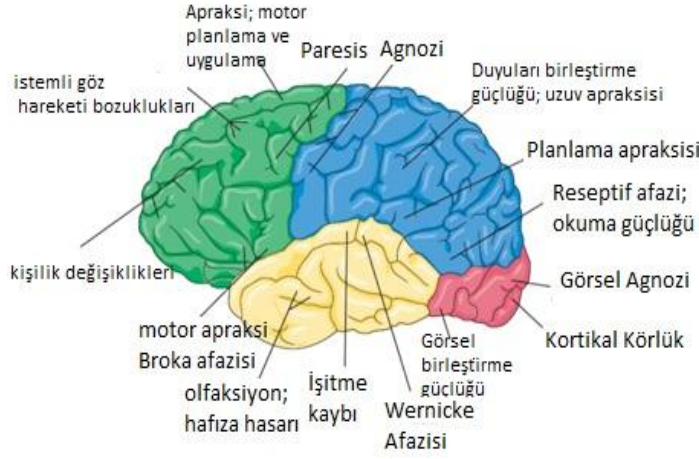
Afaziler sözlü üretim açısından da farklılık göstermektedir; eforlu ve normalden daha az sözcük ile konuşan tutuk afaziler ve tam cümlelerle akıcı ama anlamsız bir şekilde konuşan akıcı afaziler olmak üzere iki ana kategoriye ayrılırlar (Davis, 2013, s. 8). Bu sınıflandırma göz önüne alındığında Broca, transkortikal motor, subkortikal ve global afaziler tutuk afazi tiplerini; Wernicke, transkortikal duyusal, kondüksiyon ve anomik afaziler ise akıcı afazi tiplerini oluşturmaktadır (Damasio ve Damasio, 2000, s. 298; Papathanasiou ve ark., 2013, s. 40).

Beynin farklı bölgelerinde oluşan lezyonlar farklı işlev bozukluklarına yol açmaktadır, farklı bölgelerde oluşan lezyonlar ve oluşan işlev bozuklukları Resim 1’de gösterilmiştir (Seikel, Drumright ve Seikel, 2010, s.557).

Tutuk Afazi

Tutuk afazileri lezyon yerlerine göre sınıflandırmak gerekirse; Broca afazisi, Broadmann alanlarından 44 – 45, yani motor alanın önünde bulunan frontal lobun alt posterior kısmının çevresinde görülen lezyonlar nedeniyle, transkortikal motor afazi Broca alanının superiorunda ve anteriorunda görülen lezyonlar nedeniyle global afazi ise anterior ve posterior perisylvian bölgede görülen lezyonlar sonucunda ortaya çıkmaktadır (Davis, 2013, s. 39).

Şekil 1. Beyindeki lezyonların işlevlere etkisi

Tutuk afazili kişilerin konuşmaları eforlu ve genellikle yavaş olup, sözcükler arasındaki duraksamaları kullandıkları sözcüklerden daha siktir. Bu konuşma tipinin tutuk olarak tanımlanmasının nedeni normal konuşmayı karakterize eden özelliklerinden biri olan melodinin bozulmuş ve kullandıkları sözcük sayısının düşmüş olmasıdır (Damasio ve Damasio, 2000, s. 298). Bu tip afazilerde sözcük bulma, cümle üretiminden daha iyi korunmuş olup, işitsel anlama hafif ya da orta derecede hasar görmüştür. Ayrıca ürettikleri birkaç sözcük ile anlatmak istedikleri mesajı ortaya koydukları için genellikle iletişimlerinin iyi olduğu söylenmektedir (Davis, 2013, s 35).

Klasik Broca afazili bireyler cümledeki sözcükleri dilbilgisi kurallarına göre düzenleme ve dilbilgisel eklerin eksik ya da yanlış kullanımı ile karakterize olan bir bozukluğa sahip oldukları için bu tip afaziye agramatik afazi de denilmektedir (Damasio ve Damasio, 2000, s. 298). Ancak Slobin (1991) Türk afazilerle yaptığı araştırma sonucunda ‘eğer agramatik afazi kapalı küme elemanlarının (closed class elements) yokluğu olarak tanımlanıyorsa, Türk afazi hastaları agramatik olarak değerlendirilemeyeceği ortadadır’ diyerek Türk afazilerde bu durum olmadığını ortaya koymuştur. Maviş ve Tunçer’in (2007) nesne ve eylem kullanımı ile ilgili yaptığı çalışma da bunu destekler nitelikte olup, afazili kişilerin nesne ya da eylemi çağırabildikleri durumlarda nesne ve eyleme gelen ekleri atmadıklarını ortaya koymaktadır.

Motor afazili olarak da bilinen Broca afazili bireyler, konuşmanın “tamamen kaybı” ya da sadece “hafif bir sözcük çağırma güçlüğü” ile karakterize oldukça farklılık gösteren bir klinik tablo sergileyebilmektedirler. Broca afazili kişilerin dilbilgisine erişimi kaybolmuş ya da kısıtlanmış olduğu için, sadece dilbilgisel anlam taşıyan sözcükler ve ekleri atmaya meyillidirler. Küçük Brocaya sahip bireyler genellikle daha çok anlamlı sözcükler olan isimden oluşan kısa cümleler kurmaktadır. Daha ağır durumlarda ise kullandıkları ifadeler sadece tek sözcük düzeyinde olabilmektedir (Ardila, 2014, s. 68) Broca afazili bireylerin konuşmalarında haftanın günlerini sayma, sayı sayma, duygusal sözcükler ve küfürler gibi otomatik ifadeler genellikle korunmuş olup bu konuşmalara fonemik parafaziler eşlik etmektedir (Papathanasiou ve ark., 2013, s. 43). Bu tür özelliklere

sahip transkortikal motor afazili bireyler ise tekrarlamamanın korunmuş olması ile Broca afazisinden ayrılırlar. Bu bireyler bazen bir soruya cevap vermek için oldukça çaba sarfetseler de, uzun bir cümleyi kolayca tekrar edebilmektedirler (Davis, 2013, 39). Global afazilerde ise, dili anlama ve üretme becerilerinin neredeyse tümü kaybolmuştur, istemli konuşmaları birkaç sözcük ya da cümleden oluşacak kadar azalmıştır. Bazı durumlarda iletişimi sürdürmek amacıyla, aynı stereotipik sözcüğü persevere şekilde sürekli kullanabilmektedirler (Mesulam, 2000, s. 302).

Cümle üretimi bazında incelendiğinde ise, Broca'ya eşlik eden agramatik afazisi olan kişilerde görülen başlıca bozukluk dilbilgisel cümle üretememektir. Bu kişilerin ürettikleri cümleler genellikle anlamlı sözcüklerinden oluşan kısa, dilbilgisel olarak zayıf cümleler veya cümle parçalarıdır ve genellikle dilbilgisel ekler bakımından hatalar içerir (Goldrick, Ferreira ve Miozzo, 2014, s. 51).

Tutuk afazili kişilerin anlamaları, üretimlerine göre daha iyi durumdadır; fakat araştırmalar karmaşık söz dizimsel yapıları anlamada zorluk yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Ardila'nın (2014) belirttiği gibi tutuk afazide, anlamları sözdizime bağlı olan cümlelerin anlaşılabilirliği etkilenmektedir. İşitsel anlaması iyi olan bazı hastaların anlamsal olarak değiştirilmiş temel dizilime sahip olmayan(non-canonic) cümleleri anlamada zorluk yaşadıkları yapılan araştırmalarda ortaya konmuştur (Caramazza ve Zurif, 1976). Maviş ve Aydın'ın (2012) çalışmasında Türk afazili bireylerin sözdizimsel olarak farklı sıralanmış cümleler arasında 'adam seviyor kadını' yani Özne-Eylem-Nesne şeklinde sıralanmış cümleleri, hem 'kadını seviyor adam' yani sözdizimsel olarak Nesne-Eylem-Özne olan cümleleri hem de 'adam kadını seviyor' yani sözdizimsel olarak Özne-Nesne-Eylem şeklinde sıralanmış cümlelere göre daha iyi anladıkları saptanmıştır.

Bastiaanse ve Edwards (2004), Broca afazili kişilerde hem üretimin hem de anlamamanın dilbilgisel eksiklikler gösterdiğini, bu nedenle bireylerin dilbilgisel çıkarımlarının ya da üretimlerinin hatalı olduğunu öne sürmektedir. Agramatizm, spontan konuşmanın yanı sıra, tekrarlamada, okuma ve yazmada da görülebilmektedir. Maviş ve Tunçer (2007) tarafından yapılan çalışmada, tutuk afazililerin kullandığı isimlerin korunduğu, buna rağmen isimlere ekledikleri eklerin azaldığı; kullandıkları eylemler azalmış olsa da eylemlere ekledikleri eklerin arttığı ortaya konulmuştur.

Akıcı Afazi

Wernicke afazisi, Brodmann alanlarından 22 numaralı alanda yani posterior superior temporal girüs ve çevresindeki lezyonlar sonucunda (Goldrick, Ferreira ve Miozzo, 2014, s. 51); transkortikal duyusal afazi inferior temporo-okspital alandaki lezyonlar sonucunda (Davis, 2013, s. 40), anomik afaziler ise posterior temporo-parietal sınır (angular girüs) çevresindeki lezyonlar sonucunda görülmektedir.

Akıcı afazilerde asıl problem isim, eylem, sıfat gibi anlam içerikli sözcükleri üretmedeki sorunlarıdır. Akıcı afazisi olan kişiler dilbilgisel olarak doğru yapıda akıcı cümleler kuruyor olmalarına rağmen, kullanmak istedikleri sözcükleri bulmakta ya da onları kullanmakta sorunlar yaşayabilmektedir (Davis, 2013, s. 9).

Konuşmalarının akıcılığı normaldir ve eforsuz bir şekilde konuşabilirler. Genellikle dil üretim çıktıları oldukça fazladır ve kullandıkları sözcüklerde sıklıkla fazla heceler ve kurdukları cümlelerde fazladan sözcükler bulunabilmektedir (Ardila, 2014, s. 62). Maviş (2004), akıcı afazilerin kurdukları cümlelerin doğruluğunu kontrol edemedikleri için yanlış sesletilmiş sözcükler üretebildiklerini; bunun sonucunda dinleyicilerin anlamadığı, anlamsız sözcüklerden oluştuğu için ‘jargon afazi’ adı verilen bir konuşma türü ortaya çıktığını belirtmektedir. Davis’in (2013) belirttiği gibi bu konuşmayı dinleyen kişi ‘laf salatası’ adı verilebilecek bir konuşmayla karşı karşıya kalıp, kendisine söyleneni anlamakta zorluk yaşayabilmektedir. Wernicke afazili kişilerin işitsel anlamaları da görece kötü olduğu için bu durumun farkında değildirler ve anlamaları ileri derecede hasarlı olduğu için tekrarlama konusunda da iyi değildirler (Kandel ve Schwartz, 1991, s. 847).

Wernicke afazisinde sözcük dağılımının ve dil anlama becerilerin azaldığı görülmektedir. Wernicke afazili kişiler konuşmadaki tüm akustik ipuçlarını ayırt edememektir, kullandıkları sözcükler ve sözcüklerin anlambilimsel ilişkileri hasar görmüş olabilir (Ardila, 2014, s. 62). Wernicke afazili kişilerde tekrarlama, adlandırma, sesli okuma ve yazma hasar görmüş olup, genellikle eşlik eden bir motor bozukluk bulunmamaktadır (Papathanasiou, Coppens ve Potagas, 2013, s. 42). Transkortikal sensöriyel afazinin Wernicke afazisinden farkı tekrarlamanın oldukça iyi olmasıdır, bu tip afazilerde konuşma akıcı olmasına rağmen anlaşılabilir veya anlamsız olabilir. Transkortikal duyusal afazili kişilerde soruya cevap vermek yerine soruyu tekrarlamak şeklinde görülen ekolaliler de görülebilmektedir (Davis, 2013, s. 39). Kondüksiyon afazili bireylerin konuşmaları akıcı olsa da tekrarlama genellikle hasarlanmıştır ve konuşmaları fonemik parafazi ve sözcük bulma güçlüğü ile karakterizedir. Bu kişiler parafazilerinin farkında oldukları ve düzeltmeye çalıştıkları için hedef sözcüğün pek çok varyasyonunu üretmektedirler. Anlamaları korunmuş olsa da genellikle adlandırma ve yazmada problemler yaşamaktadırlar (Papathanasiou, Coppens ve Potagas, 2013, s. 42). Eğer akıcı afazi, hafif sözcük çağırma (hatırlama) güçlüğü yaşıyorsa oldukça iyi şekilde iletişim kurabilmektedir; bir sözcüğü bulamadığında daha genel bir sözcük ile ya da lafi dolandırarak (circumlocation) istediğini anlatabilmektedir. (Davis, 2013, s. 9). Maviş ve Tunçer (2007) tarafından yapılan araştırmanın sonucunda da, akıcı afazilerin kullandığı sözcük sayısı tutuk afazilere göre daha fazla olsa da, konuya ilişkin olarak anlamlı kullandıkları isim-eylem oranının azaldığı ortaya çıkmıştır.

Akıcı ve tutuk afazilerin dil özelliklerini Davis (2013) şu şekilde özetlemektedir:

Çizelge 1. Afazi tiplerinin karşılaştırılması (Davis, 2013)

	Tutuk	Akıcı
Sözce uzunluğu	Azalmış	Normal ya da artmış
İçerik Sözcükler	Uygun	Parafazik
Dilbilgisel ekler	Eksik ya da yanlış	Zaman zaman değişiklikler
Başlatma ve akıcılık	Tereddütlü, yavaş	Akıcı

Tutuk ve Akıcı Afazililerle Yapılan Araştırmalar

Türkçe konuşan afazillerle yapılan ilk çalışmalardan biri Slobin (1991) tarafından anadili Türkçe olan 7 Broca, 10 Wernicke afazili ve normal konuşmaya sahip 10 bireyin konuşma üretimleri incelenerek yapılmıştır. Bu amaçla katılımcılara adlandırma, sözcük ve cümle anlama, öykü anlatma gibi testlerden oluşan bir değerlendirme bataryası uygulanmış, ardından farklı yapılara sahip cümle tipleri ile ilgili resimler gösterilip, katılımcılardan bu cümleleri üretmeleri beklenmiştir. Üretilmesi beklenen cümleler Ö-E (çocuk ağlıyor), Ö-E-N (Maymun muzunu yiyor), Ö-E- loc (ismin –de hali) (köpek arabadadır) ve Ö-E-N-dat (ismin –e hali) (bir kadın kıza hediye veriyor) yapılarından oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda, Broca ve Wernicke afazilerinin hepsinde Türkçe'nin temel sözdizimi olan Ö-N-E ile temel isim ve eylem çekimlerinin iyi korunduğu gözlenmiştir. Tüm katılımcıların cümle kurarken özneyi atmaya eğilimi olduğu ortaya konmuş olmakla birlikte, Wernicke afazili kişilerin cümle kurarken dolaylı nesne ve dolaysız nesneyi daha çok attığı, Broca afazili bireylerin ise sıklıkla eylemleri attığı ortaya konmuştur. İlginç olarak Wernicke afazili kişilerin, Broca afazili bireylerden daha fazla olarak cümlenin dilbilgisel yapısını bozacak atmalar yaptığı belirlenmiştir. Her iki grubun da çekim eklerini kullanımı incelendiğinde; gerekli ekleri atıp ismin yalın hallerini kullandığı durumlar olduğu görülmüştür, bu durum özellikle Broca afazisinde ismin –de hali olan bulunma ekinde görülmektedir. Araştırmanın sonucunda, Türkçe gibi ekler bakımından zengin dillerde dilbilgisel morfeplerin işlevselliklerinin İngilizce'ye göre daha fazla olduğu ve en iyi korunan eklerin çocuklukta edinildiği, ismin çekim ekleri ile birlikte sunulduğu sürece 2 yaşında bir çocuğun olası tüm cümle sıralamalarını anladığı belirtilmiştir. Bu nedenle, Türkçe gibi dillerde afazinin daha çok geri çağırma problemi olduğunu savunmuşlar, Broca afazilerinin dilin dilbilgisel formlarına hızlı ve otomatik erişimlerinin kısıtlandığı, Wernicke afazilerinin ise eklere ulaşabilmelerine rağmen konuşmalarını denetleme yeteneklerini kaybettikleri saptanmıştır.

Maviş ve Tunçer (2007) tarafından yapılan bir çalışmanın amacı, Türkçe konuşan afazili ve sağlıklı kişilerin resim betimleme yöntemi ile alınan dil çıktıları arasında sözcük çeşidi ve ekler bakımından farklılık olup olmadığını araştırmaktır. Çalışmaya 11 akıcı, 12 tutuk olmak üzere 23 afazili ve 21 sağlıklı birey katılmış; kişilerden ADD testi (Maviş ve Toğram, 2007) içindeki "kaza" resmini betimlemeleri istenmiştir. Araştırmanın sonucunda kişiler arasında kullandıkları sözcükler bakımından anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuş, resim betimleme yöntemi ile edinilen verilerin tutuk afazili bireyleri akıcı afazililerden ve sağlıklı bireylerden ayırt etmeye uygun olduğu da ortaya konmuştur. Tutuk afazili bireylerin resimle ilgili isim kullanımları ve ilgili eylem kullanımları karşılaştırıldığında aralarında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya konmuştur. Tutuk afazilerin adlara eklediği ekler azalırken, eylemlere eklediği eklerin çoğaldığı saptanmıştır. Akıcı afazilerin ürettikleri sözcük sayısı çok gibi görünse de, resimle ilgili isim / eylem kullanımı oldukça azalmıştır. İlginç şekilde akıcı afazilerin resimle ilgili olarak kullandığı isim / eylem oranının eşit oranda olduğu bulunmuştur. Alanyazın ile uyumlu olarak, en sık kullanılan eklerin çoğul ve şimdiki zaman eki olduğu ortaya konulmuştur. Sağlıklı ve afazili bireylerin kullandığı sözcüklerin sıklığına bakıldığında ise her iki grubun da en sık

kullandığı ilk 5 sözcük neredeyse aynıdır, bu da afazililerde dili oluşturan öğelerin kaybolmadığı sadece erişiminin kısıtlandığı düşüncesini destekler niteliktedir.

Ulusoy ve Kuruoğlu (2013) tarafından yapılan benzer bir çalışma ise, akıcı ve tutuk afazilerde nesne ve eylem adlandırma becerilerini ortaya koymak, sözcük sıklığının adlandırmaya etkisini belirlemek ve eylem geçişliliğinin eylem adlandırmaya etkisinin olup olmadığını incelemek üzere yapılmıştır. Çalışmada 14 tutuk, 10 akıcı ve 21 kişilik kontrol grubu yer almakta olup, kişilerin çalışmaya uygun olup olmadığına Ege Afazi Testi ile karar verilmiştir. Seçilen kişilere 520 nesne 275 eylemden oluşan "Uluslararası Resim Adlandırma" projesinden alınan 40 nesne ve 40 eylem uygulanarak, nesnelere 'bu ne?' eylemlere ise 'kız/erkek ne yapıyor' gibi sorularla kişilerin sorulara cevap vermesi beklenmiştir. Çalışmanın sonucunda, tutuk ve akıcı afazilerin nesnelere adlandırma medyanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği, akıcı afazilerin ise eylemleri tutuklara göre daha iyi adlandırdığı bulunmuştur. Tutuk afazililerin nesnelere eylemlere göre daha iyi adlandırdığı ve akıcı afazililerin eylem ve nesne adlandırması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı ortaya konmuştur. Ayrıca çalışma, eylemlerin geçişli ya da geçişsiz olmasının eylemlerin üretiminde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını ortaya koymaktadır.

Maviş (2008) tarafından yapılan bir diğer çalışmada ise, sondan eklemeli bir dil olan Türkçe'de regresyon hipotezi incelenmiş ve afazili bireyler ile normal gelişim gösteren çocuklardan öykü anlatma yöntemiyle spontan şekilde alınan konuşma örnekleri analiz edilmiştir. Regresyon hipotezine göre, dil yitiminin geriye dönüşü dilin edinim sırasına göre olmaktadır; buna göre, en son edinilen dilbilimsel yapı ilk olarak yitirmekte ama ilk edinimler kalıcı olmaktadır (Keijzer, 2010, s. 9). Bu hipotezin aslında farklı iki tipi bulunmaktadır; birincisi ilk öğrenilen yapının son kaybolacağını savunan kronolojiye bağlı olanı, ikincisi ise en iyi öğrenilen/pekiştirilen ya da kullanılan yapının en uzun süre korunacağına dair ortaya atılan pekiştirece dayalı tiptir (Schmid ve ark., 2004, s.16). Maviş'in (2008) çalışmanın amacı, ad - eylem gibi anlam içerikli sözcüklerinin katılımcı gruplar arasındaki kullanım farkını incelemek; gruplar arasında adların ve eylemlerin çekimlenmesi açısından farkların olup olmadığını incelemek ve resim anlatma sürecinde resme ilişkin en uygun sözcükleri hangi grubun kullandığını belirlemektir. Bu amaçla yapılan çalışmaya 21 beyin hasarı olmayan sağlıklı yetişkin, yaşları 24-40 aylık arasında değişen 15 normal gelişim gösteren çocuk ve 26 afazili birey katılmış ve katılımcılardan gördükleri resimlerde olan olayları anlatmaları istenmiştir. Araştırma sonucunda kişilerin kullandığı içerik sözcüğü yüzdelerine bakıldığında beyin hasarı olmayan yetişkinlerin, afazili bireylerin kullandığından daha fazla içerik sözcüğü ve normal gelişim gösteren çocuklardan daha fazla resimle ilgili içerik sözcüğü ürettiği saptanmıştır. Ad ve eylem çekimi bakımından incelendiğinde ise, gruplar arasındaki farklılıklar regresyon hipotezini kısmen destekler niteliktedir; afazili bireylerin ada gelen çekim eklerini kaybettikleri düzeyden yola çıkarak, afazili bireylerin normal gelişim gösteren çocukların yaklaşık olarak 2 yaşında tamamlanan ekleri edinme zamanına geriledikleri düşünülmektedir. Araştırmanın sonucundan beklenenin aksine, afazili bireylerin adlara getirdikleri çekim ekleri çocukların üretiminden anlamlı bir farklılık oluşturacak düzeyde bulunamamıştır. Eylemlere gelen ekler incelendiğinde de sağlıklı yetişkinlerden daha düşük

olmasına rağmen çocukların seviyesine gerilemediği ortaya çıkmıştır. Bu sonucun çıkma nedeni, araştırmada kullanılan öykü anlatma yöntemi olabileceğini, Türkçe'nin kişilerin gördükleri nesnelere işaret ederek "uyuyor, kırık, ağzını açıyor " gibi daha çok eylemleri çekimleyerek anlatmalarına izin verdiği şeklinde açıklanmıştır. Bunun sonucunda kişilerin cümle kurarken isimlere ve isme gelen hal eklerinin kullanımına ihtiyacın azaldığı ve sayı bakımından daha fazla eylem çekimi kullandıkları ortaya çıkmıştır. Gruplardaki kişilerin öyküleri anlatmak üzere kullandıkları sözcüklerin sıklığı incelendiğinde ise, tüm katılımcılar tarafından kullanılan yüksek sıklıktaki sözcüklerin benzer olduğu ortaya çıkmıştır.

Yağız ve Aydın (2014) tarafından yapılan Türkçe konuşan afazililerin etken ve edilgen cümleleri anlamalarını incelemek üzere yapılmış çalışmanın amacı karmaşık sözdizimsel yapılarda anlamayı etkileyen faktörleri etken ve edilgen cümleler üzerinden ortaya koymak ve hece işleme için dominant olan beyin yarım küresini belirlemektir. Bu amaçla 5 Broca afazisi ve 5 kişilik kontrol grubundan oluşan katılımcılardan çift kulaklı dinleme (dichotic) yöntemi ile okunan 20 etken 20 edilgen cümleye uygun resmi göstermeleri istenmiştir. Araştırmanın sonucunda, afazili kişilerin eylemi yapan kişinin ilk olarak geçtiği etken cümleleri anlamada güçlük yaşamadıkları; fakat etkilenen ve eylemi yapan kişinin sırası değiştiğinde anlama zorluğu çektikleri ortaya çıkmıştır. Bu da Türk afazili kişilerin anlama bozukluklarının cümlenin öge sıralamasına bağlı olarak farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Alanyazınla paralel olarak araştırma sonucunda edilen bir başka bulgu da sağlıklı bireylerin dinleme esnasında sağ kulak avantajını kullandıklarını ortaya koyarken, Türkçe konuşan afazili bireylerin dinleme esnasında sol kulak avantajından faydalandığıdır.

Yolcu - Kamali'nin (2004) sözdiziminin anlamaya etkisini belirlemek üzere yaptığı çalışma ise Türkçe konuşan Broca afazili bireylerin anlama örgüsünü bulmak ve İz Silimi Hipotezine kanıtsal dayanak bulmak üzere sıfat tümceleri, edilgen yapılar ve sözdizimi değiştirilmiş cümleler kullanılarak yürütülmüştür. Bu amaçla 9 tane eylemi 6 farklı cümle tipi içinde kullanarak toplamda 54 farklı cümle elde edilmiş, kişilerden uygun resmi göstermeleri istenmiştir. Çalışmaya 14 afazili birey katılmış ve sonucunda en çok zorluğun N-Ö-E cümle tipinde olduğu, en zor anlaşılan ikinci tipin ise edilgen cümleler olduğu ortaya konmuştur.

Maviş ve Aydın (2012) çalışmalarında argüman hareketi olan ve olmayan cümlelerin tutuk afazili bireyler tarafından anlaşılmasını değerlendirmek üzere, 11'i tutuk 4'ü kondüksiyon afazili ve 5 sağlıklı bireye 80 sorudan oluşan bir test uygulanmıştır. Uygulanan test, sözdizimleri değiştiğinde anlamı değişen 10 eylemin farklı 8 şekilde sıralaması ile oluşturulmuş ve katılımcıdan okunan cümlenin resmini 3 resim arasından seçmesi istenmiştir. Araştırma sonucunda, Türkçe konuşan afazili bireylerin eylemden önceki üyeye özne, eylemden sonra gelen üyeye etkilenen rolü yükleme eğiliminde oldukları için Ö-E-N şeklinde sıralanmış cümleleri, N-E-Ö olan cümlelere göre daha iyi anladıkları saptamıştır.

Yarbay Duman, Altınok, Özgirgin ve Bastiaanse (2011) tarafından yapılan araştırmada sözdizimi ve durum eklerinin Broca afazililerin anlamasına etkisini ölçmek üzere 5 farklı cümle tipi seçilmiştir. Çalışmada kullanılan cümle tipleri temel sözdiziminde etken cümle (polisler hırsızı vuruyor), nesnesi yer

değiştirilmiş cümle (hırsız polisler vuruyor), özneyi tamlayan (hırsız vuran polisler), nesneyi tamlayan (polislerin vurduğu hırsız) ve edilgen cümlelerden (hırsız polisler tarafından vuruluyor) oluşmakta olup, her bir grup için 20 tane olmak üzere toplamda 100 cümleden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan cümleler sözdizim ve durum eklerinin etkisini ayrı ayrı ölçebilmek için, hem temel sözdiziminde, hem de devrik yapılarda farklı durum ekleri (özne = yalın hal; nesne = -e hali) ile incelenmiştir. Bu amaçla 17 Türkçe konuşan Broca afazili bireyden duydukları cümleyi dört resim arasında göstermeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda durum eki almadan temel sözdizime sahip yapıların en kolay anlaşıldığı; cümlede nesnesinin yeri değiştirilmiş ve özneyi tamlayan yapılar olduğunda afazililerin cümleyi anlama oranının düştüğü; en zor anlaşılan cümlelerin de nesneyi tamlayanlar ve edilgenler olduğu ortaya konmuştur. Sonuç olarak, hem sözdizimin hem de durum eklerinin cümle anlamaya etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Thompson'ın (2003) çalışmasında geçişli ve çift geçişli eylemlerden daha kolay üretilen özneli geçişsiz ve nesneli geçişsiz eylemlerin anlama ve üretimi incelenmiştir. Bu amaçla 25 tek heceli geçişsiz eylemden (13'ü nesneli geçişsiz 12'si özneli geçişsiz) oluşan bir test hazırlanmıştır ve 8 afazili ve 7 beyin hasarı olmayan bireye uygulanmıştır. Uygulamadan önce kişilerin anlatım becerilerini ve kullandıkları eylemleri incelemek üzere, Cindirella masalını ve Charlie Chaplin'in bir kısa filmini izledikten sonra gördüklerini anlatmaları istenmiştir. Anlama ve üretim testinde de aynı hedef cümleler kullanıldığı için önce adlandırma daha sonra da üretim testi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda agramatik afazili bireylerin bir ve iki üyeli eylemleri, üç üyeli ve eylemi tamlayan yapılara göre daha fazla ürettikleri ortaya konmuştur. Tek üyeli geçişsiz eylemler sınıfı incelendiğinde, sözdizimsel olarak daha karmaşık olduğu için özneli geçişsiz yapıları daha az ürettikleri bulunamadığı belirtilmiştir.

Eroğlu'nun (2011) çalışması ile Broca ve iletim tipi afazili bireylerin özneli ve nesneli geçişsiz eylemleri kullanımı incelenmiştir. Bu amaçla, 'adam koşuyor' gibi 10 özneli-geçişsiz 'gemi batıyor' gibi nesneli geçişsiz eylemden oluşan ve altında kullanılması istenen eylemin mastar (örn: ağlamak) şeklinde yazıldığı 20 resim oluşturulmuş ve afazili bireylerden uygun şekilde üretmesi istenmiştir. Araştırmanın sonucunda, Broca afazili bireylerin özneli-geçişsiz eylemleri daha iyi üretirken, iletim afazili bireyler nesneli-geçişsiz eylemleri daha iyi ürettikleri saptanmış olmasına rağmen denek sayısının azlığı nedeniyle gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Bastiaanse ve Zonneveld (2005) tarafından yapılan eylemlerin geçişliliğinin üretime etkisini incelemek üzere yapılan araştırma ise, Flemence konuşan agramatik afazilerde geçişli eylemlerin cümle düzeyindeki üretime etkisini incelemiştir. Bu amaçla 8 Broca afazili, 8 Wernicke afazili bireyden uygun şekilde oluşturulmuş değişken geçişliliğe sahip 14 eylemden oluşan cümlelere ait resimler gösterilmiş ve kişilerden resimlere uygun olarak geçişli ya da geçişsiz olarak cümleleri üretmeleri beklenmiştir. Araştırmanın sonucu, özne pozisyonunda tema geldiği "bardak kırıldı" gibi cümleleri üretirken Broca afazili kişilerin daha fazla

zorlandığını ortaya koymaktadır, yani araştırma sonucunda bulunanlar, cümle yapısı değiştiğinde Broca afazili kişilerin cümle üretiminin daha zor olduğunu iddia eden "Değiştirilmiş Sözdizimi (Derived Word Order)" hipoteziyle paralellik göstermektedir. Buna ek olarak, eylemlerin üye yapısının karmaşıklığının cümledeki eylemlerin üye sayısından daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır; yani, nesnel geçişsiz cümlelerin tek bir üyesi olmasına rağmen iki üyesi olan geçişli eylemlere göre üretiminin daha zor olduğu ortaya konmuştur. İlginç şekilde Wernicke afazilerinde bu durumun görülmediği ortaya çıkmıştır.

Yarbay Duman ve Bastiaanse (2009) tarafından yapılan amacı ise geçmiş ve gelecek zamanı belirten ekleri inceleyerek, Türk agramatik afazililerde eylem çekimleme hatalarının nedenini bulmaktır. Bu amaçla, 7 Broca afazili ve 7 beyin hasarı olmayan kişiye seçilmiş 15 geçişli eylemden türetilmiş toplam 15 geçmiş zaman (örn; ben etek ütüledim), 15 gelecek zaman (örn; ben etek ütüleyeceğim), 15 geçmiş zaman ortacı (örn; benim ütülediğim etek) ve 15 gelecek zaman ortacı (örn; benim ütüleyeceğim etek) ile oluşturulmuş toplamda 60 cümleden oluşan test uygulanmıştır. Kişilerden resimlere bakarak eksik bırakılan cümleyi tamamlamaları istenmiştir. Araştırmanın sonucunda göre, afazinin sadece eylem kipi problemi değil, aslında farklı zamanı anlatma problemi olduğu ve zamana göre çekimlenmesi gereken tüm eylemlerin etkilendiği ortaya çıkmıştır. Geçmiş zaman çekiminin, şimdiki zaman ve gelecek zamana göre daha fazla etkilendiği hipotezine yanıt olarak ise, geçmiş zamanın daha uzak olmasına (remoteness) bağlı olabileceği saptanmıştır.

Eylemlerin üye yapısının üretime etkisini incelemek üzere Thompson, Lange, Schneider ve Shapiro'nun (1997) yaptığı çalışmada ise, 10 agramatik afazili birey ile 10 beyin hasarı olmayan bireyin katılımı ile üye yapısı göz önüne alınarak seçilmiş 6 farklı eylem tipinin üretimi ve eylemi geri çağırmaya eylemlerin üye yapılarının etkisi araştırılmıştır. Afazili kişilerin dil becerilerini belirlemek üzere önce cümle anlama ve öykü anlatma testi uygulanmış, testler sonucunda kişilerin bir ya da iki nesne alan eylemleri kullandığı ve bir ile iki nesne alan eylemlerin üye yapılarını üç nesne ya da daha fazla üye alan cümlelere kıyasla daha doğru ürettikleri belirlenmiştir. Buna ek olarak, daha fazla zorunlu üyeye sahip eylemleri üretmeleri gerektiğinde, sözcük çağırmada olduğu gibi sözlükçeden çağırırken daha karmaşık bir süreç işlediği ve eylemi üretmelerinin daha zorlaştığı ortaya çıkmıştır. Daha karmaşık cümleler üretmeleri gerektiği zaman ise afazilerin ya daha kolay bir yapı seçtiği ya da üretimlerinin hatalı olduğu ortaya çıkmıştır.

MacKenzie (2013) tarafından yapılan araştırma çeşitli yapılardaki kim ve ne sorularının sağlıklı bireyler ve Broca afazili bireyler tarafından anlaşılmasını belirlemek üzere göz izleme yöntemi ile yapılmıştır. Bu amaçla özne-kim (Who pushed the fireman yesterday afternoon?) , nesne – kim (Who did the fireman push yesterday afternoon?), Özne-hangisi (Which mailman pushed the fireman yesterday afternoon?), Nesne - Hangisi (Which mailman did the fireman push yesterday afternoon?) gibi 4 farklı soru çeşidi incelenerek, Söylem Hipotezi Geri Çağırma Hipotezi, Sözdizimi Hipotezi ve Intervener Hipotezi araştırılmıştır. Söylem Hipotezine (Donkers ve Stowe, 2006) göre, Nesne-hangisi soruları, söylemde belli olan grup içinden bir kişiyi belirtmesi gerektiği için kim sorularına

göre daha zor anlaşılır. Bunun aksine Geri Çağırma Hipotezi (Hofmeister, 2007) de, nesne-hangisi sorularının hafızadan geri çağırma hızlandırarak bilgiyi içerdiği için kim sorularına göre daha hızlı anlaşılacağını savunur. Sözdizim Hipotezi ise iki soru cümle tipinden nesne başa çekildiğinde sorunun öznenin başa gelmesinden daha zor anlaşılacağını savunur. Intervener Hipotezine göre de, nesne hangisi içeren cümlelerde, cümle içerisinde tematik rolleri saptamak zor olacağı için bu soruların daha zor anlaşıldığını savunmaktadır. Bu amaçla 20 kişiden sağlıklı kontrol grubuna ve 7 agramatik afazili bireye her bir soru cümlesi tipi için 10'ar sorudan olmak üzere toplam 40 sorudan oluşan test 4 farklı oturumda uygulanmış, kişiler soruları dinlerken göz izleme yöntemi ile uygulanmıştır. Kişilerden soruyu duyduktan sonra cevaba göre sağ – sol veya orta düğmelerinden uygun olana basmaları beklenmiştir. Araştırma sonucunda göre Nesne-hangisi sorusuna verilen tepki süresi özne-hangisine sorusuna verilen tepkiye göre; nesne-kim sorusuna verilen tepki süresi de özne-kim sorusuna göre daha yavaştır. Bu durum Sözdizim Hipotezini destekler niteliktedir. Göz izleme verileri incelendiğinde ise, nesne-kim'e bakılma süresi özne-kime göre daha yüksek bulunmuş; nesne-hangisi ve özne-hangisi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum Geri Çağırma hipotezini destekler nitelikte olup, nesne-hangisi sorularının kim sorularına göre avantajı olduğunu bulmuştur. Örneğin, 'hangi itfaiyeci postacıya çarptı? Soru cümlesinde, 'Hangi itfaiyeci' gerçek dünyadan bilgi verdiği için işlemeleme 'kim' sorularına göre daha kolaydır.

Nicholas ve Brookshire (1983) afazili kişilerin cümleleri bağlam içerisinde duyduklarında, izole şekilde duymalarından daha iyi anladıkları varsayımı üzerine, sözdizimsel basitleştirmenin ve bağlamın afazili bireylerin işitsel anlamalarını etkisini analiz etmişlerdir. Bu amaçla 12 afazili ve 4 beyin hasarı olmayan bireye 5 karşılaştırma cümlesi ile 5 tane yerleştirme cümleyi sözdizimsel olarak karmaşık, sözdizimsel olarak basitleştirilmiş ve bağlam içerisinde olmak üç farklı şekilde sunmuşlardır. Katılımcılardan duydukları cümleye ait resmi 3 resim arasından seçmeleri istenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda tutuk afazili kişilerin sözdizimsel yapının basitleştirilmesi ve de cümleleri bağlam içerisinde duyduklarında, bu durumların kişilerin cümle anlamalarını kolaylaştırdığı ortaya konmuştur. Bu durum akıcı afaziler için bu kadar net değildir.

Helm Sentaks Uyarımı için Öykü Tamamlama ile Dil Programı (Helm Elicited Program for Syntax Stimulation; HELPSS)

Helm- Estrabrooks (1981) tarafından oluşturulan adı geçen afazi terapi programında; 'afazi terapisi belirli bir afazi sendromundaki eksikliklerin kapsamlı bir analizine dayalı olmalıdır (Weniger, Huber, Stachowiak ve Poeck, 1980). Bu programda önerilen cümleler Gleason ve ark. (1975) tarafından ortaya konulan cümlelerin sözdizimsel zorluk sıralamasına göre oluşturulmuş biçimleridir (Helm-Estrabrooks ve Ramsberger, 1986).

Gleason ve ark. (1975) tarafından yapılan çalışmada, 8 Broca afazili kişiden, öykü tamamlama tekniği ile 14 farklı yapıda cümle üretmeleri istenmiştir. Hiyerarşik olarak çok zor olsa bile, en ağır afazili kişilerin bile her cümle yapısı için en azından bir tane doğru ya da doğruya yakın cevap verdiğini gördüklerinde; aslında kişilerin dilbilgisel becerilerinin tamamen kaybolmadığına, onun yerine hasarlı ya

da tutarsız erişimlerinin olduğu sonucuna varmışlardır (Helm-Estabrooks ve Albert, 2004, s. 236). Bu terapi yönteminin mantığı, eğer kişi belli bir sözdizimsel yapıyı farklı sözcüklerle defalarca duyar ve üretirse, bu çalışılan cümle tipinde üretimin artacağı yönündedir (LaPointe, 2011).

HELPSS terapi yönteminde kullanılan cümle tipleri:

1. Geçişsiz Emir Cümleleri	Örn: Uyan
2. Geçişli Emir Cümleleri	Örn: Ekmeği kes.
3. Soru Cümleleri	Örn: Adın ne?
4. Geçişli Bildirim Cümleleri	Örn: Camı siliyor.
5. Geçişsiz Bildirim Cümleleri	Örn: Koşuyor
6. Karşılaştırma Cümleleri	Örn: Ali daha uzun.
7. Edilgen Cümleler	Örn: Kolu kırıldı.
8. Evet- Hayır Soru Cümleleri	Örn: Oyuncak alır mısın?
9. Çift Geçişli Cümleler	Örn: Kulağına küpe takıyor.
10. Yerleştirme Cümleler	Örn: Kitap okumayı çok seviyor.
11. Gelecek Zamanı Bildiren Cümleler	Örn: Çorap örecek.

şeklindeki sıra ile belirlenmiştir (Helm-Estabrooks ve Albert, 1991).

Bu terapi yöntemi Düzey A ve B olmak üzere iki düzeyden oluşmakta ve her düzey ve cümle yapısı için cümleler bulunmaktadır. Düzey A'da uygulamacı hedef cümle ile biten bir kısa öykü okuyup ardından afazili kişiden bu cümleyi söylemesini gerektirecek bir soru sorar (Gecikmiş Tekrar; GT). Cevapların puanlaması ise, doğru cevap 1 puan, kendini düzeltme yaparsa 0.5 ve tüm diğer cevaplar için 0 puan olarak düzenlenmiştir. Düzey A'da %90'luk bir doğruluk düzeyine ulaşıldığında Düzey B'ye geçilir. Düzey B'de ise hedef cümle öyküden çıkarılır ve kişinin hedef cümleyi duymadan bu cümleyi kendinin üretmesi beklenir (Özgün Üretim; ÖZÜ) (Helm-Estabrooks,1986).

Bu amaçla hazırlanan terapi programı, terapi etkililiği araştırmaları ve Amerika'da değişen sağlık hizmeti koşulları göz önüne alınarak revize edilmiş Afazi için Cümle Üretim Programı (Sentence Production Program for Aphasia - SPPA) adı ile tekrar yayınlanmıştır (Helm-Estabrooks ve Nicolas, 2000). Bu programın HELPSS'ten farklılığı cümle tiplerinin 11'den 7'ye düşürülmüş olması nedeniyle uygulamanın daha kısa olması ve yeni materyaller kullanılmasıdır. Bu programda HELPSS cümlelerinden 'edilgen, çift geçişli, gelecek zaman ve yerleştirme yapı içeren cümlelere' işlevsel iletişime katkısı az olduğu için yer verilmemiştir (Helm-Estabrooks ve Albert, 2004, s. 237).

Helm-Estabrooks ve Ramsberger (1986) tarafından yapılan çalışma inme üzerinden geçen süreleri ortalama 7,9 yıl olan 6 Broca afazili bireyin HELPSS ile yapılan terapi sonucunda konuşma üretiminde nasıl değişiklikler olacağını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Katılımcılarda inme üzerinden geçen zaman en az 5 yıldır; bu da spontan iyileşmeden fayda sağlanması ihtimalini en aza indirmektedir. Katılımcıların konuşmaları genellikle kısa yapılardan oluşup, eforlu artikülasyon gözlenmektedir ve işitsel anlamaları, üretimlerine göre daha iyi durumda olan kişilerdir. Ayrıca bu kişiler daha önce farklı terapiler almıştır. Katılımcıların sözdizimsel becerilerini ölçmek üzere "Northwestern Sözdizim

Tarama Testi" ve "Kurabiye Hırsızlığı" resmi kullanılmıştır. Terapi süreleri kişilerin ilerleme hızına göre, 24 ile 113 seans arasında değişmekte olup, terapiler sonucunda tüm katılımcıların ifade edici dillerinde göze çarpan bir gelişme olduğu, Kurabiye Hırsızlığı'nı anlatırken kullandıkları kavramlar ve dilbilgisel biçimbirimlerinin arttığı ortaya konmuştur.

Murray ve Ray (2001) tarafından yapılan başka bir araştırmada ise, daha önce pek çok terapi almış ama son 2 senedir plato döneminde olan orta derecede kronik tutuk afazisi olan 59 yaşında bir kişiye kas rahatlatıcı bir çeşit fizyoterapi eğitimi verilmiş ve sözdizim uyarımının etkisini ölçmek üzere terapi yapılmıştır. Bu iki yöntem eş zamanlı olarak 8 haftada, haftada 2 kere olmak üzere her terapide farklı sıra ile uygulanmış ve her bir yöntemle yapılan terapinin hemen ardından vakanın 5 dakika konuşması gözlemlenmiş ve diğer yöntemle devam edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, her iki yöntemin de dil becerilerini arttırdığı belirlenmiş, fakat HELPSS'ten daha fazla fayda sağladıkları ortaya konmuştur. Öncesinde kas rahatlatıcı eğitim uygulandığı zaman katılımcıların HELPSS cümlelerinde daha da başarılı olduğu görülmüştür.

Fink ve ark. (1995) tarafından yapılan çalışma Mapping Terapi ve HELPSS'in terapi etkililiğini karşılaştırmak üzere yapılan araştırmaların ilkidir. Terapide kullanılan materyalden farklı bir materyal kullanılarak kişilerin öğrendikleri yapıları genelleyip genelleyemediklerine bakılmıştır. Bu amaçla 4'ü katılımcı 3'ü kontrol grubunu oluşturan 7 kronik tutuk afazili kişi çalışmaya katılmıştır. Araştırma sonucunda, sözdizim uyarımının yeni cümleler kurmaya yardımcı olduğunu görmüşler ama bu yöntemin öykü anlatımında ve diğer dil alanlarında morfosentaktik artışa yol açtığına dair bir kanıt bulamamışlardır.

Silagi, Hirata ve Mendonca (2014) HELPPS'in revize hali olan " Afazi için Cümle Üretim Programı (SPPA)" protokolünü uygulayarak bir vaka raporu hazırlamışlardır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre 35 yaşındaki vaka, 32 terapi seansı sonucunda tüm cümle tiplerini kurabilmiş ve bu kazanımlarını yarı-yapılandırılmış şekilde " Kurabiye Hırsızlığı'nı" anlatırken de kullanabilmiştir.

Salvatore, Trunzo, Holtzapple ve Graham (1983) tarafından yapılan çalışmada ise HELPSS terapi yönteminin kişilere göre nasıl düzenleneceği ve terapi sürecinde alınan cevapların hangisinin doğru kabul edileceği araştırılmıştır. Bu amaçla 7 afazili hasta incelenmiş ve sonucunda her afazili kişinin başlangıçta farklı bir cümle tipinde daha başarılı olduğu; terapinin daha başarılı olması için en başta kişiye göre cümle tipi sıralamasının yapılması gerektiği ortaya konmuştur. Doğru cevap olarak kabul edilme kriterlerinin sözdizimini arttırmak isteyen ve iletişim becerilerini arttırmak isteyen klinisyenler arasında farklılık gösterebileceğini, bu nedenle araştırma yaparken bunların iyi belirlenmesi gerektiği önemli bulgular arasındadır.

Türkçe konuşan afazilerde bu terapinin etkililiğini ortaya koymak üzere Ölmez, Öztürk ve Maviş (2009) tarafından bir vaka çalışması yapılmış ve tutuk afazili bir vakaya haftada 4 seans olmak üzere terapi uygulanmıştır; araştırmanın sonucu kişinin dil çıktılarında artış görüldüğünü ortaya koymuştur.

Yukarıda görüldüğü gibi HELPSS veya yeni adıyla SPPA programı ile yapılan çalışmalar, az çıktısı olan agramatik/tutuk afazilerde etkili olmakta ve sözlü çıktılarında artış sağlamaktadır.

Bu bilgiler ışığında yapılan bu çalışmada, akıcı ve tutuk afazili bireylerin HELPSS programına göre belirlenen 11 farklı cümle tipini üretmeleri ve anlamaları değerlendirilecektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, mevcut durumda var olan ancak araştırılması gereken bir durumu ortaya koymayı hedeflediği için ve gruplar arası karşılaştırma yapıldığı için karşılaştırmalı betimsel niteliktedir. Bunun yanı sıra çalışmada "tarama modeli" kullanılmıştır. Tarama modeliyle "araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen şeyin gözlenip, belirlenebilmesidir" (Karasar, 2003: 77). Ardından elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sayısal verilerle betimsel belirlemeler yapılmıştır.

Katılımcılar

Çalışmaya, 11 tutuk ve 8 akıcı afazili bireyden oluşan toplam 19 afazili birey ile beyin hasarı olmayan 8 birey katılmıştır. Araştırmaya katılan afazili bireyler, Dil ve Konuşma Bozuklukları Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne (DİLKOM) terapi için devam etmekte/etmiş olan kişilerdir. Tüm uygulamalar Şubat-Mayıs 2015 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Tüm afazili katılımcılara dil değerlendirmesi konuşma akıcılığı, işitsel anlama, tekrarlama, adlandırma, okuma, dilbilgisi, söz eylemleri, yazma ve resimli anlatım gibi alt testleri sayesinde vakaların dil bozukluğu hakkında kapsamlı bilgi veren Afazi Dil Değerlendirme Testi (ADD) (Maviş ve Toğram, 2009) uygulanmıştır. Uygulamaya katılan kişiler hakkındaki demografik bilgiler **Çizelge 2**, **Çizelge 3** ve **Çizelge 4**'te yer almaktadır.

Çizelge 2. Tutuk Afazilerin Demografik Bilgileri

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Eğitim	İnme Sonrası Geçen Süre
1. G.G	39	E	Ortaokul	4 ay
2. H.B	59	K	Ortaokul	18 ay
3. H.Gü	37	E	Üniversite	117 ay
4. H.Gö	51	E	İlkokul	5 ay
5. İ.Y.	55	E	Lise	4 ay
6. K.Ş	54	K	İlkokul	14 ay
7. K.A	50	K	Ortaokul	2 ay
8. R.K	41	E	Lise	3 ay
9. S.Y	63	K	Okur-Y.Değil	2ay
10. T.K	71	K	İlkokul	2 ay
11. Z.İ	73	E	Lise	30 ay
Ortalama	53,9			18;2 ay

Çizelge 2' de görülebileceği gibi çalışmaya katılan 5'i kadın 6'sı erkek 11 tutuk afazili bireyin eğitimleri ilkökullük ve lise arasında değişmekte olup, sadece biri okuma yazma bilmemekte ve sadece bir kişi üniversite mezunu görünmektedir. Katılımcıların yaş ortalamaları 53,9 olup, inme üzerinden geçen zaman ortalaması 18;2 ay (yaklaşık 1,5 yıl) olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 3. Akıcı Afazilerin Demografik Bilgileri

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Eğitim	İnme Sonrası Geçen Süre
1. A.Ç	61	E	Lise	12 ay
2. A. I	47	E	Ortaokul	32 ay
3. F.S	59	E	Lise	13 ay
4. İ.B	45	E	İlkokul	5 ay
5. M. D	68	E	Lise	3 ay
6. M. M	75	E	İlkokul	9 ay
7. S.A	81	K	İlkokul	9 ay
8. Y. K	50	E	Y.Lisans	33 ay
Ortalama	60,7			14;8

Çizelge 3'te görülebileceği gibi araştırmaya katılan 1'i kadın 7'si erkek akıcı afazililerin eğitim durumları ilkokul ve lise arasında değişmekte olup, sadece bir kişi yüksek lisans mezunudur. Akıcı afazilerin yaş ortalaması ise 60,7 olup, inme sonrası geçen zaman 14;8 ay olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 4. Sağlıklı Bireylerin Demografik Bilgileri

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu
1. A.A	32	E	Üniversite
2. Ş.G	58	K	Lise
3. M.K. G	85	E	Lise
4. Ö. E	70	K	Lise
5. T. E	75	E	Lise
6. G. E	67	E	Lise
7. İ.E	58	K	Lise
8. N.G	77	K	İlkokul
Ortalama	65,2		

Çizelge 4'te görülebileceği gibi sağlıklı katılımcılar 4'ü kadın 4'ü erkek olmak üzere 8 kişiden oluşmakta olup, eğitim durumları ilkokul ve üniversite arasında değişmekte ve yaş ortalamaları da 65,2 olarak hesaplanmıştır. Bu bireylere sadece kontrol amaçlı uygulama yapılmış olup, tüm testlerden tam puan aldıkları için ileri karşılaştırmalara dahil edilmemişlerdir.

Araştırmaya katılan kişilerin inme sonrası kalan dil özelliklerini belirlemek üzere uygulanan ADD'den (Maviş ve Toğram, 2009) aldıkları konuşma akıcılığı, işitsel anlama, tekrarlama ve adlandırma puanları ile tahmini afazi tipleri **Çizelge 5'**te belirtilmiştir. Araştırma sürecinde katılımcıların okuma ve yazma becerileri değerlendirilmediği için, okuma ve yazma ile ilgili bölümlerin puanları tabloya dâhil edilmemiştir. Katılımcıların işitsel anlama ve tekrarlama puanları afazi tipleri hakkında bilgi sağlamaktadır.

Çizelge 5. Katılımcıların ADD puanları ve Afazi Tipleri

	Katılımcı	Konuşma Akıcılığı (32p.)	İşitsel anlama (66p.)	Tekrarlama (20p.)	Adlandırma (44p.)	Tahmini Afazi Tipi
	1. G.G	16	59	18	30	T M A
	2. H.B	3	46	6	0	Broca
T	3. H.Gü	18	54	6	14	Broca
U	4. H.Gö	16	28	10	16	Global
T	5. İ.Y.	32	62	20	40	T M A
U	6. K.Ş	12	22	16	14	T M A
K	7. K.A	20	42	17	12	T M A
	8. R.K	12	54	12	28	Broca
	9. S. Y	21	15	6	8	Global
	10. T.K	0	10	0	0	Global
	11. Z.İ	29	62	18	40	T M A
	Ortalamaları	16.2	41.2	11.7	18.3	
	1. A.Ç	6	21	0	0	Wernicke
A	2. A. I	1	21	2	0	Wernicke
K	3. F.S	6	28	10	0	T S A.
I	4. İ.B	48	19	12	0	T S A
C	5. M. D	30	63	10	0	Kondüksiyon
I	6. M. M	20	50	8	12	Kondüksiyon
	7. S.A	4	20	6	34	Wernicke
	8. Y. K	28	64	6	32	Kondüksiyon
	Ortalamaları	17.8	35.7	6.7	13	

TMA: Transkortikal Motor Afazi; TSA: Transkortikal Sensöriyel Afazi

Çizelge 5'te görüldüğü üzere, tutuk afazili bireylerin ADD'nin alt testlerinden aldıkları puanlar incelenecek olursa; toplam puanı 32 olan konuşma akıcılığı bölümünden aldıkları puanların ortalaması 16.9; toplam puanı 66 olan işitsel anlamadan aldıkları puanların ortalaması 41.2; toplam puanı 20 olan tekrarlardan aldıkları puanların ortalaması 11.7; toplam puanı 44 olan adlandırmadan aldıkları puanların ortalaması ise 18.3 olarak hesaplanmıştır. Tutuk afazili bireylerin işitsel anlama ve tekrarlama test sonuçları incelendiğinde 4, 9 ve 10 numaralı afazinin tüm dil alanlarında aldığı puanların düşüklüğü nedeniyle global afaziye yakın olduğu düşünülmektedir. İşitsel anlamalarının oldukça iyi ama tekrarlamaları göreceli olarak daha düşük olan 2,3 ve 8 numaralı afazililerin ise Broca afazisi özellikleri gösterdiği, tekrarlama puanlarının yüksekliği göz önüne alındığında 1, 5, 6, 7 ve 11 numaralı afazilerin transkortikal motor afazi (TMA) olabileceği düşünülmektedir.

Çizelge 5'in devamında görülebileceği gibi, akıcı afazili bireylerin ADD'nin alt testlerinden aldıkları puanlar incelenecek olursa; toplam puanı 32 olan konuşma akıcılığı bölümünden aldıkları puanların ortalaması 17,8; toplam puanı 66 olan işitsel anlamadan aldıkları puanların ortalaması 35.7; toplam puanı 20 olan tekrarlardan aldıkları puanların ortalaması 6.7; toplam puanı 44 olan adlandırmadan aldıkları puanların ortalaması ise 13 olarak hesaplanmıştır. Akıcı afazilerden 1, 2, 3 ve 7'nin konuşma akıcılığından aldıkları puanların düşük olmasının sebebi kişilerin akıcı olmalarına rağmen kendilerine verilen sorulara yanlış cevap vermelerinden kaynaklanmaktadır. Akıcı afazilerin işitsel anlama ve tekrarlama puanları incelendiğinde 1, 2 ve 7 numaralı afazililerin Wernicke afazisine sahip olduğu, 5, 6 ve 8 numaralı katılımcıların işitsel anlamalarının

oldukça iyi olması nedeniyle kondüksiyon, 3 ve 4 numaralı afazinin ise tekrarlaması görece olarak diğerlerinden daha iyi olduğu için transkortikal sensöriyel (TSA) olabileceği düşünülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada öncelikle, afazili kişilere Afazi Dil Değerlendirme Testi (ADD: Maviş ve Toğram, 2009) uygulanarak, kişilerin afazi sonrasında kalan dil özellikleri belirlenmiştir. Daha sonra tutuk ve akıcı afazili olan bireylerin öykü tamamlama tekniği ile cümle üretimi, resim gösterme tekniği ile anlama becerilerinin düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Tutuk ve akıcı afazili kişilerin üretim ile anlama becerileri düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan iki alt test aşağıda sunulmuştur.

Cümle Üretim Testi

Bu araştırmada kişilerin cümle daha önce HELPSS olarak bilinen terapi yönteminde kullanılan cümle tiplerini üretip üretmedikleri incelenmiştir. Araştırmada kullanılan cümle tipleri ve içerikleri aşağıdaki gibidir:

1.Geçişsiz Emir Cümleleri

Yüklemi emir kipi ile çekimlenmiş (Özkan ve Sevinçli, 2009) ve nesne alamayan cümleler geçişsiz emir cümlelerini oluşturmaktadır. Bu çalışmada geçişsiz emir cümlelerini oluşturmak üzere kullanılan ve öykü içerisinde geçen eylemler: 'uyan, sus, gel' olarak; kişilerin özgün şekilde üretmesi gereken eylemler 'otur, yat, dur' olarak belirlenmiştir. Uygulama için bu eylemlerin seçilmesinin nedeni resmedilebilir ve sıklıkla kullanılan eylemler olmasıdır.

2.Geçişli Emir Cümleleri

Yüklemi emir kipi ile çekimlenmiş (Özkan ve Sevinçli, 2009) ve nesne alan cümleler geçişli emir cümlelerini oluşturmaktadır. Bu araştırmada kullanılan ve öykü içerisinde geçen geçişli emir cümleler: 'mumu yak, ışığı aç, arabayı yıka'; kişilerin özgün şekilde üretmeleri beklenen cümleler: 'ekmeği kes, halıyı sil, kapıyı kapat' olarak belirlenmiştir. Eylemler seçilirken, eylemlerin resmedilebilir olmasına ve nesnelere sıklıkları göz önüne alınmıştır.

3.Soru Cümleleri

Soru yoluyla bilgi almayı amaçlayan (Özkan ve Sevinçli, 2009); "kim, ne, nerede, ne zaman" gibi sorularla oluşturulan cümlelerdir. Bu araştırma esnasında kullanılan ve öykü içerisinde söylenen soru cümleleri: 'Gözlüğüm nerede? Kim hasta? Yemek ne zaman pişecek?'; kişilerin özgün şekilde üretmeleri gereken cümleler: 'Ne pişiriyorsun? Adın ne? Atatürk ne zaman öldü?' olarak belirlenmiştir.

4.Geçişli Bildirim Cümleleri

Bir durum ya da gerçeği belirtmek üzere, nesne alan eylemlerle oluşturulan cümleler geçişli bildirim cümlelerini oluşturmaktadır. Bu araştırmada kullanılan ve öykü içerisinde geçen geçişli bildirim cümleleri : 'Çamaşır ütülüyor, Camı

siliyor, Saçını tarıyor' olarak; kişilerin özgün üretmeleri beklenen cümleler: 'Odayı temizliyor, Top oynuyor, Çiçek topluyor.' olarak belirlenmiştir.

5.Geçişsiz Bildirim Cümleler

Bir durum ya da gerçeği belirtmek üzere, nesne almayan eylemlerle oluşturulan cümleler geçişsiz bildirim cümleleridir. Bu araştırmada kullanılan ve öykü içerisinde geçen geçişsiz bildirim cümleleri: 'Koşuyor, Yüzüyor, Gülüyor' olarak; kişilerin özgün olarak üretmeleri beklenen cümleler : 'Ağlıyor, Can düştü, Elif uyuyor. ' olarak belirlenmiştir.

6.Karşılaştırma Cümleleri

Karşılaştırma cümleleri ise, sıfatın bir zarf ile (daha) pekiştirilmesi ile oluşturulan (Göksel ve Kerslake, 2005, s. 176) cümle çeşitlerinden biridir. Bu araştırmada kullanılacak ve öykü içerisinde geçen karşılaştırma cümleleri: 'Cemil daha güçlü, Etek daha ince, Çay daha sıcak' olarak; kişilerin özgün şekilde üretmeleri beklenen cümleler: 'Ali daha uzun, Tavşan daha hızlı, Elif daha güzel.' olarak belirlenmiştir.

7.Edilgen Cümleler

Edilgen cümleler, eylemi yapan kişiyi geri planda tutup, dolaylı nesneyi vurgulamak amacıyla kurulan cümlelerdir (Göksel ve Kerslake, 2005, s. 134). Araştırmada, afazili bireylerin edilgen cümleleri üretimini incelemek üzere kullanılan ve öyküde yer alan cümleler: 'Kolu kırıldı, Telefonu bozuldu, Ağaçlar kesildi.' olarak; katılımcıların özgün olarak üretmeleri beklenen cümleler ise 'Adam ıslandı, Evler yıkıldı, Çay döküldü.' olarak belirlenmiştir.

8.Evet- Hayır Soruları

Evet – hayır soruları, cümle ya da öbekten sonra, bazı durumlarda ise söz öbeğinin içine mI eki ekleyerek oluşturulur. Araştırmada kullanılan ve öykü içerisinde kullanılan evet-hayır soru cümleleri: 'Erken gidebilir miyim? Su içer misin? Oyuncak alır mısın?' olarak; katılımcıların özgün üretmeleri gereken cümleler 'Ödevini bitirdin mi? Kalem var mı? Ellerini yıkadın mı?' olarak belirlenmiştir.

9.Çift Geçişli Cümleler

Eylemlerin üye yapısı (bir tümcede sözdizimsel olarak hangi üyelerin bulunmasını gerektiğini belirtir), cümlenin sözdizimsel olarak doğru olabilmesi için eylemin alabileceği üye sayısını belirlemektedir (Carnie, 2006, s. 49). Zorunlu olarak üç tane üye alması gereken eylemlerle oluşturulmuş cümleler çift geçişli cümlelerdir. Bu araştırmada kullanılan ve öyküde geçen çift geçişli cümleler: 'Dolaba çivi çakıyor, Kulağına küpe takıyor, Montunu askıya asıyor' olarak; kişilerin özgün olarak üretmeleri beklenen cümleler: 'Osman'a para veriyor, Yemeğe tuz koyuyor, Ahmet'e ilaç verdi. ' olarak belirlenmiştir.

10. Yerleştirme Cümleler

Yerleştirme cümleler eylemsilerle (örn; koşan, düşen gibi) kurulur ve yardımcı cümle, temel cümlelerin öğelerinden birinin tamlayıcı unsuru olarak bulunur (Özkan ve Sevinçli, 2009). Araştırmada kullanılan ve öykü içerisinde geçen yerleştirme cümleler: 'Örümcek görünce korktu, Can'ın düştüğünü gördü, Aysu'nun düştüğünü düşünüyor.' olarak; katılımcıların özgün şekilde üretmeleri beklenen cümleler: 'Kitap okumayı çok seviyor, Berk'in iyileşmesini istiyor, Bisiklete binmeyi öğretiyor.' olarak belirlenmiştir.

11. Gelecek Zamanı Bildiren Cümleler

Gelecekte yapılacak iş ve eylemleri belirten cümlelerdir. Bu araştırmada kullanılan ve öykü içerisinde geçen gelecek zamanı bildiren cümleler: 'Yemek pişirecek, Sınava girecek, Su içecek.' olarak; kişilerin özgün üretmesi beklenen cümleler: 'Uyuyacak, Dişini ekecek, Kazak örececek.' olarak oluşturulmuştur

Değerlendirme testi içindeki her bir cümle tipinin üretimini incelemek üzere altı cümle belirlenmiş, bu cümlelerin katılımcılar tarafından kullanılmasına yönelik 66 kısa öykü oluşturulmuş ve öykü tamamlama yöntemi ile afazili kişilerin bu cümleleri üretmesi beklenmiştir. 11 cümle tipi için kullanılan cümlelerin eylemlerinin farklı olmasına ve resmedilebilir olmasına dikkat edilmiştir. Farklı cümle tiplerine göre oluşturulan 6 cümlelerin üçünün öyküsünde katılımcıdan gecikmeli olarak hedef cümleyi tekrar etmeleri, diğer 3'ünde katılımcıların öyküyü dinledikten sonra özgün olarak ilgili cümleyi üretmesi beklenmiştir..

Araştırma için kullanılacak 66 cümle araştırmacı tarafından hazırlanarak ve uygun resimler seçilmiş olup, anlatılan öykülerden alınacak cevapların benzer olup olmadığına bakmak üzere konudan habersiz olarak 2 kişiye uygulanmış; gelen yanıtlara göre yapılan değişiklikler sonucunda Dil ve Konuşma Terapisi alanında araştırma görevlisi olarak çalışan 3 kişi, Sosyal Hizmet alanında araştırma görevlisi olarak çalışan 2 kişi olmak üzere toplamda 7 kişiye kontrol amaçlı uygulanmıştır. Farklı cevaplar gelen cümleler değiştirilmiş ve üretim testi için kullanılacak uygulama materyali son halini almıştır (Öyküler **EK 1**; Resimler **EK3**).

Katılımcıların uygulama sürecini ve yönergeyi anladıklarından emin olmak üzere araştırma uygulamasının en başına 4 deneme cümlesi eklenmiştir. Uygulama materyali, denemelerle birlikte 70 cümleden oluşacak şekilde son halini almıştır. Her bir öyküye uygun olarak Google Images'ten bulunmuş siyah beyaz resimler eklenmiş ve uygulama sırasında İpad yardımı ile afazili vakalara sunulmuştur.

Araştırma için oluşturulan 66 öykünün 33'ü " hedef cümle bulunan " yani kişinin gecikmeli olarak cümleyi tekrar etmesini gerektiren diğer 33'ü ise "hedef cümlelerin bulunmadığı" öyküler olmak üzere 2 gruba ayrılmış ve tüm katılımcılara önce hedef cümlelerin olduğu öyküler, ardından da hedef cümlelerin olmadığı öyküler okunarak öyküyü tamamlayacak cümleyi kurmaları amaçlanmıştır. Uygulama esnasında sorulacak cümleler önce rastgele sıralanmıştır. Bu sıralamanın sonunda en başa gelen cümleler incelendiğinde edilgen ve çift geçişli olan cümlelerin ilk başlarda olduğu görülmüş ve görece olarak daha zor olduğu düşünölen bu cümle tiplerine ilişkin sorulara cevap veremediklerinde afazili

bireylerin motivasyonu düşeceği varsayımıyla sıralama HELPSS'in ortaya koyduğu zorluk hiyerarşisinde sunulmuştur. Amaç afazili bireylerin yapabilecekleri düşünülen cümlelerden başlamaktır. Bir başka nedeni de, her bir değerlendirilmenin aslında terapiye giriş olduğu düşünülerek kişilere benzer uyarılar sunmaktır.

Cümle Anlama Testi

Testin bu aşamasında HELPSS olarak bilinen terapi yönteminde kullanılan cümle tiplerini afazili bireylerin anlayıp anlayamadıklarını ortaya koymak üzere her bir cümle tipinden 3 tane olmak üzere toplamda 33 resimden oluşan bir test oluşturulmuştur. Üretim testinde olduğu gibi Cümle Anlama Testi de, Dil ve Konuşma Terapisi alanında araştırma görevlisi olarak çalışan 3 kişiye, Sosyal Hizmet alanında araştırma görevlisi olarak çalışan 2 kişiye uygulanarak resimlerin ve öykülerin tutarlılığından emin olunmuştur (Öyküler **EK 2**; Resimler **EK 4**). Üretim testi uygulandıktan sonra bir hafta içerisinde ikinci oturum yapılarak, kişilerin anlamaları ile ilgili veriler elde edilmiştir. Anlama testi, her iki testin, benzer öykü ve resimler içermesi nedeniyle, birbirini etkilemesini engellemek için üretim testi tamamlandıktan sonra yapılmıştır.

Ortam

Araştırma için uygulanan Cümle Üretim ve Anlama Testi DİLKOM terapi odalarında ses kaydı ve video ile kayıt altına alınarak yapılmıştır.

Veri Toplama Süreci ve Puanlanması

Her bir katılımcı 2 farklı durum için test edilmektedir. Bunlar; (a) cümle üretme: hedef cümlelerin geçtiği öyküyü dinleyerek istenilen cümleyi üretme (gecikmeli tekrar) ve hedef cümlesi geçmeyen öyküyü dinleyerek cümle üretme, (b) cümle anlama. Testler katılımcılara farklı iki oturumda uygulanmıştır, ilk oturumda cümle üretim testi, bir sonraki haftaki oturumda ise anlama testinin uygulaması yapılmıştır.

Cümle üretimi testi uygulanırken, ilk olarak öyküsünde hedef cümlelerin geçtiği öykü cümleleri, daha sonra hedef cümleyi içermeyen öyküler okunarak kişilerin özgün şekilde öyküyü tamamlamaları beklenmiştir. Bu sıralama tüm katılımcılar için aynıdır ve herhangi bir değişiklik yapılmadan tüm grup katılımcılara aynı sırayla uygulanmıştır. Bu test sırasında önce HELPSS terapi yönteminde A düzeyi olarak bilinen 33 sorudan oluşan ve gecikmeli tekrar içeren öyküler okunmuştur. Ardından gelen 33 soru da B Düzeyi olarak bilinen kişilerin özgün üretim yapmasını gerektiren öykülerden oluşmaktadır. Soruların sıralanırken HELPSS terapi yönteminin sırası dikkate alınmıştır

Katılımcılardan, hedef cümlelerin geçtiği öyküyü dinleyip, ilgili olan siyah beyaz resme bakarak istenilen hedef cümleyi söylemeleri istenmiştir. Resim gösterildikten sonra doğru cevap alınır, bir sonraki soruya geçilmiştir. Doğru cevap alınamazsa kim, ne, nerede, nasıl gibi sorularla ipucu vererek, katılımcıların doğru cevaba ulaşmalarına yardımcı olunmuştur. Bu ipuçları uygulama formuna kaydedilmiş ve katılımcıların cevaplarından hata analizi yapılmak üzere kullanılmıştır. Kişilerin verdiği ilk yanıt puanlama amaçlı kullanılmıştır, kendini

düzeltilme dışındaki durumlar "yanlış " ya da "eksik öge içeren" şeklinde puanlanmıştır. Katılımcı ipucu ve yardıma rağmen başarılı olamazsa, uygulamacı cevabı söyleyerek katılımcının tekrarlaması istenmiştir. Tüm bu durumlar uygulama formunda belirtilmiştir.

Veriler, her bir doğru cevap için 1, eksik öge içeren cümleler, kendini düzeltme ve fonemik ipucu ile kurulan cümleler için 0.5, yanıt verilmeyen ya da yanlış cevaplar için 0 olarak puanlanmıştır. Katılımcıların üretim testindeki tüm soruları doğru cevapladıklarında toplam 66 puan alacakları belirlenmiştir. Bu puanlar; farklı afazi tiplerinin arasındaki üretim farklılıklarını bulmak, öykülerin ipucu içerip içermemesine bağlı olarak katılımcıların doğru üretimlerini karşılaştırmak ve cümle tipleri arasındaki doğruluk farklılıklarını hesaplamak üzere kullanılmıştır.

Anlama testi için yapılan puanlama ise doğru yanıt 1 puan, yanlış yanıt 0 puan olarak belirlenmiştir. Tüm sorular doğru olarak cevaplandığı takdirde katılımcıların alacağı toplam puan 33 olarak belirlenmiştir.

Üretim testi ile ilgili puanların araştırmacılar arasında farklılık göstermeyeceğinden emin olmak üzere alanda uzman bir Dil Terapistinden 2'si tutuk 2'si akıcı afazi olmak üzere toplam 4 afazili bireyin cevaplarını puanlaması istenmiştir. Elde edilen veriler sonucunda Cohen's $\kappa = ,876$ olarak bulunmuştur. Altman'ın (1999) değerlendirmesine göre 0.81 – 1.00 arasında bulunan κ değeri puanlayıcılar arasında oldukça iyi bir güvenilirlik olduğunu göstermektedir.

Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

Araştırmada söz konusu yöntem ile elde edilen bulgular, istatistiksel tekniklerle değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesi için tüm veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, analizler SPSS 21.0 programı ile sınanmıştır. Tutuk ve akıcı afazili bireyleri oluşturan gruplardaki kişilerin azlığı ve veri dağılımının normal olmaması nedeniyle non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi uygulanarak gruplar arasında karşılaştırma yapılmıştır. Tekrarlamanın etkisini değerlendirmek üzere yapılan grup içi karşılaştırmalarda Wilcoxon Testi uygulanmıştır. Grupların testlerden aldığı puanların ortalamaları hesaplandıktan sonra Excel programı yardımıyla cümle bazında başarı sıralamaları belirlenmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırmanın bulgularının belirtileceği bu bölümde sırasıyla ‘Bulgular’ ‘Anlama Testine ilişkin Bulgular’ ‘Üretim Testine İlişkin Bulgular’ ve ‘Tartışma’ açıklanacaktır.

Bulgular

Araştırmanın bulgularının anlatıldığı bu bölümde, çalışmanın amaçlarına yönelik bulgular verilmektedir. Bu çalışmanın temel amacı doğrultusunda, tutuk ve akıcı afazili bireylerin belirlenmiş cümle tiplerini üretimi ve anlaması incelenmiş ve gruplar arası karşılaştırma yapılmıştır.

Araştırmaya katılan tüm bireylerin betimsel bilgileri SPSS 21.0 programına veri girişi yapıldıktan sonra incelenmiş, **Çizelge 6**’da görülen değişkenler ortaya çıkmıştır.

Çizelge 6. Katılımcılara ait betimsel bilgiler

<i>Değişkenler</i>		<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Grup</i>	<i>Tutuk</i>	11	40,7
	<i>Akıcı</i>	8	29,6
	<i>Sağlıklı Bireyler</i>	8	29,6
	Toplam	27	100,0
<i>Cinsiyet</i>	<i>Erkek</i>	17	63,0
	<i>Kadın</i>	10	37,0
	Toplam	27	100,0
<i>Terapi alma Durumu</i>	<i>Evet</i>	15	55,6
	<i>Hayır</i>	12	44,4
	Toplam	27	100,0
<i>İnme Üzerinden Geçen Zaman</i>	<i>1 yıl ve altı</i>	12	63,1
	<i>1 yıl ve üstü</i>	7	36,9
	Toplam	19	100,0
<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Okuryazar değil</i>	1	2,8
	<i>İlkokul</i>	7	22,2
	<i>Ortaokul</i>	4	11,1
	<i>Lise</i>	12	50,0
	<i>Üniversite</i>	2	8,3
	<i>Yüksek Lisans</i>	1	5,6
Toplam	27	100,0	

Veriler incelendiğinde, tutuk ve akıcı afazililere uygulanan anlama ve üretim alt testlerinden aldıkları puanlar **Çizelge 7** ve **Çizelge 8**’de gösterilmiştir.

Çizelge 7. Afazili bireylerin Anlama Testi Puanları

Tutuk Afazililer	Anlama Testi (33 p.)	Akıcı Afazililer	Anlama Testi (33 p.)
1. G.G	25	1. A. Ç	10
2. H.B	25	2. A. I	16
3. H.Gü	24	3. F. S	25
4. H.Gö	27	4. İ. B	19
5. İ.Y.	27	5. M.D	26
6. K.Ş	21	6. M.M	23
7. K.A	27	7. S. A	20
8. R.K	26	8. Y. K	24
9. S.Y	21	Ortalama	20,3
10. T.K	14		
11. Z.İ	28		
Ortalama	24,09		

Çizelge 8. Afazili Bireylerin Üretim Testi Puanları

Tutuk Afazililer	Üretim Testi (66 p.)	Akıcı Afazililer	Üretim Testi (66 p.)
1. G.G	35,5	1. A. Ç	0,5
2. H.B	28	2. A. I	1
3. H.Gü	29,5	3. F. S	19
4. H.Gö	24	4. İ. B	37
5. İ.Y.	59	5. M.D	16
6. K.Ş	8	6. M.M	15
7. K.A	28	7. S. A	30
8. R.K	48	8. Y. K	64,5
9. S.Y	39,5	Ortalama	20,3
10. T.K	28,5		
11. Z.İ	60		
Ortalama	35,2		

Çizelge 7'de Tutuk ve Akıcı afazili bireylerin toplam puanı 33 olan anlama testinden aldığı puanlar gösterilmektedir. Tutuk afazili 11 kişinin puan ortalaması 24,09, akıcı afazili 8 kişinin anlama testi ortalaması ise 20,3 olarak hesaplanmıştır. **Çizelge 8'**da ise afazili grupların toplam puanı 66 olan üretim testinden aldıkları puanlar gösterilmiştir. Tutuk afazililerin aldıkları puanların ortalaması 35,2, akıcı afazililerin aldıkları puanların ortalaması da 22,8 olarak hesaplanmıştır.

Anlama Testi Bulguları

Araştırmanın ilk sorusu olan tutuk ve akıcı afazili bireylerin anlama açısından farklılıkları belirlemek üzere uygulanan anlama testinden elde edilen bulgular SPSS 21.0 programında Mann Whitney – U Testi ile sınanmış ve afazili bireylerin cümle tiplerini anlama testine ilişkin analiz sonuçları **Çizelge 9'**da verilmiştir.

Çizelge 9. Afazili bireylerin anlama testine ilişkin Mann Whitney U- Testi sonuçları

Cümle Tipi	Grup	N	S.O	S. T	U	z	p
Geçişsiz Emir Cümleleri	Tutuk	11	12,09	133,00	10,000	-2,748	,006*
	Akıcı	7	5,43	38,00			
	Toplam	18					
Geçişli Emir Cümleleri	Tutuk	11	10,36	114,00	29,000	-,952	,341
	Akıcı	7	8,14	57,00			
	Toplam	18					
Soru Cümleleri	Tutuk	11	11,18	123,00	20,000	-1,793	,073
	Akıcı	7	6,86	48,00			
	Toplam	18					
Geçişli Bildirim Cümleleri	Tutuk	11	11,50	126,50	16,500	-2,746	,006*
	Akıcı	7	6,36	44,50			
	Toplam	18					
Geçişsiz Bildirim Cümleleri	Tutuk	11	10,68	117,50	25,500	-1,372	,170
	Akıcı	7	7,64	53,50			
	Toplam	18					
Karşılaştırma Cümleleri	Tutuk	11	8,32	91,50	25,500	-1,414	,157
	Akıcı	7	11,36	79,50			
	Toplam	18					
Edilgen Cümleler	Tutuk	11	10,45	115,00	28,000	-1,096	,273
	Akıcı	7	8,00	56,00			
	Toplam	18					
Evet-Hayır Cümleleri	Tutuk	11	9,73	107,00	36,000	-,239	,811
	Akıcı	7	9,14	64,00			
	Toplam	18					
Çift Geçişli Cümleler	Tutuk	11	10,18	112,00	31,000	-,736	,462
	Akıcı	7	8,43	59,00			
	Toplam	18					
Yerleştirm Cümleler	Tutuk	11	10,64	117,00	26,000	-1,300	,194
	Akıcı	7	7,71	54,00			
	Toplam	18					
Gelecek Zaman Cümleleri	Tutuk	11	10,18	112,00	31,000	-,713	,476
	Akıcı	7	8,43	59,00			
	Toplam	18					
Toplam	Tutuk	11	11,32	124,50	18,500	-1,832	,067
	Akıcı	7	6,64	46,50			
	Toplam	18					

*p<.05 S.O: Sıra Ortalaması, S.T: Sıra Toplamı.

Yapılan analiz sonucunda, tutuk ve akıcı afazili grubun ‘sus, otur, yat’ gibi *geçişsiz emir cümleleri* anlama puanları arasında, tutuk afazili grubun lehine anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir (U= 10,000 ve p = ,006). Tutuk afazili grubun sıra ortalamaları puanının (12,09), akıcı afazili grubun sıra ortalamaları puanlarından oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk afazili bireylerin *geçişsiz emir cümlelerini* daha iyi anladıklarını söylemek mümkündür.

İkinci cümle tipi olan ‘ışığı aç, ekmeği kes, halıyı sil’ gibi *geçişli emir cümlelerini* anlamaya yönelik test puanları sınıandığında, grupların puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 29,000 ve p = ,341). Ancak her iki grubun sıra ortalamaları puanları incelendiğinde, tutuk afazili bireylerden oluşan grubun sıra ortalamaları puanının (10,36), akıcı afazilerin sıra ortalamaları puanından (8,14) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, tutuk afazililerin *geçişli emir cümlelerini* anlama düzeylerinin akıcılara göre daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Üçüncü cümle tipi olan ‘Saçını kim kesti? Gözlüğüm nerede? Ne zaman uyanacak’ gibi *soru cümlelerine* ait anlama test puanları sınıandığında, iki grup arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (U = 20,000 ve p = ,073). Sıra ortalamaları puanları incelendiğinde, tutuk afazili bireylerden oluşan grubun (11,18), akıcı afazililere göre (6,86) soru cümlelerini anlama düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Afazili bireylerde ‘perde ütülüyor, saçını tarıyor, çiçek topluyor’ gibi *geçişli bildirim cümlelerine* ilişkin test puanları sınıandığında, tutuk afazililerden oluşan grubun lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (U = 16,500 ve p = ,006). Her iki grubun sıra ortalamaları puanları incelendiğinde, tutukların (11,50) akıcılara göre (6,36) *geçişli bildirim cümlelerini* anlama becerisi açısından daha iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Afazilere uygulanan ‘yüzüyor, ağlıyor, uyuyor’ gibi *geçişsiz bildirim cümlelerine* ilişkin test puanları sınıandığında, gruplara ait test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 25,500 ve p = ,170). Ancak her iki grubun sıra ortalamaları puanları incelendiğinde, tutuk afazililerin (10,68) *geçişsiz bildirim cümlelerini* anlama düzeylerinin, akıcı afazililerden oluşan gruba göre (7,64) daha iyi düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Altıncı cümle tipi olan ‘Ali daha uzun, Tavşan daha hızlı, Çemil daha güçlü’ gibi *karşılaştırma cümlelerine* ait puanlar incelendiğinde, gruplara ait puanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 25,500 ve p = ,157). Sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazililerin sıra ortalamaları puanının (8,32), akıcı afazililerin sıra ortalamaları puanlarından (11,36) daha düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, akıcı grubun *karşılaştırma cümlelerini* anlama düzeylerinin daha iyi olduğu söylenebilir.

Uygulanan anlama testi sonucunda elde edilen ‘kırıldı, islandı, döküldü’ gibi *edilgen cümlelere* ilişkin tutuk ve akıcı afazili gruba ait test puanları arasında, anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 28,000 ve p = ,273). Ancak grupların sıra ortalamaları puanları incelendiğinde, tutuk grubun (10,45), *edilgen*

cümleleri anlama düzeylerinin, akıcı afazili gruba (8,00) göre daha iyi olduğu görülmektedir.

Yapılan analizler sonucunda, afazili bireylerin sekizinci cümle tipi olan ‘Oyuncak alır mısın? Ellerini yıkadın mı? Ödevini bitirdin mi?’ gibi *evet-hayır* cümlelerine ait puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 36,000 ve p= ,811). Grupların sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk grubun sıra ortalamaları puanı (9,73) ile akıcı grubun sıra ortalamaları puanının (9,14) birbirine çok yakın aralıkta olduğu görülmektedir. Bu durumda her iki grubunda *evet- hayır* cümlelerini anlama düzeyi birbirine oldukça yakındır.

Afazili bireylerin ‘kulağına küpe takıyor, kızına para veriyor, duvara çivi çakıyor’ gibi *çift geçişli cümle* tiplerine yönelik elde edilen test puanları sınıandığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 31,000 ve p= ,462). Gruplara ait sıra ortalamaları puanları incelendiğinde, tutuk grubun sıra ortalamaları puanının (10,18), akıcı gruba ait sıra ortalamaları puanından (8,43) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, tutuk afazili grubun *çift geçişli cümleleri* anlama düzeylerinin daha iyi olduğu söylenebilir.

Afazili bireylerin ‘örümcek görünce korktu, kitap okumayı çok seviyor, bisiklete binmeyi öğretiyor’ gibi *yerleştirme cümle* tiplerini anlamaya yönelik elde edilen test puanları sınıandığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = -26,000 ve p = ,194). Gruplara ait sıra ortalamaları puanları incelendiğinde, tutuk grubun sıra ortalamaları puanının (10,64), akıcı gruba ait sıra ortalamaları puanından (7,71) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, tutuk grubun *yerleştirme cümle* tiplerini anlama düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Son cümle tipi olan *gelecek zaman cümlelerini* anlamaya yönelik elde edilen test puanları sınıandığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 31,000 ve p=,476). Gruplara ait sıra ortalamaları puanları incelendiğinde, tutuk afazililerin sıra ortalamaları puanının (10,18), akıcı afazililere gruba ait sıra ortalamaları puanından (8,43) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, tutuk grubun *gelecek zaman* cümlelerini anlama düzeylerinin, akıcı afazililerden daha iyi düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Tutuk ve akıcı afazililerin, tüm cümle tiplerine yönelik toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (U = 18,500 ve p = ,067). Gruplara ait sıra ortalamaları puanları incelendiğinde, tutuk grubun sıra ortalamaları puanının (11,32), akıcı gruba ait sıra ortalamaları puanından (6,64) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, tutuk afazililerin cümle tiplerini anlama düzeylerinin akıcı afazililere göre oldukça iyi düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Tutuk ve Akıcı afazili bireylerin cümle tiplerindeki performanslarını belirlemek, en iyi anladıkları cümleden yetersiz anladıkları cümleler doğru sıralama yapmak üzere Excel programı kullanılmıştır. Katılımcıların aldıkları puanların ortalamaları hesaplanmış ve en yüksekte düşüğe doğru sıralanmıştır. Bu sıralamalara ilişkin sonuçlar **Çizelge 10** ve **Çizelge 11**’de görülebilir.

Çizelge 10. Tutuk Afazili Cümle Anlama Sırası

Testteki Sırası	Cümle Anlama Sıralaması	Puan Ortalamaları
4	Geçişli Bildirim Cümleleri	3
5	Geçişsiz Bildirim Cümleleri	2,727
10	Yerleştirme Cümleler	2,636
2	Geçişli Emir Cümleleri	2,545
7	Edilgen Cümleler	2,545
3	Soru Cümleleri	2,363
9	Çift Geçişli Cümleler	2,363
1	Geçişsiz Emir Cümleleri	2,272
11	Gelecek Zaman	2,090
8	Evet- Hayır Soruları	1,909
6	Karşılaştırma Cümleleri	1,727

Çizelge 10'da tutuk afazili bireylerin en iyi anladığı ilk üç cümle setine bakıldığında, ilk sırada geçişsiz bildirim cümleleri, geçişsiz emir cümleleri ve geçişli bildirim cümleleri olarak belirlenmiştir.

Çizelge 11. Akıcı Afazili Bireylerin Cümle Anlama Sırası

Testteki Sırası	Cümle Anlama Sıralaması	Puan Ortalamaları
2	Geçişli Emir Cümleleri	2,25
5	Geçişsiz Bildirim Cümleleri	2,25
10	Yerleştirme Cümleler	2,25
4	Geçişli Bildirim Cümleleri	2,125
6	Karşılaştırma Cümleleri	2,125
9	Çift Geçişli Cümleler	2,125
7	Edilgen Cümleler	1,875
8	Evet- Hayır Cümleleri	1,875
11	Gelecek Zaman	1,875
3	Soru Cümleleri	1,75
1	Geçişsiz Emir Cümleleri	1,25

Çizelge 11'de akıcı afazili bireylerin en iyi anladığı cümlelerden yetersizlere doğru sıralama yapılmıştır; akıcı afazili bireylerin en iyi anladığı ilk üç cümle ise, geçişsiz bildirim cümlesi, geçişsiz emir cümlesi ve geçişli bildirim cümlesi olarak bulunmuştur.

Cümle Üretim Testi Bulguları

Çizelge 12'de afazili bireylerin cümle üretim testine ilişkin Mann Whitney-U testi analiz sonuçları bulunmaktadır. Cümle üretim testinden elde edilen veriler, SPSS 21.0 programı kullanılarak Mann Whitney-U testi ile sınanmıştır.

Çizelge 12. Tutuk ve Akıcı Afazililerin cümle üretim testine ilişkin Mann Whitney U- Testi sonuçları

Cümle Tipi	Grup	N	S. O	S. T	U	z	p
Geçişsiz	Tutuk	11	10,82	119,00	35,000	-,755	,450
Emir	Akıcı	8	8,88	71,00			
Cümleleri	Toplam	19					
Geçişli	Tutuk	11	11,45	126,00	28,000	-1,330	,184
Emir	Akıcı	8	8,00	64,00			
Cümleleri	Toplam	19					
Soru	Tutuk	11	11,23	123,50	30,500	-1,129	,259
Cümleleri	Akıcı	8	8,31	66,50			
	Toplam	19					
Geçişli	Tutuk	11	11,32	124,50	29,500	-1,214	,225
Bildirim	Akıcı	8	8,19	65,50			
Cümleleri	Toplam	19					
Geçişsiz	Tutuk	11	11,68	128,50	25,500	-1,539	,124
Bildirim	Akıcı	8	7,69	61,50			
Cümleleri	Toplam	19					
Karşılaştır- ma	Tutuk	11	11,32	124,50	29,500	-1,218	,223
	Akıcı	8	8,19	65,50			
Cümleleri	Toplam	19					
Edilgen	Tutuk	11	12,05	132,50	21,500	-1,870	,061
Cümleler	Akıcı	8	7,19	57,50			
	Toplam	19					
Evet-Hayır	Tutuk	11	11,50	126,50	27,500	-1,411	,158
Cümleleri	Akıcı	8	7,94	63,50			
	Toplam	19					
Çift Geçişli	Tutuk	11	12,09	133,00	21,000	-1,915	,055
Cümleler	Akıcı	8	7,13	57,00			
	Toplam	19					
Yerleştir- me	Tutuk	11	12,18	134,00	20,000	-2,067	,039*
Cümleler	Akıcı	8	7,00	56,00			
	Toplam	19					
Gelecek	Tutuk	11	11,14	122,50	31,500	-1,048	,294
Zaman	Akıcı	8	8,44	67,50			
Cümleleri	Toplam	19					
Toplam	Tutuk	11	11,55	127,00	27,000	-1,404	,160
	Akıcı	8	7,88	63,00			
	Toplam	19					

*p<,05. S.O: Sıra Ortalaması, S.T: Sıra Toplamı.

Yapılan analizler sonucunda ‘uyan, sus, gel’ gibi *geçişsiz emir cümleleri* üretmeye yönelik tutuk ve afazili gruba ait puanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 35,000 ve p = ,450). Ancak, grupların sıra ortalamaları puanlarına bakıldığında, tutuk afazili grubun sıra ortalaması puanının (10,82), akıcı afazili grubun sıra ortalamaları puanından (8,88) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, tutuk afazili grubun *geçişsiz emir cümlesi* üretme düzeyi, akıcı afazililere göre daha iyi düzeydedir.

Afazili bireylerin cümle üretme testinden elde edilen puanlar ‘mumu yak, ışığı aç, arabayı yıka’ gibi *geçişli emir cümlelerini* üretme açısından karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U =28,000 ve p=,184). Her iki grubun sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk grubun sıra ortalaması puanı (11,45), akıcı grubun sıra ortalaması puanından (8,00) daha yüksektir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk afazililerin *geçişli emir cümlesi* üretme düzeyinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Afazili bireylerin cümle üretme testinden elde edilen puanlar ‘gözlüğüm nerede? Kim hasta? Yemek ne zaman pişecek?’ gibi *soru cümlelerinin* üretimi açısından karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 30,500 ve p =,259). Her iki grubun sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazililerin sıra ortalaması puanı (11,23), akıcı grubun sıra ortalaması puanından (8,31) daha yüksektir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk grubun *soru cümlesi* üretme düzeyinin daha iyi olduğunu söylemek mümkündür.

Afazili bireylerin cümle üretme testinden elde edilen puanlar ‘çarşaf ütülüyor, camı siliyor, saçını tarıyor’ gibi *geçişli bildirim cümlelerini* üretme açısından karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (U = 29,500 ve p= ,225). Her iki grubun sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazililerin sıra ortalaması puanı (11,32), akıcı afazililerin sıra ortalaması puanından (8,19) daha yüksektir. Bu bağlamda, tutuk bireyler *geçişli bildirim cümlesi* üretme düzeyinin, akıcı afazili bireylerden daha iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Afazili bireylerin cümle üretme testinden elde edilen puanlar *geçişsiz bildirim cümlesi* üretme açısından karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (p>.124). Her iki grubun sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazili grubun sıra ortalaması puanı (11,68), akıcı afazili grubun sıra ortalaması puanından (7,69) daha yüksektir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk afazili grubun *geçişsiz bildirim cümlesi* üretme düzeyinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Afazili gruplar *karşılaştırma cümlesi* üretme açısından karşılaştırıldığında, aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (p>.223). Her iki grubun sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazili grubun sıra ortalaması puanı (11,32), akıcı afazili grubun sıra ortalaması puanından (8,19) daha yüksektir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk afazili grubun *karşılaştırma cümlesi* üretme düzeyinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Afazili grupların cümle üretme testinden elde edilen puanları, *edilgen cümle* üretme açısından karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p < .061$). Grupların sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazili grubun sıra ortalaması puanının (12,05), akıcı afazili grubun sıra ortalaması puanından (7,19) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk afazililerin *edilgen cümle* üretme düzeyinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, afazi grupları arasında *evet-hayır tipi cümle* üretmelerine yönelik puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ($p > .158$) sonucuna ulaşılmıştır. Grupların sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazili grubun sıra ortalaması puanının (11,50), akıcı afazili grubun sıra ortalaması puanından (7,94) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk afazililerin *evet-hayır tipi cümle* üretme düzeyinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cümle üretme testinden elde edilen puanlar *çift geçişli cümle* üretme açısından karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($p < .061$) belirlenmiştir. Grupların sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazililerin grubun sıra ortalaması puanının (12,09), akıcı afazili grubun sıra ortalaması puanından (7,13) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk grubun *çift geçişli cümle* üretme düzeyinin diğer gruba göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cümle üretme testinden elde edilen puanlar *yerleştirme cümle* üretme açısından karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p < .039$) belirlenmiştir. Grupların sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazili grubun sıra ortalaması puanının (12,18), akıcı afazili grubun sıra ortalaması puanından (7,00) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk afazililerin grubun *yerleştirme cümleler* üretme düzeyinin diğer gruba göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Afazili bireylerin cümle üretme testinden elde edilen puanlar *gelecek zamanı* üretme açısından karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($p > .294$) belirlenmiştir. Grupların sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazililerin sıra ortalaması puanının (11,14), akıcı afazili grubun sıra ortalaması puanından (8,44) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk afazili grubun *gelecek zamanı bildiren cümleler* üretme düzeyinin diğer gruba göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, afazi grupları arasında cümle üretmelerine yönelik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ($p > .160$) sonucuna ulaşılmıştır. Grupların sıra ortalamaları puanları incelendiğinde ise, tutuk afazili grubun sıra ortalaması puanının (11,55), akıcı afazili grubun sıra ortalaması puanından (7,88) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, tutuk afazili grubun farklı tiplerde cümle üretme düzeylerinin, akıcı afazili gruptan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın üçüncü amaç sorusuna yönelik olarak tüm katılımcıların anlama ve üretim testlerinden aldıkları puanlar incelenip, aralarındaki bağlantıyı ortaya

koymak üzere Spearman Brown sıra farkları korelasyon testi yapılmıştır. Spearman's rho korelasyon testi, değişkenlerin sürekli bir dağılıma sahip olduğu ancak normal dağılım göstermediğinden, iki değişken arasındaki ilişkiyi açıklamak için kullanılan bir analiz testidir (Büyüköztürk, 2012. Sf. 31). Sonuçlar incelendiğinde, anlama testi ile üretim testi arasında pozitif yönde, yüksek ve anlamlı bir ilişki ($r=.748$, $p<.001$) olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, afazi hastalarının anlama becerileri düzeyleri arttıkça cümle üretim düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırmanın dördüncü sorusu olan afazili bireylerin cümle tiplerindeki üretim performanslarını belirlemek doğrultusunda, en iyi kurdukları cümleden en yetersiz kurdukları cümleye doğru sıralama yapmak üzere Excel programı kullanılmıştır, Excel programında afazili bireylerin cümle tipine göre aldıkları puanların ortalamaları hesaplanmış ve en yüksekten alçağa doğru sıralanmıştır. Bu sıralamalara ilişkin sonuçlar **Çizelge 13** ve **Çizelge 14**'da gösterilmektedir.

Çizelge 13'te görüldüğü gibi tutuk afazili bireylerin ürettikleri cümlelerin puan ortalamaları dikkate alınarak en iyi ürettikleri cümle setinden en yetersiz ürettikleri cümle setine doğru bir sıralama yapıldığında ilk üç sırayı geçişsiz bildirim cümleleri, geçişsiz emir cümleleri; son üç sırayı da soru cümleleri, evet-hayır cümleleri ve karşılaştırma cümleleri oluşturmaktadır.

Çizelge 13. Tutuk Afazililerin Cümle Üretim Sırası

Testteki Sırası	Cümle Üretim Sıralaması	Puan Ortalamaları
5	Geçişsiz Bildirim Cümleleri	4,409
1	Geçişsiz Emir Cümleleri	4,091
4	Geçişli Bildirim Cümleleri	3,909
2	Geçişli Emir Cümleleri	3,682
11	Gelecek Zaman	3,682
7	Edilgen Yapılar	3,682
9	Çift Geçişli Cümleler	2,636
10	Yerleştirme Cümleler	2,636
3	Soru Cümleleri	2,545
8	Evet- Hayır Soruları	2,409
6	Karşılaştırma Cümleleri	1,955

Çizelge 14'te akıcı afazili bireylerin en iyi ürettiği ilk üç cümle seti geçişsiz emir cümleleri, geçişsiz bildirim cümleleri ve geçişli bildirim cümlelerinden oluşmakta olup en kötü ürettikleri cümleler de karşılaştırma, evet – hayır cümleleri ve yerleştirme cümlelerinden oluşmaktadır.

Çizelge 14. Akıcı afazililerin Cümle Üretim Sırası

Testteki Sırası	Cümle Üretim Sıralaması	Puan Ortalamaları
1	Geçişsiz Emir Cümleleri	3,5
5	Geçişsiz Bildirim Cümleleri	2,938
4	Geçişli Bildirim Cümleleri	2,688
11	Gelecek Zaman	2,625
2	Geçişli Emir Cümleleri	2,56
7	Edilgen Yapılar	1,75
3	Soru Cümleleri	1,625
9	Çift Geçişli Cümleler	1,625
6	Karşılaştırma Cümleleri	1,375
8	Evet- Hayır Soruları	1,25
10	Yerleştirme Cümleler	0,938

Araştırmanın son sorusu doğrultusunda tutuk ve akıcı afazili bireylerin öyküde geçen cümleyi tekrarı ya da özgün şekilde üretmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek üzere non-parametrik Wilcoxon testi yapılmıştır. Bu sayede tutuk ve akıcı afazililerin gruplar içerisinde tekrarlama ve özgün üretimleri değerlendirilmiş, istatistiksel verileri **Çizelge 15** ve **Çizelge 16**'da sunulmuştur.

Çizelge 15. Tutuk Afazililerin Gecikmeli Cümle Tekrarına (GT) ve Özgün Cümle (ÖZÜ) Üretimlerine İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Cümle Tipi	Sıralar	N	S.O.	S.T.	Z	p	
Geçişsiz Emir	Negatif Sıralar	5	3,50	17,50			
	Pozitif Sıralar	1	3,50	3,50			
	a) GT	Eşit	5		-1,633	,102	
	b) ÖZÜ	Total	11				
Geçişli Emir	Negatif Sıralar	6	5,33	32,00			
	Pozitif Sıralar	2	2,00	4,00			
	a) GT	Eşit	3		-1,980	,048*	
	b) ÖZÜ	Total	11				
Soru Cümleleri	Negatif Sıralar	3	5,67	17,00			
	Pozitif Sıralar	5	3,80	19,00			
	a) GT	Eşit	3		-,141	,888	
	b) ÖZÜ	Total	11				
Geçişli Bildirim	Negatif Sıralar	5	5,00	25,00			
	a) GT	Pozitif Sıralar	5	6,00	30,00	-,277	,782
	b) ÖZÜ	Eşit	1				

	Total	11					
Geçişsiz Bildirim	Negatif Sıralar	7	4,64	32,50			
Cümleleri	Pozitif Sıralar	1	3,50	3,50			
a) GT	Eşit	3			-2,058	,040*	
b) ÖZÜ	Total	11					
Karşılaştırma	Negatif Sıralar	4	5,13	20,50			
Cümleleri	Pozitif Sıralar	5	4,90	24,50			
a) GT	Eşit	2			-,250	,803	
b) ÖZÜ	Total	11					
Edilgen Cümleler	Negatif Sıralar	9	5,56	50,00			
a) GT	Pozitif Sıralar	1	5,00	5,00			
b) ÖZÜ	Eşit	1			-2,327	,020*	
	Total	11					
Evet- Hayır Soru	Negatif Sıralar	7	4,79	19,50			
Cümleleri	Pozitif Sıralar	1	1,50	1,50			
a) GT	Eşit	3			-2,200	,028*	
b) ÖZÜ	Total	11					
Çift Geçişli	Negatif Sıralar	5	3,90	19,50			
Cümleler	Pozitif Sıralar	1	1,50	1,50			
a) GT	Eşit	5			-1,947	,052	
b) ÖZÜ	Total	11					
Yerleştirme	Negatif Sıralar	4	5,13	20,50			
Cümleler	Pozitif Sıralar	3	2,50	7,50			
a) GT	Eşit	4			-1,119	,263	
b) ÖZÜ	Total	11					
Gelecek Zaman	Negatif Sıralar	3	4,00	12,00			
a) GT	Pozitif Sıralar	3	3,00	9,00			
b) ÖZÜ	Eşit	5			-,333	,739	
	Total	11					

S.O: Sıra Ortalaması, S.T: Sıra Toplamı. GT: Gecikmeli Tekrar. ÖZÜ: Özgün Üretim.

Tutuk afazililerin *geçişsiz emir cümlelerine* ait gecikmeli tekrar ve özgün cümle üretimi düzeylerine ilişkin elde edilen puanlar analiz edildiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün üretim puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,102$).

Veriler incelendiğinde, tutuk afazili bireylerin grup içinde *geçişli emir cümlesine* gecikmeli tekrarı ve özgün cümle üretimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir ($p = ,048$). Bu farklılık tutuk afazili kişilerin geçişli

emir cümlelerini gecikmeli tekrar etmeleri beklendiğinde daha iyi ürettiklerini gösterir niteliktedir.

Tutuk afazililerin *soru cümlelerine* ait gecikmeli tekrarı ve özgün cümle üretme düzeylerine ilişkin elde edilen puanlar analiz edildiğinde, gecikmeli tekrar ve kendi üretimi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($p = ,888$) belirlenmiştir.

Tutuk afazililerin *geçişli bildirim cümlelerine* ait gecikmeli tekrar ettikleri ve kendiliklerinden ürettikleri düzeylere ilişkin elde edilen puanlar analiz edildiğinde, gecikmeli tekrar ve kendi üretimi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,782$).

Tutuk afazili bireylerin grup içinde *geçişsiz bildirim cümlelerini* gecikmeli tekrar etmeleri ve özgün üretimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir ($p = ,031$). Bu farklılık tutuk afazili kişilerin geçişsiz bildirim cümlelerini öykü içerisinde duyduklarında daha iyi ürettiklerini gösterir niteliktedir.

Tutuk afazililerden elde edilen puanlar *karşılaştırma cümlelerine* ait gecikmeli tekrar ve özgün üretme düzeyleri arasındaki farka ilişkin olarak analiz edildiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün üretim puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,803$).

Veriler incelendiğinde, tutuk afazili bireylerin grup içinde *edilgen yapıli cümlelere* ait gecikmeli tekrarı ve özgün üretimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir ($p = ,020$). Bu farklılık, tutuk afazili kişilerin edilgen cümleleri gecikmeli olarak tekrar ettiklerinde yani, kişilerden üretmeleri beklenen cümle öykü içerisinde yer aldığına, bu cümleleri daha iyi ürettiklerini gösterir niteliktedir.

Tutuk afazililerin *evet – hayır cümlelerine* ait elde edilen veriler incelendiğinde, gecikmeli tekrar ve kendiliğinden üretme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir ($p = ,028$). Bu farklılık tutuk afazili kişilerin evet-hayır sorularını öykü içerisinde duyduklarında, tutuk afazililerin bu cümle tipini daha iyi ürettiklerini ortaya koymaktadır.

Tutuk afazililerin *çift geçişli eylemi* olan cümlelerine ait tekrar ve özgün üretme düzeylerine ilişkin elde edilen puanlar analiz edildiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün cümle üretimi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,052$).

Veriler incelendip *yerleştirme cümlelere* ait gecikmeli tekrar ve özgün üretme düzeylerine ilişkin puanlar analiz edildiğinde, tutuk afazililerin yerleştirme cümleleri gecikmeli tekrarı ve özgün üretimleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p = ,263$).

Tutuk afazililerin kurduğu *gelecek zaman* cümlelere ait veri setinden elde edilen puanlar incelendiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün üretim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,739$).

Özetle, tutuk afazili bireylerin gecikmeli tekrardan fayda sağlayarak özgün üretime göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha iyi ürettiği cümleler ‘geçişli emir, geçişsiz bildirim, edilgen ve evet- hayır soru cümleleri” olarak belirlenmiştir.

Çizelge 16’da akıcı afazililerin gecikmeli tekrarı ve öykü tamamlamaya ilişkin cümleyi kendilerinin tamamladığı durumların puanları Wilcoxon testi sayesinde grup içerisinde karşılaştırılmıştır.

Çizelge 16. Akıcı Afazili Bireylerin Gecikmeli Cümle Tekrarına (GT) ve Özgün Cümle (ÖZÜ) Üretimlerine İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Cümle Tipi	Sıralar	N	S.O.	S.T.	Z	p	
Geçişsiz Emir	Negatif Sıralar	4	3,00	12,00			
	Pozitif Sıralar	1	3,00	3,00			
	a) GT	Eşit	3		-1,219	,223	
	b) ÖZÜ	Total	8				
Geçişli Emir	Negatif Sıralar	3	2,00	6,00			
	Pozitif Sıralar	0	,00	,00			
	a) GT	Eşit	5		-1,633	,102	
	b) ÖZÜ	Total	8				
Soru Cümleleri	Negatif Sıralar	1	3,50	3,50			
	Pozitif Sıralar	3	2,17	6,50			
	a) GT	Eşit	4		-,557	,557	
	b) ÖZÜ	Total	8				
Geçişli Bildirim	Negatif Sıralar	4	3,38	13,50			
	Pozitif Sıralar	2	3,75	7,50			
	a) GT	Eşit	2		-,647	,518	
	b) ÖZÜ	Total	8				
Geçişsiz Bildirim	Negatif Sıralar	3	2,17	6,50			
	Pozitif Sıralar	2	4,25	8,50			
	a) GT	Eşit	3		-,272	,785	
	b) ÖZÜ	Total	8				
Karşılaştırma	Negatif Sıralar	0	,00	,00			
	Pozitif Sıralar	5	3,00	15,00			
	a) GT	Eşit	3		-,2041	,041*	
	b) ÖZÜ	Total	8				
Edilgen Cümleler	Negatif Sıralar	1	2,00	2,00			
	a) GT	Pozitif Sıralar	2	2,00	4,00		
	b) ÖZÜ	Eşit	5		-,535	,593	

	Total	8				
Evet- Hayır Soru	Negatif Sıralar	4	2,50	10,00		
Cümleleri	Pozitif Sıralar	0	,00	,00		
a) GT	Eşit	4			-2,000	,046*
b) ÖZÜ	Total	8				
Çift Geçişli	Negatif Sıralar	3	3,33	10,00		
Cümleler	Pozitif Sıralar	2	2,50	5,00		
a) GT	Eşit	3			-,707	,480
b) ÖZÜ	Total	8				
Yerleştirme	Negatif Sıralar	0	,00	,00		
Cümleler	Pozitif Sıralar	1	1,00	1,00		
a) GT	Eşit	7			-1,000	,317
b) ÖZÜ	Total	8				
Gelecek Zaman	Negatif Sıralar	1	3,00	3,00		
a) GT	Pozitif Sıralar	2	1,50	3,00		
b) ÖZÜ	Eşit	5			,000	1,000
	Total	8				

S.O: Sıra Ortalaması, S.T: Sıra Toplamı. G.T: Gecikmeli Tekrar. ÖZÜ: Özgün Üretim.

Akıcı afazililerin *geçişsiz emir cümlelerine* ait gecikmeli tekrar ve özgün cümleyi üretme düzeylerine ilişkin elde edilen puanlar analiz edildiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün üretim puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,223$).

Veriler incelendiğinde, akıcı afazili bireylerin grup içinde *geçişli emir cümlelerine* ait gecikmeli tekrarı ve özgün üretimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,102$).

Akıcı afazili bireylerden oluşan grubun *soru cümlelerine* ait gecikmeli tekrar ve özgün üretme düzeylerine ilişkin elde edilen puanlar analiz edildiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün üretim puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,557$).

Veriler incelendip akıcı afazililerin *geçişli bildirim cümlelerine* ait gecikmeli tekrar ve özgün üretme düzeylere ilişkin elde edilen puanlar analiz edildiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün üretim puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,518$).

Akıcı afazilerden oluşan grubun puanları incelendiğinde, grup içinde *geçişsiz bildirim cümlelerine* ait gecikmeli tekrar ve özgün üretimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,785$).

Akıcı afazili bireylerden elde edilen puanlara göre, *karşılaştırma cümlelerine* ait gecikmeli tekrar ve özgün cümle üretme düzeyleri analiz edildiğinde gecikmeli tekrar ve özgün cümle üretim puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($p=,041$). Bu istatistiksel farka göre, akıcı afazili bireyler karşılaştırma cümlelerini öykü içinde duymadan, kendileri ürettiklerinde bu cümleleri daha iyi üretmektedirler.

Veriler incelendiğinde, akıcı afazili bireylerin grup içinde *edilgen yapıli cümlelere* ait gecikmeli tekrarları ve özgün üretmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,593$).

Akıcı afazili bireylerden oluşan grubun *evet – hayır soru cümlelerine* ait veriler incelendiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün üretme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir ($p = ,046$). Bu farklılık akıcı afazili kişilerin evet- hayır sorularını öykü içerisinde duyduklarında bu cümle tipini daha iyi ürettiklerini ortaya koymaktadır.

Akıcı afazililerin *çift geçişli* eylemi olan cümlelere ait tekrar ve özgün olarak cümleyi üretme düzeylerine ilişkin elde edilen puanlar analiz edildiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün üretim puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p = ,480$).

Veriler incelenip gecikmeli tekrar *yerleştirme cümleler* ve kendiliğinden üretme düzeylerine ilişkin puanlar analiz edildiğinde, akıcı afazililerin yerleştirme cümlelere ait gecikmeli tekrar ve özgün üretimleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p = ,317$).

Akıcı afazililerin kurduğu *gelecek zaman* bildiren cümlelerinden elde edilen veriler incelendiğinde, gecikmeli tekrar ve özgün üretme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir ($p = 1,000$).

Özetle, akıcı afazili grubun gecikmeli tekrardan fayda sağlayarak özgün üretime göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha iyi ürettiği cümle tipinin ‘evet – hayır cümlesi olduğu ortaya konmuştur. İlginç şekilde akıcı afazili karşılaştırma cümlelerini özgün üretimde daha iyi kurdukları ortaya çıkmıştır.

Tartışma

Bu çalışmanın amacı tutuk ve akıcı afazili bireylerde farklı cümle tiplerini anlama ve üretiminin değerlendirilmesi ve gruplar içi/arası karşılaştırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda her iki afazi grubunun anlama - üretim testlerinden aldığı puanların karşılaştırılması yapılmış, en iyi anladıkları ve ürettikleri cümlelerin sıralaması yapılmıştır. Üretim testi sayesinde afazililerden elde edilen tekrarlamamanın cümle üretimine kolaylaştırıcı etkisi olup olmadığını test etmek üzere gecikmeli tekrarlamaya dayalı üretim ve özgün üretim puanları karşılaştırılmıştır.

Tutuk afazililerin en iyi anladıkları cümlelerden yetersiz düzeyde anladıklarına doğru bir sıralama yapıldığında ilk üç sırada bulunan cümle tipleri aşağıdaki gibidir.

a. Geçişli Bildirim Cümleleri ‘Çiçek topluyor’

b. Geçişsiz Bildirim Cümleleri ‘Koşuyor’

c. Yerleştirme Cümleler ‘Kitap okumayı çok seviyor’

Akıcı afazililerin en iyi anladıkları cümlelerden yetersizlere doğru bir sıralama yapıldığında ilk üç sırada bulunan cümle tipleri aşağıdaki gibi olduğu belirlenmiştir.

a. Geçişli Emir Cümleleri ‘Arabayı yıka’

b. Geçişsiz Bildirim Cümleleri ‘Ağlıyor’

c. Gömülü Cümleler ‘Örümcek görünce korktu’

Tutuk ve akıcı afazili bireylerin en iyi anladıkları cümleler incelendiğinde bu kişilerin en iyi anladıkları cümlelerin geçişlilik ve sözdizimsel karmaşıklık bakımından farklılık gösterdiği bulunmuştur. Tüm afazililerin en iyi anladığı cümlelerin birinin geçişli diğerinin geçişsiz olmasını Uludağ ve Kuruoğlu’nun (2013) Türkçe konuşan afazililerin cümle anlama ve üretimde geçişlilikten etkilenmediği sonucuyla açıklanabilir. Bu bağlamda Türkçe konuşan tutuk afazili bireyler alanyazında göreceli olarak daha zor olduğu düşünülen geçişli bildirim cümlelerini; akıcı afazililer ise geçişli emir cümlelerini iyi düzeyde anlamaktadırlar.

Tüm afazililerin en iyi anladıkları üçüncü cümle tipinin alanyazında sözdizimsel olarak karmaşık olduğu bilinen yerleştirme cümle olması ilgi çekicidir. Ancak, Nicholas ve Brookshire (1983) tarafından yapılan araştırma incelendiğinde, tutuk afazili kişilerin daha karmaşık bir sözdizimsel yapıya sahip olan yerleştirme cümleleri bağlam içerisinde veya sözdizimsel olarak basitleştirilmiş şekilde duyduklarında, bu cümleleri anlamalarının daha kolay olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, şimdiki araştırmada da kişilerden göstermeleri istenen cümleler doğrudan sorulmamış, bir öykü içerisinde afazililere sunulmuş ve onlardan uygun resimleri göstermeleri istenmiştir. Bu da kişilerin yerleştirme cümleleri bağlam içinde duymalarından dolayı anlama oranını yükseltmiş olabilir.

Araştırmanın bir başka amacı ise, tutuk ve akıcı afazili bireylerin cümle üretmedeki başarılarını değerlendirmek, en iyi ürettikleri cümle tipleri ile en yetersiz ürettikleri cümle tiplerini belirlemektir. Veriler bu bağlamda incelendiğinde, tutuk afazili bireylerin en iyi ürettiği cümleler aşağıdaki gibidir.

a. Geçişsiz Bildirim Cümleleri ‘Yüzüyor’

b. Geçişsiz Emir Cümleleri ‘Dur’

c. Geçişli Bildirim Cümleleri ‘Saçını tarıyor’

Akıcı afazili bireylerin en iyi ürettiği cümlelerin sıralanmasıyla elde edilen sonuç aşağıdaki gibidir.

a. Geçişsiz Emir Cümleleri ‘Gel’

b. Geçişsiz Bildirim Cümleleri ‘Gülüyor’

c. Geçişli Bildirim Cümleleri ‘Çiçek topluyor’

Elde edilen sonuçlara göre grupların en iyi ürettiği cümleler bazında bakıldığında her grubun en iyi ürettiği cümle tiplerinin sırasında değişiklik olsa da, geçişsiz emir cümleleri, geçişsiz bildirim cümleleri ve geçişli bildirim cümleleri olduğu ortaya çıkmıştır. Benzer bir araştırma olan Bastiaanse ve Zonneveld'in (2005) çalışmasında eylemlerin üye yapısının karmaşıklığının, cümlenin eyleminin gerektirdiği üye sayısından daha önemli olduğunu, Flemenkçe konuşan tutuk afazililerin geçişli eylemleri tek sözcüklük nesneli geçişli eylemlere göre daha iyi üretildiği belirtilmektedir. Bu bilgi ışığında bakıldığında, araştırmadan elde edilen veriler hem tutuk hem de akıcı afazili bireylerin en iyi ürettiği ilk iki cümlenin tek sözcükten oluşan geçişsiz cümleler, daha sonra gelen cümlenin ise geçişli bildirim cümlesi olması nedeniyle Bastiaanse ve Zonneveld'den (2005) farklılık göstermektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta ise bu araştırmada kullanılan geçişsiz eylemlerin çoğunlukla özneli geçişsiz eylemler olmasıdır ve bu durum Eroğlu'nun (2011) araştırmasında Türkçe konuşan tutuk afazililerin özneli geçişsizleri daha iyi ürettiği şeklinde yorumlanmaktadır. Bu durumu Ulusoy ve Kuruoğlu'nun (2013) eylemlerin geçişli ya da geçişsiz olmasının eylemlerin üretiminde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görüşüyle açıklamak mümkün olabilir. Bu bağlamda Türkçe konuşan afazililerin de eylemin üye yapısının karmaşıklığına göre değil, eylemin üye sayısını göz önüne alarak az olan tek sözcüklük cümleleri daha iyi ürettiğini söylenebilir.

Araştırmanın ilk sorusu olan tutuk ve akıcı afazililerin anlamalarında farklılık olup olmadığını belirlemek üzere tutuk ve akıcı afazililerin farklı tiplerdeki cümleleri anlama puanları karşılaştırıldığında ortaya çıkan tutuk afazililerin akıcı afazililere göre daha iyi anladıkları cümleler aşağıdaki gibidir.

a. Geçişsiz Emir Cümlesi 'Uyan'

b. Geçişli Bildirim Cümlesi 'Camı siliyor'

Tutuk ve akıcı afazililerin tüm cümle tiplerine yönelik anlama testinden aldıkları toplam puanlar karşılaştırıldığında ise tutuk ve akıcı grup arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkmış, sıra ortalamaları düzeyinde bakıldığında tutuk afazili bireylerin anlama düzeylerinin akıcı afazili gruba göre daha iyi olduğu saptanmıştır. Thompson (2003) geçişsiz cümlelerin geçişlilere ve çift geçişlilere göre daha iyi anlaşıldığını ve üretildiğini ortaya koymuştur. Bu çalışmada elde edilen verilere göre de, Thompson (2003) çalışması ile paralellik göstererek, Türkçe konuşan tutuk afazili bireylerin akıcılara göre daha iyi anladığı cümlenin geçişsiz emir cümlesi olduğu görülmektedir.

Gruplar arasında bulunan bu sıra ortalamaları arasındaki farkı, Davis'in (2013) belirttiği gibi tutuk afazili bireylerin anlamalarının akıcı afazililere görece daha iyi olması ile açıklanabilir. Araştırmaya katılan akıcı afazililer arasında anlaması daha iyi olan kondüksiyon afazili birey sayısının az olması da bu farkı arttıran sebeplerden biri olabilir. Ardila (2014) ile Maviş ve Aydın'ın (2012) araştırmaları incelendiğinde tutuk afazililerin sözdizimsel olarak daha karmaşık olan ve anlamları sözdizime bağlı olan cümleleri anlamakta daha fazla güçlük çektiği belirtilmiştir.

Araştırmanın ikinci sorusuna yönelik olarak tutuk ve akıcı afazililerin cümle üretiminde farklılık olup olmadığını analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda tüm

afazililerin cümle üretimi toplam puanları istatistiksel olarak karşılaştırıldığında, tutuk afazili bireylerin akıcı bireylere göre yerleştirme cümleleri (örümcek görünce korktu) daha iyi ürettiği görülmektedir. Sıra ortalamaları bazında incelendiğinde ise, anlamlı farklılık yaratmasa da, tutuk afazililerin çift geçişli cümleleri ve edilgen cümleleri de akıcılara göre daha iyi ürettikleri söylenebilir. Tutuk ve akıcı afazililerin tüm cümle tiplerini üretmelerine yönelik aldıkları toplam puanlar karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya konmuştur.

Bu bilgiler ışığında bakıldığında Türkçe konuşan tutuk afazili bireylerin edilgen cümleleri akıcılara göre daha iyi üretmesi, Slobin (1991) ve Maviş'in de (2004) belirttiği Türkçe konuşan tutuk afazili bireylerin aslında agramatik özellikler göstermediği, yani bireylerin yaşadığı üretim sorunlarının eklerle değil daha çok sözcük çağırma gücüyle ilişkili olduğu görüşüyle paralellik göstermektedir. Maviş ve Tunçer'in (2007) belirttiği gibi afazili bireylerin eylem ya da nesnelere çağırabildikleri durumlarda bu sözcüklere gelen ekleri atmadıkları bulgusuna da paralellik göstermektedir. Bu bilgiler ışığında, araştırmaya katılan tutuk afazili bireylerin sözcükleri ve eylemleri doğru çağırdıklarında '-n, In- ve -II' ekleri ile oluşturulan Türkçe edilgen yapıları akıcılara göre daha kolay kurdukları ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan durumlardan bir diğeri ise çift geçişli cümlelerin üretiminin anlamlı bir fark yaratmasa da tutuk afazililerde akıcılara göre daha iyi olduğudur. Tutuk afazili bireylerin çift geçişli cümleleri üretiminden aldıkları puanlar, akıcı afazili bireylerin aldığı puanlarla karşılaştırıldığında, tutuk afazililerin çift geçişli cümleleri daha iyi ürettiği yönündedir. Bu sonuç literatürde Thompson'ın (2003) afazili bireylerin bir ya da iki nesne alan eylemlerin, daha fazla üyesi olan cümlelere göre daha iyi üretildiğine dair ortaya attığı Argument Structure Complexity Hipotezini (Üye Yapısı Karmaşıklığı Hipotezi) destekler niteliktedir. Yine de, çift geçişli cümleleri akıcı afazililere göre daha iyi üreten tutuk afazili bireylerin, bu cümle tipine ait üretim testinden aldığı puanlar incelendiğinde, her birinin bu cümlelerin üyelerini eksik kullandıkları gözlemlenmiştir. Araştırmada afazili bireylerin verdiği cevaplar incelendiğinde bu verilerin de Slobin'in (1991) tüm afazili bireylerin özneyi atmaya yatkın olduklarına ve Maviş ve Tunçer'in (2007) Türkçe konuşan Broca afazili bireylerin sıklıkla eylemleri attıkları sonucunu destekler niteliktedir. Yani tutuk afazili Türk bireyler çift geçişli cümleleri, akıcı gruba göre daha iyi üretse de, alanyazına paralel şekilde, çift geçişli cümleleri üretirken bazı üyeleri atmaktadırlar. Örneğin, tutuk G.G 'usta dolaba çivi çakıyor' cümlesini kurarken sadece 'çivi çakıyor' demiş, tutuk H. Gö 'yemeğe tuz atıyor' cümlesi beklenirken sadece 'tuz' demiştir. Bu gibi pek çok örnek alanyazınla paralellik göstererek, bazı afazili kişilerin cümlelerin üye yapısını bozacak atmalar yaptığını ortaya koymaktadır.

Bunlara ek olarak, akıcı afazili bireylerin istatistiksel olarak anlamlı olmasa da, her cümle tipinde üretme puanlarının düşük olmasının bir başka sebebi de Maviş'in (2004) belirttiği gibi akıcı afazili bireylerin kurdukları cümleleri kontrol edemedikleri; bunun sonucunda da, anlamsız sözcüklerden oluşan ve jargon adlı konuşma türünün ortaya çıkması ile de açıklanabilir. Ayrıca Papathanasio ve arkadaşlarının (2013) dediği gibi akıcı afazililerden biri olan kondüksiyon afazili

bireyler yaptıkları parafazileri farkedip, düzeltmeye çalışırken hedef sözcüğün pek çok varyasyonunu üretebilmektedirler. Bu bağlamda, araştırmaya katılan bazı akıcı bireylerin istenilen yanıtları vermeye çalışırken bir sözcüğü doğru söylemeye odaklanıp söylemeye çalışmaları beklenen cümleyi söylemelerine engel olmuş olabilir. Mesela akıcı S.A'nın 'usta dolaba çivi çakıyor' cümlesini kurması beklenirken, 'viç viçi viçi çivi' şeklindeki arama davranışı veya 'dişini çekecek' diyecekken 'kış kiş diş giş iş iş' diye kendini düzeltmeye çalışması, S.A'nın cümleye devam etmesini zorlaştırmıştır. Bu gibi durumlar da akıcı afazili bireylerin üretim testinden aldığı puanları düşürmüştür. Buna ek olarak akıcı A.I da uygulama sürecinde beklenen cevapları sözlü olarak veremediğinde sıklıkla jestlerden yararlanmıştı.

Araştırmanın üçüncü sorusu olarak, tüm katılımcıların anlama ve üretimleri arasında nasıl bir ilişki olduğunu belirlemek üzere yapılan korelasyon testi ile elde edilen veriler incelendiğinde aralarında pozitif yönde, yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında test sonuçlarına göre afazili bireylerin anlama düzeyleri arttıkça, üretim düzeyleri de artmaktadır. Bu doğrultuda incelendiğinde, tüm afazili bireylerin en iyi anladıkları ve ürettikleri cümleler arasındaki paralellik anlam kazanmakta, kişilerin daha iyi anladığı cümleleri göreceli olarak daha iyi ürettiklerini söylemek mümkün olmaktadır.

Araştırma sorularının son sorusu ise tekrarlamının üretimi kolaylaştırıcı etkisi olup olmadığını analiz etmektir. Bu bağlamda elde edilen veriler incelendiğinde, tutuk afazililerin gecikmeli olarak tekrar ettikleri durumlarda daha iyi ürettikleri cümleler aşğıdaki gibidir.

a – Geçişli Emir cümlesi 'Ekmeği kes'

b – Geçişsiz Bildirim Cümlesi 'Koşuyor'

c – Edilgen Cümleleri 'İslandı'

d – Evet –Hayır Cümlesi 'Ellerini yıkadın mı?'

Bu sonuçlar göz önüne alındığında, Ulusoy ve Kuruoğlu (2013) ile aynı doğrultuda olup, Türkçe konuşan afazili kişilerin üretimlerinde, eylemlerin geçişli ya da geçişsiz olmasının anlamlı farklılık yaratmadığını ortaya koymaktadır. Bu sonucu etkileyebilecek bir başka etken de araştırmaya katılan tutuk afazililerden beşinin Transkortikal Motor Afazili olması olabilir; bu sayede bireyler okunan öyküden fayda sağlayarak istenilen cümleyi daha kolay tekrar etmiş ve daha yüksek puan almış olabilirler.

Akıcı afazililerde tekrarlamının kolaylaştırıcı etkisine baktığımız zaman, akıcı afazililerin karşılaştırma cümlelerinin (örn; tavşan daha hızlı) özgün üretiminde daha başarılı olduğu, tekrarlama konusunda da evet – hayır cümlelerini (örn; Ödevini bitirdin mi?) öykü içerisinde duyduklarında daha iyi ürettikleri ortaya çıkmıştır. Akıcı afazililerin karşılaştırma cümlelerini daha iyi üretmesini Nicholas ve Brookshire'nın (1983) araştırması kapsamında açıklamam mümkün olabilir. Çalışmaya göre akıcı afazililerin bağlam içerisinde anlamaları arasında farklılık bulunmamış olmasına rağmen, Türkçe konuşan akıcı afazililer bağlamdan etkilenip daha iyi üretim yapıyor olabilirler. Evet – hayır soru cümleleri

incelendiğinde ise Türkçe’de kişilerin soru cümlelerini daha fazla kullanması ve soru cümlelerinin yapısı ile ilgili olabilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada uygulanan cümle üretim ve anlama testlerinden elde edilen veriler değerlendirildiğinde, tutuk afazililerin en iyi anladığı cümleler geçişli bildirim cümleleri, geçişsiz bildirim cümleleri; akıcı afazililerin en iyi anladığı cümleler ise geçişli emir cümleleri, geçişsiz bildirim cümleleri ve yerleştirme cümleler olarak bulunmuştur. Grupların anlama testinden aldığı puanlar karşılaştırıldığında ise tutuk afazili bireylerin akıcılara göre geçişsiz emir ve geçişli bildirim cümlelerini daha iyi anlayıp; üretim testinde ise yerleştirme cümleleri daha iyi ürettikleri ortaya konmuştur. Grupların en iyi ürettiği cümleler bazında bakıldığında her grubun en iyi ürettiği cümle tiplerinin sırasında değişiklik olsa da, geçişsiz emir cümleleri, geçişsiz bildirim cümleleri ve geçişli bildirim cümleleri olduğu ortaya çıkmıştır. Tekrarlamanın cümle üretimine etkisine bakıldığında ise, tutuk afazililerin cümle öyküde geçtiği zaman geçişli emir cümlelerini, geçişsiz bildirim cümlelerini, edilgen cümleleri ve evet – hayır soru cümlelerini daha iyi ürettikleri ortaya konmuştur. Akıcı afazili bireylerde ise, evet – hayır soru cümlesini öykü içinde duyduklarında daha iyi ürettikleri; karşılaştırma cümlelerini de özğün şekilde daha iyi ürettikleri ortaya konmuştur.

Bu araştırmada kullanılan afazili katılımcıların az olması ve katılımcılarından toplanan verilerin normal dağılım göstermemesi çıkan sonuçları etkilemiş olabilir. Bir de çalışmada kullanılan anlama ve üretim testinde kullanılan resimler ve öykülerin geçerlik ve güvenilirliğinin yapılmamış olması bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle daha doğru sonuçlar elde etmek üzere daha büyük çapta ve daha spesifik gruplara uygulama yapılırsa elde edilecek sonuçlar daha doğru olabilir.

Bu araştırmayı bir aşama daha ileri götürerek HELPSS cümleleri ile yapılan terapilerde kişilerin çalışılan cümle tiplerini başka ortamlarda da kullanıp kullanmadığı araştırılabilir. Buna ek olarak akıcı gruba alınacak kişilerin afazi tipleri sınırlandırılarak transkortikal afazililer gibi tekrarlaması iyi olan gruplar ile tekrarlaması görece daha kötü olan gruplar arasında da karşılaştırma yapılarak incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Altman, D. G., Practical Statistics for Medical Research. London: Chapman and Hall. (1999).
- Ardila, A., Aphasia Handbook. Miami, Florida International University (2014).
- Atamaz, F., Yağız On, A., Durmaz, B., Ege Aphasia Test. Türk. Fiz. Tıp. Rehab. Der.. 53, 5-10. (2007).
- Bastiaanse, R., Zonneveld, R. V., Sentence Production with Verbs of Alternating Transitivity in Agrammatic Broca's Aphasia. J. Neurolinguistics. 18, 57-66. (2005).
- Büyüköztürk, Ş., Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. (2012).
- Caramazza, A., Zurif, E., Dissociation of Algorithmic and Heuristic Processes in Language Comprehension: Evidence. Brain and Language. 3, 572-82 (1976).
- Carnie, A., Syntax: A Generative Introduction. 2nd Edition. Malden: Wiley-Blackwell. (2006).
- Damasio, A. R., Damasio, H., Aphasia and Neural Basis of Language. In: Principals of Behavioral and Cognitive Neurology. M-M. Mesulam. Oxford: University Press. 294-31 (2000).
- Davis, G. A., Aphasia and Related Cognitive - Communication Disorders. Pearson.(2013).
- Donkers, J., Stowe, L., Wh-questions and the nature of D-linking: A processing perspective. International Conference on Linguistic Evidence, University of Tübingen, Germany. (2006).
- Goldrick, M., Ferreira, V. S., Miozzo, M., The Oxford Handbook of Language Production. Oxford Press. (2014).
- Eroğlu, D., Broka ve İletim Tipi Afazilerde Özneli ve Nesneli Geçişsiz Eylemlerin Kullanımı. Anadolu Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye (2011).
- Fink, R.B., Schwartz, M.F., Rochon, E., Myers, J.L., Socolof, G.S., Bluestone, R., Syntax Stimulation Revisited: An Analysis of Generalization of Treatment Effect. Am. J. Speech Lang. Pathol.. 4, 99-104 (1995).

Gleason, J. B., Goodglass, H., Greem E., Ackerman, N., Hyde, M. R., The retrieval of Syntax in Broca's aphasia. *Brain and Language*. 2, 451-471 (1975).

Göçer-March, E., Frenchay Afazi Tarama Testi: Türk Nöroloji Hastaları için Bir Standardizasyon Çalışması. *Türk Psik. Der.* 11, 56-63 (1996).

Göksel, A., Kerslake, C., Turkish, A Comprehensive Grammar. London: Routledge. (2005).

Helm- Estabrooks, N., Helm Elicited Language Program for Syntax Stimulation. Austin, Texas: Exceptional Resources Inc. (1981).

Helm - Estabrooks, N., Ramsberger, G.. Treatment of agrammatism in long-term Broca's aphasia. *Int. J. Lang. Commun. Disord.* 21, 39-45 (1986).

Helm-Estabrooks, N., Nicholas, M.. Sentence Production Program for Aphasia. Austin, TX: Pro-ed. (2000).

Helm – Estabrooks, N., Albert, M. L., Manual of Aphasia and Aphasia Therapy. 2nd ed. Pro-Ed; Austin, TX. (2004).

Helm- Estabrooks, N., Fitzpatrick, P., Baressi, B., Response of an Agrammatic Patient to a Synax Stimulation Program for Aphasia. *J. Speech. Hear. Disord.* 46, 422-427 (1981).

Hofmeister, P., Retrievability and Gradience in Filler-Gap Dependencies. *Proceedings from the Annual Meeting of the Chicago Linguistic Society*, 43(1), 109-123 (2007).

from the Annual Meeting of the Chicago Linguistic Society, 43(1), 109-123.

Kandel, E. R., Schwartz, J. H., Jessel, T. M., Principles of Neural Science. 3rd Edition. New York. Elsevier. (1991).

Karaman, Y., Lisan Bozuklukları. Türkiye. Erciyes Üniversitesi. (2000).

Karasar, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar-İlkeler-Yöntemler, 77, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. (2003).

Keijzer, M., The Regression Hypothesis as a Framework for First Language Attrition. *Bilingualism: Language and Cognition*, 13, 9-18. (2010).

Köpke, B., Schmid, M. S., First language attrition: The next phase. In: M First language attrition: Interdisciplinary perspectives on methodological issues. S. Schmid, S., Köpke, B., Keijzer, M., Weilemar, L., Amsterdam: John Benjamins. 1-43 (2004).

LaPointe, L. L., Murdoch, B. E., Stierwalt, J. A.. Brain- Based Communication Disorders. San Diego: Plural Publishing. (2010).

- MacKenzie, S. B.. Comprehension of Who and WhichNP questions: Which Account do the Data Support. In Clinical Aphasiology Conference: Clinical Aphasiology Conference. 43rd .Tucson, AZ : May 28-June 2, 2013.
- Maviş, İ.. Characteristics of Aphasia in Turkish. In: Topbaş, S., Yavaş, M., Communication Disorders in Turkish. Multilingual Matters. 218-243 (2010).
- Maviş, İ.. Sözü'n Bittiği Yer Afazi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. (2004).
- Maviş, İ.. The Regression Hypothesis Revisited: Evidence from Turkish. Clinical Linguistics & Phonetics, 783-794 (2008).
- Maviş, İ., Aydın, Ö. A-/A'-Bar Movement in Aphasic Comprehension in Turkish. Procedia-Social and Behavioral Sciences. San Francisco. 281-282 (2012).
- Maviş, İ.. Tunçer, M.. Afazili ve Sağlıklı Yetişkinlerden Resim Betimleme Yöntemi ile Alınan Dil Örneklerinin Karşılaştırılması. Dilbilim Araştırmaları. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları. (2007).
- Maviş, İ.. Toğram, B.. Afazi Dil Değerlendirme Aracı (ADD). Detay Yayıncılık. Ankara. (2009).
- Maviş, İ., Ölmez, S., Düzenli- Öztürk, S., Afazide Örnek Olay Çalışması: HELPSS Terapi Programının Uygulanması, Sözlü bildiri, 5.Ulusal Dil ve Konuşma Bozuklukları Kongresi. Kuşadası, Türkiye. (2009).
- Mesulam, M. M.. Principles of Behavioral and Cognitive Neurology. Oxford University Press. (2000).
- Murray, L. L., Ray, A. H.. A comparison of relaxation training and syntax stimulation for chronic nonfluent aphasia. J. Commun. Disord.. 34, 87-113 (2001).
- Nicholas, L. E.. Brookshire, R. H.. Syntactic Simplification and Context: Effect on Sentence Comprehension by Aphasic Adults. In Clinical Aphasiology Conference. 13th. Phoenix, AZ. 166 – 172 (1983).
- Özkan, M., Sevinçli, V.. Türkiye Türkçesi Söz Dizimi, 3F Yayınevi, İstanbul. (2008).
- Papathanasiou, İ.. Coppens, P.. Potagas, C.. Aphasia and Related Neurogenic Communication Disorders. Jones & Bartlett Learning, Burlington. (2013).

- Salvatore, A. P., Trunzo, M. J., Holtzapple, P. & Graham, L. Investigation of sentence hierarchy of the Helm Elicited Language Program for Syntax Stimulation. In: Elicited Language Program for Syntax Stimulation, Proceedings: Clinical Aphasiology Conference. 73-84. (1983).
- Schuell, H. M., Jenkins, J. J., Jiminez-Pabon, E., Aphasia in Adults. Harper and Row Publishers. (1964).
- Seikel, J. A., King, D. W., Drumright, D. G., Anatomy and Physiology for Speech, Language and Hearing, 4th Edition. Cenagage Learning. Delmar. (2010).
- Silagi, M.L., Hirata, F. N. & Zanotto de Mendonça, L. I. Sentence Production in Rehabilitation of Agrammatism. A Case Study. Dementia & Neuropsychologia. 8(3) 297-301. (2014).
- Slobin, D. I., Aphasia in Turkish: Speech Production in Broca's and Wernicke's Patients. Brain and Language, 41 (2) 149-164 (1991).
- Tanrıdağ, O. Gülhane Afazi Testi. Dil ve Konuşma Bozuklukları 2. Ulusal Dil ve Konuşma Bozuklukları Kongresi Bildiri Kitabı. Kök Yayınları. İstanbul. (2005).
- Tanrıdağ, O., Maviş, İ., & Topbaş, S. GAT-2:Gülhane Afazi Testi-2. Ankara: Detay Yayıncılık. (2007).
- Thompson, C. K., Lange, K. L., Schneider, S. L., Shapiro, L. P., Agrammatic and Non-Brain Damaged Subjects' Verb and Verb Argument Structure Production. Aphasiology. 11. 473-490. (1997).
- Thompson, C. K.. Unaccusative Verb Production in Agrammatic Aphasia: The Argument Structure Complecticy Hypothesis. J. Neurolinguistics.. 16 (2-3). 151-167. (2003).
- Ulusoy, S., Kuruoğlu, G., Türk Afazili Hastaların Nesne ve Eylem Adlandırma Becerilerinin Dilbilim Açısından İncelenmesi. J. Acad. Soc. Sci. Stud.. 1011-1031. (2013).
- Weniger, D., Huber, W., Stachowiak, F.-J., Poeck, K., Treatment of Aphasia on a Linguistic Basis. In: Aphasia: Assessment treatment. M. T. Sarno & O. Höök (Eds.). Almqvist & Wiksell. Stockholm. (1980).
- Yağız, O., Aydın, B., Processing Active / Passive Sentences in Turkish Agrammatic Aphasics. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 254-259. (2014).

Yarbay Duman, T., Bastiaanse, R., Time Reference Through Verb Inflection in Turkish Agrammatic Aphasia. *Brain & Language*. 30-39. (2009).

Yarbay Duman, T.. Altınok, N.. Özgirgin, N., Bastiaanse, R.. Sentence Comprehension in Turkish Broca's Aphasia: An Integration Problem. *Aphasiology*. 25 (8) 908 -926. (2011).

Yolcu-Kamali, B., Sentence Comprehension in Turkish Broca's Aphasia. Harvard University. (2004).

Yule, G., *The Study of Language*. 4th Edition. Cambridge: Cambridge University Press. (2010).

EKLER

EK. 1 Cümle Üretimi Hikayeleri ve Cümleleri

	Soru	Cevap
D1	Ece oyuncuıyla oynamayı çok severdi. Ece şimdi ağlıyor. Ece neden ağlıyor?	Oyuncağı kırılmış.
D2	Bu gün Elif'in doğum günü. Babası ne yapmış?	Babası İpek'e hediye almış.
D3	Öğretmen Tuğçe'yi tahtaya kaldırdı. Tuğçe'den soruyu çözmesini istedi. Öğretmen Tuğçe'den ne istedi?	Soruyu çözmesini istedi.
D4	Akşam yemeği vakti geldi. Hepimiz çok acıktık. Annem yemek yapıyor. Annem ne yapıyor?	Annem yemek yapıyor
1	Ahmet uyuyakalmıştı. Abisi onu uyandırmak için 'Uyan' dedi. Abisi Ahmet'e ne dedi?	Uyan
2	Çocuk iğne yapılırken ağladı. Hemşire ona 'sus' dedi. Hemşire ne dedi?	Sus
3	Ayla köpeğini gezdiriyordu. Köpeğe gel diye seslendi. Ayla ne dedi?	Gel
4	Kız arkadaşım ziyarete geldi. Ona koltuğu gösterdim ve ne dedim?	Otur
5	Mine hasta oldu. Doktora gitti, doktor ona yatağı gösterdi ve ne dedi?	Yat
6	Araba çok hızlı geliyordu. Polis arabayı gördü. Polis şoföre ne dedi?	Dur
7	Elektrikler kesildi. Annesi, kızına 'Mumu yak' dedi. Annesi kıza ne dedi?	Mumu yak
8	Hava karardı. Dedem bana ışığı aç dedi. Dedem bana ne dedi?	Işığı aç
9	Metin'in arabası çok kirlenmişti. Metin'e "arabayı yıka" dedim. Ona ne dedim?	Arabayı yıka
10	Kahvaltı yapacağız. Annem ekmeği uzattı. Bana ne dedi?	Ekmeği kes
11	Ayşe kahveyi halıya döktü. Halı kirlendi. Ayşe'ye ne dedim?	Halıyı sil
12	Ayhan içeri girdi. Kapıyı kapatmadı. Babası ona ne dedi?	Kapıyı kapat
13	Meryem gözlüğünü bulamıyordu. Annesine gözlüğüm nerede diye sordu. Meryem ne sordu?	Gözlüğüm nerede?
14	Eda'nın akrabalarından biri hasta. Eda'ya kim hasta diye sordum. Ona ne sordum?	Kim hasta
15	Mustafa'nın karnı acıkmıştı. Annesine «tavuk ne zaman pişecek» diye sordu. Mustafa ne sordu	Tavuk ne zaman pişecek?
16	Mutfaktan güzel kokular geliyordu. Zeynep mutfakta yemek hazırlıyordu. Ne pişirdiğini öğrenmek için ona ne sordum?	Ne pişiriyorsun?
17	Öğretmen öğrencilere Atatürk'ün ne zaman öldüğünü sordu. Öğretmen ne sordu?	Atatürk ne zaman öldü?
18	Ali öğretmen yolda öğrencisiyle karşılaştı ama adını unutmuştu, öğrenmek için ne sordu?	Adın ne?
19	Ayşe'nin yıkadığı çamaşırlar çok buruşuk. Şimdi çarşaf ütülüyor. Ayşe ne yapıyor?	Çarşaf ütülüyor
20	Sema'nın misafirleri gelecek. Camları çok kirli. Sema camı siliyor. Sema ne yapıyor?	Camı siliyor
21	Şenay saçını yıkadı. Şimdi saçını tarıyor. Şenay ne yapıyor?	Saçını tarıyor
22	Hasan'ın odası çok dağınık. Babası ona çok kızdı. Hasan şimdi ne yapıyor?	Odayı temizliyor.
23	Sinan parka geldi. Topunu da yanına aldı. Sinan ne yapıyor?	Sinan top oynuyor

24	Bahar geldi. Çiçekler açtı. Nazlı bahçede ne yapıyor?	Çiçek topluyor.
25	Cem koşmayı çok seviyor. Sürekli koşuyor. Cem ne yapıyor?	Koşuyor.
26	Tolga tatile gitti. Her gün yüzüyor. Tolga ne yapıyor?	Yüzüyor.
27	Zeynep bir fıkra anlattı. Fıkra çok komikti. Ali güldü. Ali ne yapıyor?	Gülüyor.
28	Bebeğin karnı aç. Süt içmek istiyor. Bebek ne yapıyor?	Ağlıyor
29	Can'ın ayağı kaydı. Can'a ne oldu?	Can düştü.
30	Elif'in annesi televizyonun sesini kıstı. Neden?	Elif uyuyor.
31	Can ve Cemil eşya taşıyorlar. «Cemil daha güçlü» ve daha çok eşya taşıyor. Cemil neden daha çok eşya taşıyor?	Cemil daha güçlü.
32	Hülya'nın yanında pantolon ve etek var. Hülya etek giyecek. Çünkü «etek daha ince». Hülya neden etek giyecek.	Etek daha ince.
33	Leyla kola değil Çay içecek. Çünkü «çay daha sıcak». Leyla neden çay içecek?	Çay daha sıcak.
34	Ahmet ve Ali iki yakın arkadaşlar. Ali'nin boyu daha kısa. Ahmet'in boyu nasıl?	Ali'den daha uzun.
35	Tavşanla kaplumbağa yarıştılar. Yarışı tavşan kazandı. Yarışı neden tavşan kazandı?	Tavşan daha hızlı.
36	Arda, Elif ile değil Ece ile evlenmek istiyor. Arda neden Ece ile evlenmek istiyor?	Ece daha güzel /genç
37	Fatma bir gün salıncaktan düştü. Kolu «kırıldı». Fatma'nın koluna ne oldu?	Kırıldı.
38	Deniz'in telefonu yere düştü. Telefonu «bozuldu». Telefona ne oldu?	Bozuldu.
39	Bahçedeki tüm ağaçlar «kesildi». Ağaçlara ne oldu?	Kesildi.
40	Yağmur yağıyordu. Ali'nin yanında şemsiye yoktu. Ali'ye ne oldu?	Islandı
41	Deprem oldu. Evlere ne oldu?	Evler yıkıldı.
42	Kızın elinden çay bardağı düştü. Çaya ne oldu?	Çay döküldü.
43	Ercan patronuna «erken gidebilir miyim»? Diye sordu. Ercan ne sordu.	Erken gidebilir miyim?
44	Burak yorgun görünüyordu. Arkadaşı ona «su içer misin»? Diye sordu. Arkadaşı ne sordu?	Su içer misin?
45	Elif oyuncak istiyordu. Annesine «oyuncak alır mısın» diye sordu. Elif ne sordu?	Oyuncak alır mısın?
46	Ayşe'nin ödevini bitirmemişti, ama televizyon seyretmek istedi. Annesi Ayşe'ye ne sordu?	Ödevini bitirdin mi?
47	Hüseyin'in imza atması gerekiyordu, ama kalemi yoktu. Arkadaşına ne sordu?	Kalemin var mı?
48	Annesi Aslı'yı yemeğe çağırdı. Aslı'nın elleri pisti. Annesi ona ne sordu?	Ellerini yıkadın mı?
49	Dolabın kapısı bozuldu. Usta tamir etmek için «dolaba çivi çakıyor». Usta tamir etmek için ne yapıyor?	Dolaba çivi çakıyor.
50	Emel düğüne gitmek için hazırlanıyor. Kulağına küpe takıyor. Emel ne yapıyor?	Kulağına küpe takıyor.
51	Eren dışarıdan geldi. «Ceketini/ Montunu askıya astı». Eren ne yaptı?	Montunu askıya astı.
52	Bugün bayram. Osman'ın babası ne yapıyor?	Osman'a para veriyor.
53	Aşçı yemek yapıyor. Yemeğin lezzetli olması için ne yapıyor?	Yemeğe tuz atıyor.
54	Ahmet'in karnı ağrıyor. Doktor ne yaptı?	Ahmet'e ilaç verdi
55	Aslı örümcekte korkar. Aslı odasında «örümcek görünce korktu». Aslı ne yaptı?	Örümcek görünce korktu

56	Ahmet «Can'ın düştüğünü gördü». Ahmet ne gördü?	Can'ın düştüğünü gördü
57	Aysu parka oynamaya gitti. Geç kalınca annesi onu merak etti. Aysu'nun düştüğünü düşünüyor. Annesi ne düşünüyor?	Aysu'nun düştüğünü düşünüyor
58	Ayşe her gün kitap okur. Ayşe ne yapmayı çok seviyor?	Kitap okumayı çok seviyor.
59	Berk hastalandı. Annesi endişeli görünüyor. Annesi ne istiyor?	Berk'in iyileşmesini istiyor.
60	Arda bisiklete binmeyi bilmiyor. Babası oğluna ne öğretiyor?	Bisiklete binmeyi öğretiyor.
61	Murat'a misafir gelecek. O misafirleri için yemek pişirecek. Murat ne yapacak?	Yemek pişirecek.
62	Veli sınava çalışıyor. Çünkü Veli yarın sınava girecek. Veli yarın ne yapacak?	Sınava girecek.
63	Aysu çok susadı. Mutfağa gidip bir bardak su doldurdu. Aysu su içecek. Aysu ne yapacak?	Ayşe su içecek.
64	Ali dişlerini fırçaladı. Şimdi pijamalarını giyiyor. Ali ne yapacak?	Uyuyacak
65	Rıza'nın dişi çok ağrıyordu. Rıza dişçiye gitti. Dişi çürümüştü. Dişi ne yapacak?	Dişini çekecek
66	Murat çok üşüyordu. Ninesi yün aldı. Ninesi ne yapacak?	Kazak örecek.

EK 2. Anlama Testi Hikayeleri

Sorular	D/Y	1	2	3
Ece hastanede ağlıyordu. Hemşire yanına geldi, ona sus dedi (Resim: 3)		Hemşire yanına geldi, ona sor dedi	Hemşire yanına geldi, ona konuş dedi	Hemşire yanına geldi, ona sus dedi
Ayşe derste ayakta duruyordu. Öğretmen Ayşe'ye «otur» dedi. (R:1)		Öğretmen Ayşe'ye «otur» dedi.	Öğretmen Ali'ye «yaz» dedi.	Öğretmen Ali'ye «oku» dedi.
Geç olmuştu. Annesi Yusuf'a «yat» dedi (R:1)		Geç olmuştu. Annesi Yusuf'a «yat» dedi	Annesi Ayşe'ye «uyan» dedi	Abisi Yusuf'a «uyan» dedi
Hava karardı. Kardeşim karanlıktan korktu ve bana «ışığı aç» dedi (R:2)		Bana «mumu yak» dedi	Hava karardı. Kardeşim karanlıktan korktu ve bana «ışığı aç» dedi	Bana «musluğu aç» dedi
Annem masayı hazırladı. Ekmeği babama uzattı ve «ekmeği kes» dedi (R: 1)		Ekmeği babama uzattı ve «ekmeği kes» dedi	Ekmeği babama uzattı ve «ekmeği sat» dedi	Ekmeği babama uzattı ve « ekmeği pişir» dedi
Halıya kahve döküldü. Annem 'halıyı sil' dedi. (R: 3)		Annem 'koltuğu süpür' dedi.	Annem 'düğmeyi dik' dedi.	Halıya kahve döküldü. Annem 'halıyı sil' dedi.
Ece saçını kestirmiş. Arkadaşı «saçını kim kesti» diye sordu (R:2)		Arkadaşı «saçını kim yıkadı» diye sordu	Ece saçını kestirmiş. Arkadaşı «saçını kim kesti» diye sordu	Arkadaşı «saçını kim kuruttu» diye sordu
Deniz gözlüğünü bulamadı. Annesine «gözlüğüm nerede?» diye sordu. (R:1)		Annesine «gözlüğüm nerede?» diye sordu.	Babasına «gözlüğüm nerede?» diye sordu.	«kalemim nerede?» diye sordu.
Ali kardeşi ile oynamak istiyor ama o uyuyor. Annesine «ne zaman uyanacak» diye sordu. (R:3)		Annesine «ne zaman uyuyacaksın» diye sordu	Annesine «ne zaman uyuyacak» diye sordu	Annesine «ne zaman uyanacak» diye sordu.
Ayşe perdeleri yıkadı. Şimdi «perde ütülüyor». (R:2)		Şimdi «çamaşır yıkıyor».	Şimdi «ütülüyor»	Şimdi «çarşaf asıyor».
Şenay banyo yaptı; şimdi saçını tarıyor (R:1)		Şimdi saçını tarıyor	Şimdi eteğini giyiyor	Şimdi yüzünü boyuyor
Bahar geldi; Sevgi bahçede çiçek topluyor. (R:3)		Ali bahçede çiçek suluyor	Sevgi bahçede uçurtma uçuruyor	Sevgi bahçede çiçek topluyor

Mert tatilde Antalya'ya gitti; her gün yüzüyor. (R: 2)		Her gün balık tutuyor	Her gün yüzüyor	Her gün yıkıyor
Sema'nın canı çok sıkılıyor. O şimdi ağlıyor (R:3)		O şimdi üzülüyor	O şimdi gülüyor	O şimdi ağlıyor
Elif hasta. Şimdi beşiğinde uyuyor(R:1)		Şimdi beşiğinde uyuyor	Şimdi yatağa yatıyor	Şimdi hastaneye gidiyor
Ali ile Ahmet aynı yaşta ama Ali daha uzun. (R:1)		Ali daha uzun	Alindaha şişman.	Ali ve Ahmet aynı boyda.
Tavşan ve kaplumbağa yarıştı. Yarışı tavşan kazandı; çünkü tavşan daha hızlı. (R:2)		Kaplumbağa daha hızlı	Tavşan daha hızlı	tavşan ve kaplumbağa aynı hızda .
Can ve Cemil yarıştılar. Yarışı Cemil kazandı çünkü O daha güçlü. (R:3)		Çünkü O güçsüz.	Çünkü O güçlü.	Cemil daha güçlü
Camdan içeri top girdi; Ayşe'nin vazosu kırıldı. (R:2)		Ayşe'nin camı kırıldı.	Ayşe'nin vazosu kırıldı.	Ayşe'nin ayağı kırıldı.
Yoldan geçen araba su sıçrattı. Adam ıslandı. (R:1)		Adam ıslandı	Adam ıslanmadı	Adam yıkandı
Kedi süt içmek istedi ama içemedi; çünkü süt döküldü (R:2)		Çünkü süt dökülmedi	Çünkü süt döküldü	Ama kedi beslendi
Küçük kız oyuncak istiyordu. Annesine Oyuncak alır mısın? Diye sordu. (R:1)		Annesine Oyuncak alır mısın? Diye sordu.	Annesine meyve alır mısın? Diye sordu	Annesine köpek alır mısın? Diye sordu.
Mustafa çok acıkmıştı, hemen masaya oturmak istedi ama annesi Mustafa'ya «Ellerini yıkadın mı» diye sordu. (R:3)		Annesi Mustafa'ya «yüzünü yıkadın mı» diye sordu.	Annesi Mustafa'ya «dişlerini fırçaladın mı» diye sordu.	Annesi Mustafa'ya «Ellerini yıkadın mı» diye sordu.
Özge televizyon seyretmek istedi. Ama ödevini bitirmemişti. Annesi «Ödevini bitirdin mi?» diye sordu.(R: 2)		Annesi «yemeğini yedin mi?» diye sordu	Annesi «Ödevini bitirdin mi?» diye sordu	Annesi «televizyonu seyrettin mi?» diye sordu
Emel düğüne gitmek için hazırlanıyor. Şimdi kulağına küpe takıyor.(R:3)		Şimdi ayağına ayakkabı giyiyor	Şimdi paltosunu askıya asıyor.	Şimdi kulağına küpe takıyor
Bayram geldi; babası kızına para veriyor. (R: 2)		Babası oğluna para veriyor	Babası kızına para veriyor.	Annesi kızına para veriyor
Duvara tablo asmak istiyoruz. Usta geldi, şimdi duvara çivi çakıyor.(R: 1)		Şimdi duvara çivi çakıyor	Şimdi duvara vida çakıyor	Şimdi duvarı onarıyor
Ahmet odasına girdi. Duvarda örümcek görünce korktu.(R: 2)		Yerde fare görünce korktu.	Duvarda örümcek görünce korktu.	Rüyada örümcek görünce korktu.
Ozan boş vakitlerinde hep kitap okur, çünkü kitap okumayı çok seviyor. (R: 3)		Resim yapmayı çok seviyor.	Çiçek sulamayı çok seviyor.	Kitap okumayı çok seviyor.

Cihan bisiklete binmeyi bilmiyordu. Babası bisiklete binmeyi öğretiyor. (R:1)		Babası bisiklete binmeyi öğretiyor	Babası araba sürmeyi öğretiyor.	Babası ata binmeyi öğretiyor.
Can ders çalışıyor çünkü O yarın sınava girecek. (R:1)		O, yarın sınava girecek	Onlar yarın sınava girecek	Lale yarın sınava girecek.
Mert dondurma yemeği çok seviyor ama dişi çürüdü. Dişçi dişini çekecek. (r:2)		Doktor onu muayene edecek	Dişçi dişini çekecek.	Hemşire koluna iğne yapacak
Işıl valizini hazırlıyor, çünkü yarın tatile gidecek (R: 3)		Çünkü biletini aldı	Çünkü tatile geldi	Çünkü yarın tatile gidecek

EK 3. Sözel Çıktılar

Tutuk 1.G.G	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Uyan dedi.		1
2	Sus dedi.		1
3	Gel dedi.		1
4	Otursun dedi.		1
5	Yatağı gösterdi ilaç verecek.		0
6	Dursun dedi.		1
7	Yak dedi T: neyi? V: Mumu.		0,5
8	Işığı aç.		1
9	Yıka dedim. T: neyi? V: Arabayı		0,5
10	Ekmeği kahvaltı ye. T: ekmekle ne yapısın V: Kes.	D	0,5
11	Kahveyi sil diyor.		1
12	Kapıyı kapat demiş.		1
13	Gözlüğü sordu T: nasıl sordu? V: Gözlük.		0
14	Hasta dedi.		0
15	Tavuk yemek dedi.		0
16	Yemek pişiriyordu. T: Ne pişirdiğini öğrenmek için ne sorarsınız? V: Ne?		0,5
17	Atatürk'ü soruyor.		0
18	Adın ne?		1
19	Tütüyor. T: neyi ütülüyor. V: Çamaşırları.		0,5
20	Camı siliyor.		1
21	Saçı tarıyor.		1
22	Halıyı süpürüyor.		1
23	Futbol oynuyor.		1
24	Papatyalar açmışlar.	D	0
25	Koşuyor, spor yapıyor.		1
26	Yüzüyor.		1
27	Gülüyor.		1
28	Ağlıyor.		1
29	Sırtı gelmiş.		0
30	Çocuk uyuyor.		1
31	Sırtına alıyor götürüyor T: neden daha çok eşya taşıyor. Çünkü daha güçlü.	Daha güçlü	0,5
32	İnce giyecek.		0
33	Sıcak kola çok asit.		0,5
34	Ahmet uzun, ali kısa.		1
35	Koşuyor. T: nasıl koşuyor. V: hızlı		0
36	Elif pasaklı, Ece süslüyor.		0
37	Kırık olmuş.		0
38	Kırık oldu.		0
39	Kesilmiş.		1
40	Yağmur geliyor çamur geliyor.	Islak	0
41	Çatı gitmiş çatılar.	D	0
42	Çay düştü yere düştü.		0

43	Gidiyor muyuz?		0,5
44	Su içer misin dedi.		1
45	Oyuncak alır mısın dedi.		1
46	Defteri sordu. T: Ödevini bitirip bitirmediğini öğrenmek için ne sorar? V: Bitti mi?	Ödevin bitti mi?	0,5
47	İmza sordu.	D	0,5
48	Yıkıyor.		0
49	Çivi çakıyor. T: nereye V: Dolaba.	D	0,5
50	Küpe takıyor. T:Nereye? V: kulağıma.	D	0,5
51	Montunu asıyor.		0,5
52	Harç ver. T: Kime harçlık veriyor? V:Oğluna.		0,5
53	Tuzuyor. T: Neyi tuzluyor? V: Yemeği tuzluyor.		0
54	Kaşık hap yutuyor.		0
55	Örümcek korkuyor.		0
56	Düşmüş görüyor.		1
57	Düşünüyor yere düşüyor.		0,5
58	Ders defter.	YY	0
59	Hap yutuyor. T: annesi ne olmasını istiyor?	İyileşmesini	0
60	Bisiklet var. T: babası ne öğretiyor. V: Bisikleti.		0
61	Yemek pişirecek.		1
62	Sınava girecek.		1
63	Su içecek.		1
64	Pijamalar yatak var. T. Ne yapacak V: yatacak		0,5
65	Dişi çekecek.		1
66	Yünü yapıyor patik olacak.		0,5

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 2.H.B	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	(anlamsız)	D	0
2	Sus. (jest)		1
3	Nel dedi. (jest)		0,5
4	Koltuk.	D	0
5	Ko.	D	0
6	Ko/ kur – (FI d) Dur.	D	0,5
7	Mudumu yak dedi.		0,5
8	Işığı aç.		0,5
9	Yıda.	D	0,5
10	Kes T:neyi kessin? V: Ekmeği.		0,5
11	Halı, halı, halı kirlı.		0,5
12	(FI k) Kapıyı kapat		0,5
13	Mermem dözlükleri aradı T: Evet meryem gözlüklerini kaybetmiş. annesine soruyor, ne soruyor? V: YY	D	0
14	Eda'ya tim hasta?		1
15	Tıkım ne zaman pişicek? (anlaşılrlığı düşük)		1
16	(Anlaşılmaz).	D	0

17	Atatürk'ün öldüğünü sordu.	D	0
18	(FI a) adın ne?	D	0,5
19	Ayşe ütülüyor. T: ne ütülüyor? V: Çarşaf.	D	0,5
20	Camı tiliyor (anlaşılrlığı düşük).		1
21	(Anlaşılmaz).	D	0
22	YY.	D	0
23	(FI t) Top oynuyor.	D	0,5
24	(FI ç) Çiçek.	D	0,5
25	Koşuyor (anlaşılrlığı düşük).		1
26	Yüzüyor.		1
27	Gülüyor (anlaşılrlık düşük).		1
28	Ağlıyor.		1
29	Düttü.		1
30	YY	D	0
31	Böyle (jest)	D	0
32	Etek (FI d) daha ince.		0,5
33	Çay dididir.	D	0
34	Küçük.	Daha uzun	0
35	Çünnü kaplumbağa çok(anlamsız devam ediyor)	D	0
36	(jest)	D	0
37	(Jest) Kırıl.	D	0,5
38	Bozudu (anlaşılrlık düşük)		1
39	Kırıldı.		1
40	Islak.	D	0
41	Yıkıl.	D	0,5
42	To.	D	0
43	Ercani.	D	0
44	Tu ider miçin? (anlaşılrlık düşük)		1
45	Oyuncak alır mısın?		1
46	YY	D	0
47	Kalem	D	0
48	Pis, kirli.	D	0
49	Çivi çağıyor.	D	0,5
50	Küpe takıyor.	D	0,5
51	Montunu astı.	D	0,5
52	Para veriyor	D	0,5
53	Tuz.	D	0,5
54	İlaç verdi.	D	0,5
55	Örümcekten korktu.		0
56	Düştüğünü gördü.		1
57	Düştüğünü gördü.	D	1
58	Kitap okumayı.	D	0,5
59	YY		0

60	Bisiklete binmesini.	D	0,5
61	Yemek pişirecek (anlaşılabilirlik düşük)		1
62	(FI s) Sınava girecek.		0,5
63	Su .	D	0
64	Uyusun.	D	0
65	Dişinir çeker.		0
66	Çorap örür.	D	0

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 3.H. Gü	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Uyan.		1
2	Sus.		1
3	Gel.		1
4	Otur.		1
5	Yat.		1
6	Dur.		1
7	Mum yak. T: Neyi yakısın? V: Mumu.		1
8	Aç T: Neyi aç dedi? V: Lambayı.		0,5
9	Araba yak. Su yak.	Yıka	0,5
10	Ekmek,	D	0,5
11	Sil T: Neyi? V: Halı.	Halı sil	0,5
12	Kapı aç.		1
13	Gözlük. T: Nasıl soruyor? V: Gözlük nerede?		0,5
14	YY	Kim hasta	0
15	Nerde? (2.okuma) tavuk nerede	Ne zaman pişircen?	0
16	YY	Nerede?	0
17	Atatürk saat nerede?	Saat kaçta öldü?	0,5
18	Adın ne?		1
19	Çarşaf ütü		0,5
20	YY	D	0
21	Tarıyor. T: Neyi tarıyor? (jest)		0,5
22	Siliyor.		0,5
23	Maç ediyor.		0,5
24	Çiçek. T: Ne yapıyor çiçekleri V: alıyor		0,5
25	Koşuyor.		1
26	Yüzüyor.		1
27	Yiyor. (2.okuma). V:Ölüyor	D	0
28	Ağladı.		1
29	Düştü.		1
30	Ses KD uyuyor.		1
31	Yok, aç (2. Okuma). Hes ya.	Cemil	0
32	Pantolon... ı .... şey eşim hayır.	D	0

33	Çay ver ay sıcak.	Çay sıcak	0,5
34	Uzun.	Daha uzun	0,5
35	Ağlıyor ay.	Tavşan daha hızlı	0
36	Harika.	Güzel	0,5
37	Kırıldı.		1
38	Bozuldu.		1
39	Ağaçlar...Neydi?	D	0
40	YY	D	0
41	Öldü. T: Evet insanlar öldü ama evlere ne oldu? (FI y) yıkıldı		0,5
42	Çay	D	0,5
43	Hayır. T: Ercan ne sordu peki? YY	Y	0
44	Su ver ay su	Su verir misin?	0
45	Hepsi ay oyuncak verir misin?	D	0
46	Öğretmen ay arkakı.	D	0
47	Kalem var mı?		1
48	YY	Temiz mi?	0
49	Çivi... Çivi.	Dolaba çivi.	0,5
50	Oo küpe ay neydi?	Küpe takıyor	0,5
51	Arıyor T: neyi asıyor? H: mont	Montunu arıyor	0,5
52	Para verdi.	D	0,5
53	Tuz ekliyor.	D	0,5
54	Hap.	D	0,5
55	Örümcek korktu.	Örümcek görünce.	0
56	Gördüm T: ne gördün?	Düştü.	0
57	Düştü.	Düştüğünü.	0
58	Kitap.	Okumayı çok yiyor.	0
59	YY	İyileşme.	0
60	Araba ay bisiklet.	Bisiklete biniyor.	0,5
61	Ağlıyor.	Yemek.	0
62	Sınav.	D	0
63	Su.	Su yiyecek.	0
64	Uyku.	D	0
65	Diş.	D	0
66	Çorap örecek.		1

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 4. H. Gö	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Kalk.		1
2	Sus.		1

3	Gel.		1
4	Buyur otur.		1
5	Yat dedi.		1
6		D	0
7	Mumu yak.		1
8	(Jest) T:söylediğinizi duymak istiyorum. Hadi söyleyin. V: Işığ1 aç.		1
9	...anlaşılmaz... Yıka.	D	0,5
10	Soy dedi.	Sek.	0
11	Ona mı?	Halıyı silme.	0
12	(Jestle)Kıs.	D	0
13	Meryem. (2. okuma) Nerde?		0,5
14	Hasta. (2. okuma) Anlaşılrlık düşük YY	Kim	0
15	Tavuk	D	0
16	YY T: siz eşiniz yemek yaptığında ne pişirdiğini bilmediğinizde soruyor musunuz? Ne soruyorsunuz? V: YY	Ne pişirmiş?	0
17	Öğretmen ne sordu?	Ne zaman öldü?	0
18	Adın ne sordu.		1
19	Çarşaf ütülüyor.		1
20	Sema cam siliyor.		1
21	(Jest)	Saçını yakıyor.	0
22	(jest) Zor bakar.	D	0
23	Oyun oynuyor.		1
24	Topluyor. T: Ne topluyor?		0,5
25	Bak bak.	Koşu.	0
26	Ne bu		0
27	Gülüyor.		1
28	(jest).	D	0
29	Ayağı mı? T: ne olmuş burada?	D	0
30	Anne sesini kıstı. T: neden? Çocuk ne yapıyor burada? V: mışıl mışıl	D	0
31	Orada mı?	çok güçlü.	0
32	Etek.		0
33	Çay sıcak.		0,5
34	Arkadaşlar mı? Nasıl?		0
35	Daha hızlı.		1
36	Neden?	Ece güzel	0
37	Kolu kırılmış.		1
38	Bozuldu.		1
39	Düşmüş.		0
40	Iskansın.		1
41	Deprem olmuş.	Yıkıkdı.	0
42	Bu ha? Kasaldı.	D	0

43	(2. okuma) Çıkabilir miyim?		1
44	Su su.	D	0
45	(Jest) Al.	D	0
46	Aldı mı aldı.	Ödevi k1 k1.	0
47	Ne sordu? Soru.	D	0
48	(Anlaşılmaz)	Taradın mı?	0
49	Ne yapıyor?	Dolaba çivit çalıp.	0
50	Takıyor.	Kulağına takı takıyor.	0,5
51	Askıya astı.		0,5
52	Para.	Para veriyor.	0,5
53	Tuz.	Tuz atıyor.	0,5
54	Bu? T: evet yapıyor burada resimde?	YY	0
55	Örümcek.	D	0
56	Koştı.		0
57	ee parkta.	Düşünüyor.	0
58	YY	D	0
59	Hastalandı.	İyi istiyor.	0
60	Bisiklet.	YY	0
61	Yemek yapacak.		1
62	Sınava gitcem.	D	0
63	Su içecek.		1
64	Uyuyacak.		1
65	Dişi.	YY	0
66	Kazak.		0

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 5. İ. Y	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Uyan dedi.		1
2	Sus dedi.		1
3	Gel diye seslendi.		1
4	Otur dedi.		1
5	Yat dedi.		1
6	Dur dedi.		1
7	Mumu yak dedi.		1
8	Işığı aç dedi.		1
9	Yıka dedim T: neyi? V: Arabayı.		0,5
10	Kes dedi T: neyi kessin V: ekmeği.		0,5
11	Halı kirlendi. T: ne yapıyor? V: Temizliyor.		0
12	Kapıyı kapat dedi.		1
13	Gözlüğüm nerde diye sordu.		1
14	Kim hasta diye sordu.		1
15	Tavut ne zaman pişecek diye sordu.		1

16	Ne yapıyorsun?		1
17	Atatürk ne zaman öldü?		1
18	İsmin ne dedi?		1
19	Çarşaf ütülüyor?		1
20	Camı siliyor		1
21	Saçını tarıyor.		1
22	Temizliyor T: nereyi? V: Odasını.		0,5
23	Top oynuyor.		1
24	Çiçek topluyor.		1
25	Sürekli koşuyor		1
26	Her gün yüzüyor.		1
27	Ali gülüyor.		1
28	Acıktım diyor. T: Acıktım mı diyor burda yoksa başka birşey mi yapıyor? V: Ağlıyor		0,5
29	Düştüğünü düşünüyor.		1
30	Uyuyor.		1
31	Cemil daha çok güçlü.		1
32	Etek daha ince.		1
33	Çay daha sıcak.		1
34	Uzun.		0,5
35	Tavşan çok hızlı.		1
36	O daha zarif.		1
37	Kolu kılıldı.		1
38	Telefonu bozuldu.		1
39	Bütün ağaçlar kesildi.		1
40	Yağmur yağmış veya T: yağmur yağmış şemsiyesi yokmuş Ali'ye ne olmuş? V: Islandı.		0,5
41	Yıkıldı.		1
42	Çaylar döküldü.		1
43	Erken gidebilir miyim diye sordu.		1
44	Su içer misin diye sordu.		1
45	Oyuncak alır mısın diye sordu.		1
46	Ödevin bitmedi mi demiştir.		1
47	Kalemin var mı dedi.		1
48	Yıka dedi	D	0
49	Çivi çakıyor. T: nereye? V: Dolaba.	D	0,5
50	Kulağına küpe takıyor.		1
51	Montunu askıya astı.		1
52	Para veriyor T: kime V: Osman'a.		0,5
53	Tuz ekliyor T: nereye V: yemeğe		0,5
54	İlaç verdi T: kime? V: Ahmet'e.		0,5
55	Örümcek görünce korktu.		1
56	Can'ın düştüğünü gördü.		1
57	Düştüğünü düşünüyor.		1

58	Kitap okumayı çok seviyor.		1
59	Berk'in iyileşmesini istiyor.		1
60	Bisiklete binmeyi öğreniyor.		1
61	Yemek pişirecek.		1
62	Sınava girecek.		1
63	Su içecek		1
64	Yatacak.		1
65	Çekecek.		1
66	Çorap örecek.		1

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 6. K.Ş			Puan
1	YY	D	0
2	Koş.	D	0
3	Kooş.	D	0
4	Oo.	D	0
5	Kah.	D	0
6	Poliş koş.	D	0
7	Ku.	D	0
8	(FI ı) Işık.		0,5
9	(FI a) Aç.	Arabayı vı.	0,5
10	Ekmek.	Kes.	0,5
11	YY	D	0
12	Kapat.	D	0,5
13	Meryem T: ne sordu annesine ne dedi?	Gözlülüm nerede?	0
14	YY	Has.	0
15	YY	Pişecek.	0
16	YY	Ne pişirdin?	0
17	YY	Y	0
18	YY	D	0
19	YY	İş	0
20	Mamut.	Siliyor.	0
21	Saçımı t-t-t.	Sarıyor.	0,5
22	YY	Odayı.	0
23	Çop.	Çop oynuyor.	0
24	YY	Çiçek topluyor.	0
25	Cem (FI ko) koşuyor		0,5
26	Yüzüyor.		1
27	Güzü.	D	0
28	YY	D	0
29	YY	D	0
30	Televizyon.	D	0
31	YY	YY	0

32	YY	İnce.	0
33	YY	Sıcak.	0
34	Uzun.	Daha uzun.	0,5
35	YY	Hızlı.	0
36	YY	Güzel.	0
37	(FI k1) Kırıldı.		0,5
38	(FI bo) Bozuldu.		0,5
39	Kesildi.		1
40	YY	D	0
41	YY	D	0
42		Çay.	0
43	YY	Erken gide miyim?	0
44	YY		0
45	Ooo.	Ooy.	0
46	Y	Bitirdim.	0
47	YY	D	0
48	YY		0
49	YY	Dolaba çakıyor	0
50	Küpeyi takıyor.		0,5
51	Köpür. YY	Astıyı.	0
52	Para.	Para veriyor.	0,5
53	Tuz.	Tuz atıyor.	0,5
54		Verdi.	0
55	Astı.	Korktu.	0
56	YY	Gördü.	0
57	YY	Düşünüyor.	0
58	Kitap.	Kitap okuyor.	0
59	YY	İsm.	0
60	YY	Bis..t öğretiyor	0
61	Kahve.	D	0
62	Yaaar.	D	0
63	Suyu.	D	0
64	Uyu.	D	0
65	YY	D	0
66	YY	Körecek.	0

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 7.K.A	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Uyandı.	Uyandı	0
2	Sus.		1
3	Ayla ey. (2.okuma) V: Gel.		0,5
4	YY	D	0

5	Ne dedi?	D	0
6	Şoför. T: evet görünce ne demiş? V: Dur		0,5
7	Mum.	D	0,5
8	Işık. Işık. Ona aç.		0,5
9	Işık. T: ışığı geride bıraktık. (2. Okuma) YY.	Arabayı yıkadı	0
10	Nes k-kes T: Evet neyi kes diyor?	D	0,5
11	Ayşe halıyı sil.		1
12	Ayan	D	0
13	G-g-gözlüğüm.	D	0
14	Kim hasta?		1
15	YY	D	0
16	Ne?	D	0,5
17	Ne zaman?		0,5
18	Adın ne?		1
19	Ayşe Ayşe yıkadı. T: evet sonra ne oldu? Ayşe şimdi ne yapıyor? V: Ayşe ütülüyor.		0,5
20	Ne yapıyor? (2. okuma) Camı yıkıyor.		0,5
21	Saçı tarıyor.		1
22	Topla T: nereyi topluyor? V: Odayı topluyor.		0,5
23	Sinan topu oynuyor.		1
24	Onları topluyor.		1
25	Koşuyor.		1
26	Yüz.	D	0,5
27	Gülüyor.		1
28	Ondan sonra (FI a) ağı ağlıyor		0,5
29	Düştü.		1
30	Uyor.	D	1
31	Taşıyor. T: neden?	D	0,5
32	Etek.	D	0
33	Çay.	D	0
34	Ahmet uzun.		1
35	Neden? T: sizce neden tavşan kazandı? Biri yavaş gidiyor diğeri nasıl? K: tavşan hızlandı		0
36	Ece T: ece nasıl?	D	0,5
37	Şey o (FI k) kırıldı.		0,5
38	Telefon T: evet ne oldu telefona? (FI bo) bozuldu.		0,5
39	Ağaçlar kesildi.		1
40	YY	D	0
41	FI	D	0
42	Döktü.		0,5
43	Ercan patron sordu. T: ne sordu?		0

44	Arka... Su.	D	0
45	Aldı.	D	0
46	Sordu.	D	0
47	So.	Var mı?	0
48	Ne sordu? Annesi ellerini yıkadı	D	0
49	Dolaba T: evet ne yapıyor dolaba. V: Çivi çakıyor.		0,5
50	Emel indi aşağı	Küpe takıyor.	0
51	Astı.		0,5
52	Ne yaptı?	D	0
53	Tuz.	D	0,5
54	Ne yapıyor? T: burada ne yapıyor doktor? V: ilaç yapıyor		0,5
55	Ne yaptı? Astı.	Örümcekten korkuyor.	0
56	Ahmet ne oldu?	Ahmet Can'ın açtığını gördü	0
57	Düşüğünü düşünüyor.		1
58	Ne yapıyor?	D	0
59	YY	İyileşmesini.	0
60	Öğretiyor bisiklet.	Bisiklete binmeyi	0,5
61	Yemek pişirdik (KD) pişirecek.		1
62	Veli.	D	0
63	Aysu su içti.		0
64	Uyu.	D	0
65	Dolgu yapacak.		1
66	Örecek.	D	1

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 8. R. K	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Uyan.		1
2	Sus demiş.		1
3	Gel dedi.		1
4	Buraya otur.		1
5	Buraya uzan.		1
6	Dur dedi.		1
7	Yak dedi. T: neyi yaksın V: M-m-mumu yak		0,5
8	İşığı yak dedi.		1
9	Arabayı temizle.		1
10	Kes dedi T: Neyi kessin? V: Ekmeği kes		0,5
11	Burayı temizlemem dedi.	D	0
12	Kapat dedi kapıyı.		1
13	Gözlüğümü sen mi aldın?		1
14	Hanginiz hasta oldunuz?		1
15	N-N-ne zaman pişer?		1
16	Ne pişiriyorsun?		1

17	Atatürk öldü 5 gece dedi.	Ne zaman öldü	0
18	Öğrencim adını bilmiyorum.	D	0
19	Ayşe ütülüyor.		0,5
20	Cam siliyor.		1
21	Başını yapıyor		1
22	Odasını topla dedi.		1
23	Futbol oynuyor.		1
24	Çiçek topluyor.		1
25	Cem koşuyor.		1
26	Yüzüyor.		1
27	Gülüyor.		1
28	Ağlıyor.		1
29	Düşmüş.		1
30	Uyuyor.		1
31	Güçlü olduğu için çok eşya.		0,5
32	İnce olduğu için.		0,5
33	Üşüdüğü için.	Daha sıcak	0,5
34	Boyu büyük.	Kısa.	0
35	Çabuk olduğu için kazandı.		0,5
36	Seviyor.		0
37	Kırıldı.		1
38	Bozulmuş.		1
39	Ağaçlar ölmüşler	D	0
40	Islandı.		1
41	Evler yıkıldı.		1
42	Döküldü.		1
43	Erken gidebilir miyim?		1
44	Su vereyim dedi	D	1
45	Oyuncak alabilir miyim dedi		1
46	Ödevini bitirdiğini sordu	Ödevini bitir dedi	0
47	Kalem sordu. T: nasıl sordu?	Kalem.	0
48	Parmaklarını yapma dedi	Ellerini yıka dedi	0
49	Dolabı tamir ediyor		0,5
50	Küpe takıyor		0,5
51	Asıyor.		0,5
52	Harçlık veriyor		0,5
53	Tuz katıyor.		0,5
54	Şurup verdi		0,5
55	Korktu.		0
56	Ahmet düştüğünü gördü		1
57	Düştüğünü düşünüyor		1
58	Okumayı seviyor.		1
59	İyileşmesini.		0,5
60	Binmeyi öğretiyor		1
61	Pişiriyor.	D	0
62	Sınava girecek.		1

63	İçecek suyu içecek.		1
64	Yüzünü yıkayacak.		1
65	Dişini çekecek.		1
66	Atkı örecek.		1

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 9. S.Y	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Uyan mı diyecek uyu mu diyecek?		1
2	Susturmak için dedi T: Ne dedi? V: Sus.		0,5
3	Sus dedi. (2. okuma) V: köpeğe birşey mi verecek acaba alacak	Gel.	0
4	Koltuk yapacak aa şunu diyor kalk diyor.		0,5
5	Koltuğa uzan dedi.		1
6	Polis dur dedi.		1
7	Mumu yak dedi.		1
8	Aç dedi (KD) ışığı aç.		1
9	Yıkay arabayı.		1
10	Ekmek alacak.	D	0,5
11	Halı kirlendi dedi.	D	0
12	Kapıyı kapat dedi pazar yok ya pazar yok dolaşılıyor.		1
13	Gözlüğünü sordu T: Peki nasıl sordu. V: gözlüğüm nerede?		0,5
14	Hastalığa mı geldi?	D	0
15	Karnımız acıktı mı dedi (2. okuma)	D	0
16	Ne pişirdin diyecek.		1
17	Atatürk'ü sordu.	D	0
18	Adın ne diyecek.		1
19	Çamaşır ütülüyor çamaşır içine giyecek.		1
20	Siliyor. T: neyi V: camı		0,5
21	Kurutacak mı tarak değil mi cereyan değil mi al tarak.	D	0
22	Onları topluyor.		1
23	Top oynuyor.		1
24	Çiçeklere bakıyor.		1
25	Koşuyor.		1
26	Yüzüyor		1
27	Gülüyor		1
28	Ağlıyor.		1
29	Ayağı kaydı ayağı kırıldı.	D	0
30	Kıs dedi	D	0
31	Cemil taşıyacak.	D	0
32	Etek seviyor.	D	0

33	Soğuk değil diye.		0
34	Biri kısa biri uzun.		0,5
35	Çok yedi içti.	Hızlı.	0
36	Karı koca mı olacaklar.	Daha iyi.	0
37	Kolu kırıldı baytara gidecek.		1
38	Yapacak (2. okuma) telefon bozuldu		0,5
39	Ağaçlar kesildi ağaçlar toplayacak.		1
40	Üşüyor.	D	0
41	Evler yıkıldı.		1
42	Döküldü.		1
43	Erken gidebilir miyim diye sordu		1
44	Su içer misin diye.		1
45	Oyuncak alır mısın?		1
46	Televizyon izleme ders şeyine bak dedi	D	0
47	Kalem var mı dedi.		1
48	Yıka ellerini dedi.	D	0
49	Çivi çakıyor T: nereye? V: Dolaba.		0,5
50	Küpesini takıyor. T: Nereye? V: Kulağına		0,5
51	Askıya asıyor.		0,5
52	Bayram bayram ediyor (2. okuma) bayram yapıyor	D	
53	Tuz katıyor.		0
54	Doktor baktı ne karna ilaç verdi.	D	0,5
55	Örümcekten korktu. Aslı örümcekten korktu kaçıyor mu?		0
56	Ahmet Can'ın düştüğünü gördü		1
57	Annesi düşünüyor T: ne düşünüyor V: düşer diye		0,5
58	Okumayı çok seviyor.		1
59	Annesi ne istiyor anasına gidecek annesine gidecek.	İyileşmesini istiyor	0
60	Bisikleti öğretiyor binmesini.		1
61	Murat yemek pişirecek		1
62	Sınava girecek.		1
63	Su içecek.		1
64	Yatacak.		1
65	Dişçi kaç çekecek.		1
66	Ninesi giydirecek.		1

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 10.TK	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Uyan dedi.		1
2	Sus dedi.		1

3	Ayla köpeğine ayla dedi.	D	0
4	Koltu-koltuya.	D	0
5	Yatı-yat.		1
6	Asa polise d.	D	0
7	Mumu çiçek dedi (KD) Mumu yak dedi		1
8	Işığı eş dedi.		1
9	Metin'e arabayı yı dedim.		0,5
10	Ekmek T: ne yapsın ekmeği V: Ekmek kes	D	0,5
11	Yıka Ayşe halı.		1
12	Kapıyı k-k.		0,5
13	Meryem anası gözlüğümü bulamadım.	D	0
14	Hasta sordum.	D	0
15	Mustafa pişmek pişmek sordum	D	0
16	Merak ettim ne pişirdiğini öğrenmek.	D	0
17	Sordu mu? Öldü.		0
18	Nere?	D	0
19	Ayşe çarşa olsun	Otuluyor.	0
20	Camı siliyor.		1
21	Saçını sotadı (2. kere) saçını yıkadı	Saçını tarıyor	0,5
22	Pasa birşey toparlıyor.		1
23	Top oynuyor.		1
24	Çiçek açtı.		0
25	Yürüyor (2. okuma) koşuyor.		1
26	Güzüyor.		1
27	Ali gülüyor.		1
28	Ağlıyor.		1
29	Ayağı kaydı (FI d) düştü.		0,5
30	Buradı.	D	0
31	O güçlü.		0,5
32	Etek giyecek.	İnce.	0
33	Leyla çok sıcak.	Sıcak.	0,5
34	Uzun.		0,5
35	Tavşan.	Hızlı.	0
36	Ece güçlü.		0
37	Koluna san çok (2. okuma) sarmışlar.	Karıldı.	0
38	Bozuldu		1
39	Bal (2. okuma) Koltuk	Kesildi.	0
40	Yağmur (2. okuma) iyice.	D	0
41	Deprem mi?	D	0
42	Kırıldı.	D	0
43	Gidemi bilirim dedi		0,5
44	Su mu?	D	0,5
45	Elif'e oyuncaktan.	D	0
46	Neresine?	D	0
47	Kalemi sordu.	D	0
48	birşey yoktu.	D	0
49	Ç-ç-ivi çakıyor.	D	0,5

50	Emel küpe takıyor.		0,5
51	Montu askıya askı yattı.		0,5
52	Bayram.	Para veriyor	0
53	Tuz ekiyor.		0,5
54	İlaç veriyor.		0,5
55	Kır anladı (2. okuma) Odasını görünce korktu		1
56	(2. okuma) Düşüğünü gördü.		1
57	Düşüğünü gördü		0,5
58	Kitabı okusun.		0
59	İlaç.	İyileşmesini.	0
60	Oğlusuna.	D	0
61	Yemek pişirecek		1
62	Veli şey.	D	0
63	Su içecek.		1
64	Uyuyacak.		1
65	Çekecek.		1
66	Ninesi parayı	D	0

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Tutuk 11.Z.İ	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Uyan dedi.		1
2	Sus dedi.		1
3	Gel dedi.		1
4	Buyur otur.		1
5	Böyle dinlen.		1
6	Dur dedi		1
7	Mumu yak.		1
8	İşığı aç.		1
9	Arabayı yıka.		1
10	Kes dedi T: Neyi kes dedi. V: Ekmeği.		0,5
11	Temizle. T: Neyi? V: Halıyı.		0,5
12	Kapıyı kapat.		1
13	Nerde diye?		1
14	Kim hasta diye sordu.		1
15	Tavuk ne zaman pişecek?		1
16	Yemek pişirme. (2. okuma) Ne pişirdin?		1
17	Atatürk'ün ne zaman öldüğünü sordu.		0
18	Senin adın ne?		1
19	Çarşaf ütülüyor.		1
20	Camı siliyor.		1
21	Sürekli koşuyor.		1
22	Odayı süpürüyor.		1
23	Top oynuyor.		1
24	Çiçekleri kontrol ediyor.		1

25	Koşuyor.		1
26	Yüzüyor.		1
27	Gülüyor.		1
28	Ağlıyor.		1
29	Düşmüş.		1
30	Elif uyuyor.		1
31	Daha güçlü onun için.		1
32	İnce olduğu için.		0,5
33	Çay çok sıcak.		0,5
34	Uzun.		0,5
35	Hızlı koştuğu için.		0,5
36	Ece daha güzel		1
37	Kolu kırıldı.		1
38	Bozuldu.		1
39	Ağaçlar kesildi		1
40	Yağmurdan ıslandı		1
41	Yıkıldı.		1
42	Yere döküldü.		1
43	Örümcek görünce korktu.		1
44	Su içer misin diye sordu.		1
45	Oyuncak alır mısın?		1
46	Ödevin bitti mi?		1
47	Kalemin nerde.		1
48	Ellerini yıka dedi.		1
49	Çivi çakıyor. T: Nereye? V: Dolaba.		0,5
50	Kulağına küpe takıyor.		1
51	Montunu askı astı.		1
52	Para dağıtıyor.		0,5
53	Tuz döküyor.		0,5
54	İlaç verdi.	D	0,5
55	Örümcek görünce korktu.		1
56	Can'ın düştüğünü gördü.		1
57	Düştüğünü düşünüyor.		1
58	Kitap okumayı çok seviyor.		1
59	Berk'in iyileşmesini istiyor.		1
60	Bisiklete binmeyi öğretiyor		1
61	Yemek pişirecek.		1
62	Sınava girecek.		1
63	Su içecek.		1
64	Yatağa yatacak.		1
65	Dişini çekecek.		1
66	Çorap örecek		1

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Akıcı 1.A.Ç	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Valla ne diyor aynı şeyden kalanlardan yatanlardan oradan yekerler böyle böyle yabaklar yaparlar onlara güzel.	YY	0
2	Samarıza.		0
3	Saba saaba saba köylerde böyle.	O ne one sone yaparlar şöyle ikibin	0
4	Annemin yemek güzel işte burada.	Sandalye.	0
5	Yeniden yatırmanız için buraya.		0
6	İşte böyle dedi T: ne diyor öyle? V: böyle	Evet dur.	0
7	.(Anlamsız) şuttarı buradan yettirler manları senin dermişler	bane nevize	0
8	tintin desin burda alek orda niye gezer (işaret ediyor)	YY	0
9	Bunu bi bi tea bunu dee taa şıı tatırladım.	YY	0
10	Hemen dedi ye gel hemen.		0
11	Sildi böyle şöylerle yıkadı baktı böyle daha iyi.	Sık.	0
12	Böyle böyle açmışlar böyle tık.		0
13	İşte benzenleri atmışlar bunlar gitmişler bir yere.	Nerde şey al dedi	0
14	Eva'dan aykan birlikte imza ansımlar (anlamsız) niyetşelim.		0
15	Nerden gelir de alır T: Ne yemek istiyor? V: Valla bilme (jestle kafasını gösteriyor) (anlamsız)	YY	0
16	(anlamsız) YY		0
17	İşte yedi yedi yediyi beş ikiye beş. T: öğretmen nasıl sordu? V: (anlamsız) demişler bunlar dokuzdan demişler.		0
18	Ne demişler ki o zamanda bir kere al demişler çıktı birkızan yakıştılar T: evet el ele sıkışıyorlar öğretmen adını unutmuş nasıl sorsun? V: bu keren bu keren el uzatmış.	YY	0
19	İyden birken birkenden bunlar heyebekten dışarıda bunlar tekrar dızına haber ver.	YY	0
20	Sema'nın yanları yekine yekine hasta yandan bakmışlar yandan aynı şekilde bak takmışlar şiş buradan takmışlar buradan aynı böyle.	YY	0
21	(Jestlerle ve anlaşılmaz) keserler böyle keserler	YY	0
22	Hasan bacağını altında gelmiş onlar ne ediyor diye böyle ediyor diye birşeyler yapmış onları atmışlar bunlar.		0
23	tolak tolak.	yy	0
24	Karını kararını söylemek istemek istemek için hazırmış hatırlamıyorum ben ne demesi lazım.		0
25	Yürü koşarak.		0,5
26	şi atadar otadar		0
27	Alla ne bayarak öyle şey ha böyle haa		0
28	Babaca bağrıyor aa diye.		0

29	(anlamsız) Yerde yatar diye ağlamış.		0
30	Sesinden yatağa yattılar bir güzel orada değildi.		0
31	Cemil çok almış onları T: neden çok almış? V: köye giderken çok çok öyle.		0
32	Bebekler.	Yelek.	0
33	Saman T: nasıl? V: Sal.		0
34	Yerinde yeterden yeri.		0
35	Bu kişiler burada bitti tük tük tüke tekrar tekrar.		0
36	Bu, bunların ne dediği da da das bu deyze bu da destan bu da onlardan.		0
37	Yediği için yol onlardan ondan onlar onlar.	YY	0
38	Bu? (anlamsız) yerde kalmış onlar yerden değil onlara yerde kalmış düşmüş neler neler oldu yere gömmüşler işte.	YY	0
39	Buralara heykeller bak buralara bir iki üç dört beş göreler sonra buralar hep heykel onlar onlar böyle birşeyler.		0
40	Olduğu içine bir girdiler bir gittiler geldi aldığı için olmuş.	Aynen.	0
41	İşte kimileri iyikleri böyle öbürleri yürükler garipler		0
42	Yerişe yerışeden almak için böyle yer kenara böyle iki yerinden yere bıraktı tiss.		0
43	Alla bilmiyorum neden demiş sonra sormuş onlara ne oldu ne oldu sonra tık o zaman.		0
44	Devirip içcem (2. okuma) Surinam.		0
45	Burada fiyatlar yazmışlar bebeğin üzerinde birşeyler varmış bak.		0
46	Böyle böyle açılmış da tıs orada kalmış anne de (anlamsız).		0
47	Bürdü diye sordu ağızdan gelen nereye yazıcaz.		0
48	Bebennem tiss (anlamsız) Olmuşlar orada		0
49	Penceren çıkmış sonra oradan tık tık tık		0
50	Kadın bunları nereden almışlar ki bunları acaba üç üzerinden gelmiş onlar birileri getirmiş onları öyle şey için burdan buradan geçmişler gitmişler ama yine birşeyler olmuş.		0
51	Burada mı yerine bırakmışlar onun T: neyi yerine bırakmış. V: Çıkardığı yerine.		0
52	Bir kenara bir kenara kaçıp kaçıplar.		0
53	Bazanayı cebini salataya böyle yeni açarlar		0
54	(anlamsız)dedi çünkü bu ağrıdıysa.		0
55	Yerinde yengede düşmüş (2.okuma) orada demişler ki onlar gitmişler sonra bak gitmiş.		0
56	Yere yatar yere yatmazlar.		0
57	Anne olduğuna göre neden dedi yani yanlışlıkla yatmışlar onlar yatmışlar orada.		0
58	Yerinde durmadan başladı.		0

59	Valla bilmem (anlaşılmaz) yatmış yanında üzerlerini örtermiş onlara bir elinde böyle bir elinde.		0
60	Anaa biriktir biriktir çok çalışmaktan (anlaşılmaz) öyle gidiyorlar.		0
61	Yemeklerimiz burada.		0
62	Evet, tam orada yazılı var diye yazmışlar.		0
63	Anisu yi anemek T: tekrar söyler misiniz? V: Anemek.		0
64	Duru duru ha buraya getirmek için.		0
65	Yenisi çıkmak hemen buraları çıt diye o tutuyor diğeri çekiyor.		
66	Nine böyle açarlar bunlar.		0

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Akıcı 2. A. I	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Evet, çok güzel böyle oturuyorlar.(ne dedi- evet şöyle derken Alarm sesi çıkardı.	Y	0
2	Evet, çok güzel. Beraber su dedi.	Çu	0,5
3	Burda dedi şurda dedi. Çok güzel onlar.	Rem.	0
4	Beraber ben de sunu çok güzel dedim ama onlar şu şöyle atatözüne gidicez şöyle.	Zuzu.	0
5	Evet, atı dedi otu dedi gidiyorsun çok güzel kimi.	ze	0
6	Atıde gitmiş onlar ha böyle çok güzel bunlar da.	Su.	0
7	Evet, anne çok güzel onlar.	Y	0
8	Çok güzel şöyle. (jest)	Su de.	0
9	Çok güzelmiş onlar. (su tutma işareti yapıyor.)	Sivin asiş.	0
10	Oturuyor di mi bunlar çok güzel onlar. Otur çok güzel.	Ren.	0
11	Atızı şurede atızı de attı tucu şu da.	Hazen.	0
12	Atır vereber atızusu.	Zin ven.	0
13	Onlar çok güzel onlar.	Evet, çok güzel.	0
14	Evet, oturarak onlar çok güzel gitmişler onlar gitmişler.	Mi çok.	0
15	(anlamsız) Onlar çok güzel.	Sordu.	0
16	Beraber çok güzel dedi gitcez. Beraber çok güzeller falan beraber söyledi ama.	nin ne? Ne ne?	0
17	Baktı beri sütüdü ama çok güzelsin onlar.	Biliyim biliyim çok güzel onlar.	0
18	Otursa dedi şurda dedi şurda dedi adını çok güzel dedi bunlar.	Si ren, ren ne?	0
19	Evet, altına çok güzeller. (jest)Ev ütüsünü çok güzel onlar.	Ayşe çok güzel onlar.	0,5
20	Bakıyor şöyle. (eliyle pencereyi işaret ediyor).	Turun amez.	0
21	Onlar çok güzel (eliyle saç tarama işareti yapıyor).	Tur sulon.	0
22	Boldu orada, gitti şurası öyle. Onlar hepsi çok güzeldi falan gitmiş.	Sussuz zenmiş.	0
23	Beraber hepsi çok güzel dedi. Otursan gitcez şimdi. Otur dedi çok güzeller.	Topru mu.	0

24	Çok çok beraber çok güzel dedi ama çok güzel gitmiş. Beraber çok güzel falan gitmişler bunlar var bunlar var		0
25	Çok güzel (kolları ile koşma işareti yapıyor).	Sususur.	0
26	Onlar çok güzeller ama (jest) çok güzeller onlar çok güzel.	Derse çok güzel	0
27	Çok güzel onlar.	Su.	0
28	Aaa mahvoldu çok güzel onlar çok güzellerdi.	YY	0
29	Hee beraber susuz ya gidivermiş bunlar.	Sususu.	0
30	Belki ne diyordu. Şurda bu böyle tutuyor. Çok güzel dedi.	Risine.	0
31	Buradaki (jest) tabi değil onlar çok güzeller	Surun ateşozu.	0
32	Çok güzelmiş o beraber otur.	Susron	0
33	Şimdi şura çok güzel buna olmaz yok. (çay ve kolayı işaret ederek)	Surun çok güzel.	0
34	Bu bursana bunlar bunlar. Ha bu da şöyle. Biri şöyle diğeri ise böyle, bunlar çok güzel	Evet atatü uzun dedim onlar.	0
35	Bunlar çok güzel onlar çok böyle şey yapıyor. (jestlerle anlatıyor)	ziyenmişsi	0
36	Şu değil mi şu. Bu ne diyor bunlar hepsi	Bence de beraber olsunlar	0
37	evet otursa (kolunu işaret ediyor) S: güzelli birşey mi olmuş? A: yok olmamış hafiften şuraya gidivermiş		
38	Bunlar çok güzel onlar yok belki de olmuşdur.	Tut dur	0
39	Onlar tabi git. Onlar çok (jest.)		0
40	Oturdu çok güzelsiniz dedi	Sisi.	0
41	Onlar yani hepsi de yoktu yoktu şimdi bir şey yok	Olsun onlar da	0
42	Şurda döküldü.		0
43	Haftan çok güzellemiş ama.	Tibin aşşune.	
44	(anlamsız) (jest)	Suvin ateşodu	0
45	Bunlar çok güzel		0
46	Ben dedi belki de gitcez.	Belki de şöyle hafiften.	0
47	Ben de sözü dedi oturdu belki de sordu	Mamisi misen.	0
48	Burada dedi şu çok güzel dedi çok güzel	Ellerini diyenmiş	0
49	Evet, onlar çok güzel (jest)	Çok güzel onlar.	
50	Böyle (jest)	Çok güzel onlar	0
51	Bu dedi şu dedi oda dedi atıver şurda (jest)	Çok ku çok güzel	0
52	Babası söyle dedi atatürü çok güzel dedi.	Evet, yenmişin.	0
53	Belki de otur dedi gitcez.		0
54	Bebere birlikte gitmiş onlar.	Sivisi.	0
55	Yok ya yani olmasın. (jest) olmasın onlar yok	Çok güzel	0
56	Oturumu düşü onlar çok güzel	Otururken.	0
57	Şura şura çok üzölmüş.		0
58	Belki de çok güzeldiler gitcez	Tivis çibiju.	0
59	berk'e otur dedi belki de gitmiş şunlar	Tibinna mişın onlar	0
60	Bu çocuğuna çok güzel dedi gitmiş onlar	Tivinenmişin onlar	0
61	Belki bize çok güzel. (jest)		0
62	Oturuyor çok güzel. Çok güzelmiş falan diyor. (jest)		0
63	Bu anneyi . (jest ve mimikler)		0
64	Ben gidi getir belki de çok güzel de mi?		0

65	Ağrıdı onlar aa mahvoldu bunlar bunlar da zııız diye bunlar.	Ziyenmiş.	0
66	Belki de ok yapacak bunlar çok güzel hepsi onlar.	Şibisinin biren.	0

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Akıcı 3. F. S	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	<i>Kalk</i> kalk dedi.		1
2	<i>Sus</i> sus sus.		1
3	Sen gidiyorsun uzağa gidiyorsun dedi. (2. okuma) seslendi <i>gel</i> dedi.		1
4	Şuna mı? T: Evet V: Valla bir gittin ama bilmiyorum ne olmuş annesi gitmiş mi gelmiş mi?	Oturtur.	0
5	Git git şurada şuradan bak şöyle gitmiş böyle şuradan gidiyorsun.	D	0
6	Şurada yapmış yani subay mı diyor o <i>dur</i> demiş.		1
7	Şu bu zaten <i>mumu mumları</i> bu da kibritler vardı burdan gidiyorsun dedi.	D	0,5
8	Annesi geldi gitti Kerim geldi (2. okuma) şurlardan gidem ama ben bilemedim şurda var ya (FI 1) <i>ışık ışığı</i> yak dedi.		0,5
9	Kirlendi kirlendi <i>yıka</i> dedi.		0,5
10	Su gitmiş su (2. okuma) (jestler)	Kes şuradan git	0
11	Su gibi şeylerden böyle hoop gidiyorsun.	Halıyı yıkadı sil sildi	0
12	Evet, kalkmış gitmiş evden gelmiş olmamış şuradan gidiyorsun demiş çarşı gidiyorsun annesi bu gitmiş.	Kapat.	0
13	Ne sordu Kerim geldi şurdan gitti annesi gel dedi şuna (2. okuma) Şurdaymış.	D	0
14	Kerim güzelsin ki dedi gitti	D	0
15	Böyle gelmiş şeyden gelmiş gitmiş gelmiş patron but var tavuk	D	0
16	Sen pişir	D	0
17	Şurada (FI a) <i>Atatürk ne zaman oldu öldü</i> gitti bitti şurada şurada dokuzu 5 geçe		0,5
18	Bu bu çok yolda gitmiş görmüş Kerim.	D	0
19	Çarşaf ütülüyordur.		1
20	Çarşafı pare yemiş böyle gelmiş şurdan annesi gelmiş su gelmişlerden gelmiş (2. okuma) camı siliyor siliyor evet şurda. Burada gitmiş ama ben bilemedim.		1
21	Tarıyor tarıyor.		0,5
22	Ya gitmişler kızmış kızmış	D	0
23	Futbol futbol başını vurmuş.	D	0
24	Çiçeklerden annesi geldi oldu pardon çiçeklerden gelmiş.		0,5
25	Koşuyor koşuyor.		1
26	Yüzüyor.		1
27	Soru sor şu da var ya say (2. okuma) valla ben bilemedim ama.	Gidiyor ama vardı.	0
28	Keri-	D	0
29	Gitti.	D	0
30	Uyudu uyudu		1

31	Şöyle ikisi buraya gitmiş, gitmiş bu böyle gitmişlerden	Güçlü.	0
32	Pantolon giymiş.	D	0
33	Çay çay (FI s)ü-sırl sıcak.	Çay sıcak.	0,5
34	Acaba güzelsin Ankara büyük bu büyük.	Kısa.	0,5
35	Şu şöyle kaplumbağa güzeldi. (2. okuma)	Hızlı.	0
36	Annesi giyin güzelsin güzel bu zaten gitmiş	Güzel.	0,5
37	Gitmiş annesi varmış annesi gitmiş.	D	0
38	Düşmüş <i>bozulmuş</i> gitmiş.	D	1
39	Ağaçlara ağaçlar güzelmiş gitmiş soruldu gitti.	kar-kor ben gidiyorum ama gelemedim	0
40	Yağmış nolmuş su olmuş gitmiş mi gelmiş mi soğuk?	Islanmış gitmiş.	0
41	Kerim geldi (2. okuma) Su olmuş.	Yıkıldı su da gelmiş zaten.	0
42	Su olmuş T: sonra ne olmuş V: Döküldü.		1
43	Şurdan şuna gidiyorsun ya kendim gitmişlerden (2. okuma) iş	D	0
44	Kerim nerede su bardağından ondan sonra Kerim suya gitmiş dedi gitmemiş ama aldı bilmiyorum.	Su içer misin ama yok gitmiş burada gelmemiş	0
45	Soru sordu.	D	0
46	Şurdan gitmiş.	D	0
47	Kimsin dedi.	Sonra söyledi	0
48	şara sulardan gidiyorsun su su şurada var ya	Yıkadı su ellerini yıkadı.	0
49	Çiviği çakıyor.		0,5
50	Kese diyor gitmişler de gelmişler.	D	0
51	Şuradan şurada ne giymiş	D	0
52	(2. okuma) Bayram haa parka gitmişler evet evet.		0
53	Su su eker su ya su.	Tuz atıyor.	0
54	Şeyin var ya şurada demek gitmiş orada.		0
55	Aaa şuradan gelmiş kal korktu buradan gelmiş	Görümcek.	0
56	Şurada mı burada mı düştü Kerim gitti bu bitti.	D	0
57	Kerim gelsin güzelsin gelsin güzelsin gelsin	D	0
58	(2.okuma) YY	Seviyor.	0
59	Kitaplardan gidiyorsun	İyileşmesini istiyor sonra gelmişler gitmiş	0
60	Arda bir şeyi yokmuş varmış bilmiyormuş	D	0
61	Murat böyle almış eline kamışlardan varmış (FI ye) yapacak.		0,5
62	Veli kahveye gelmiş gelmemiş gitmiş.	Sınava gitmiş gitmişlerden gitmiş böyle böyle.	0
63	Su su içecek.		1
64	Uyumacak uyu uyuyacak		1
65	Kitaplarda vermiş (2. okuma) vardı da ama dışı yokmuşlar da vermiş	D	0

66	Şuradan bu var Ankara T: kitapları bir kenara bıraktık ankara'yı da V: niğde (FI ö)örececek		0,5
----	--	--	-----

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Akıcı 4. İ.B	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Ahmet'e diyor. T: ne diyor? İ: <i>uuyan</i> gitcem diyor.		1
2	Şey dedi şey. (2.okuma) <i>Sus</i> dedi.		1
3	Ayla diyor bu <i>gel</i> .		1
4	Bu geldi di mi? (2. Okuma): Kal, koo <i>Otur</i> .		1
5	bu ıı yani bu şey kişi dedi ki s-sa-satı yani yat.		1
6	bu böyle şey dedi s-s-sa. Neydi ya sa-sa	Dur	0
7	meme meme Mehmet (FI y) yat	D	0,5
8	Aç ışığı.		1
9	a-a-aracı yıka.		1
10	Kalk işi yap, kalktı işi yaptı kesti ekmeği		1
11	Sil T: evet neyi silsin? V: halıyı sildi.		0,5
12	ka-ka-ka (2.okuma) Kapat kapıyı.		1
13	Aradı. Ayşe bu da şey yapıyor. Ne diyor? (2. okuma) Arası.	YY	0
14	Bu şey yapıyor ee ka-kaf. Bu kap. Kasta mı ama bir tane şey yapıyor.	YY	0
15	O da askeşe. A-a-a aracı acıktım ne zaman?		0,5
16	(FI n) Ne?		0,5
17	A-aa- a şey var burda soru soruyor ve bu şey vardı ve şey oluyor.	D	0
18	Adım ne?		1
19	Ayşe yapıyor bu şey yapıyor. (2. okuma). V:bu da şey yapıyor neydi ya ütü		0,5
20	Bu şey yapıyor Burda şey yapıyor cam siliyor.		1
21	Ece şey yapıyor bu ee şey yapıyor neydi saç saç tarıyor saçını.		1
22	Bir şey yapıyor Bu bu birşey almış çerşi şey yapıyor ne diyor çe-çe.	D	0
23	Sinan çocuklu almış top şey yapıyor. Şey yapıyor bu şeyi yapıyor topu oynuyor.		1
24	Bu şeyleri topluyor.		1
25	Şey yapıyor böyle şey <i>koşuyor</i> yapıyor ya		1
26	O da şey yapıyor, şey yapıyor o da şey yapıyor yüzüyor.		1
27	Gülüyor o da yüz bu yüze şey yapıyor.		1
28	Şey yapıyor. Ö-ö-ö öğre (FI a) ağlıyor.		0,5
29	Şey yapıyor şey yapıyor işte düşüyor sen şey yaptın işte düşme yapıyor.		1
30	Uyuyor şey yapıyor. E-e-şey uyuyor işte.		1
31	Çünkü bu şey bu şey ama bu şey güçlü bu şey.	D	0,5
32	Çünkü bu şey bu şey bu ama bu şey.	D	0
33	Bu su şey yapıyor ama bu şey yapıyor.		0
34	Bu da küçük gibi küçük ama bu şey yapıyor ne diyor orta değil daha <i>uzun</i> .		1

35	Çünkü bu şey bu şey yapar daha hızlı yapıyor.		1
36	Bu şey çünkü bu daha şey.		0
37	Şey olmuş, şey olmuş sarmışlar kolunu.	D	0
38	Çünkü şey yapıyor bu şey yapmış (FI b) bozuldu.		0,5
39	ee evet şey olmuş kesilmiş.		1
40	Şey yapmış bu o-ıslanmış.		1
41	bu şey yapıyor evlere yıkılıyor evler şey olunca ondan olmuş.		1
42	Şey yapmış bu çay dö-döküldü		1
43	E-es şey yapmış bu şey olmuş bu şey yapmış ye.	Y	0
44	Evet bu şeyi soruyor. T: Ne diye soruyor. V: su diye şey yapıyor bu soru soruyor.	D	0
45	evet çünkü şey yapmış evet bu da diyor (hikaye tekrar okunur) bu da diyor alır mısın?		1
46	Dö-şey yapıyor ama bu şey yapıyor.	D	0
47	Kağıt şey yapıyor neydi.	D	0
48	bu şey yapıyor. K-k-ka (2. Okuma) YY.	Yıkadın mı?	0
49	Çünkü şey yapıyor bu ben bunu biliyorum ama.	D	0
50	Evet şey yapmış bu ya küme küpe takıyor.		0,5
51	Evet bu şey yapmış bu şey yapmış am bu bu ceket asıyor.		0,5
52	Bişey veriyor.	D	0,5
53	Su veriyor şey neydi bu ya tuzu veriyor.	D	0,5
54	Şey veriyor bu şu veriyor. Bu şey ilaç veriyor.		0,5
55	Örümcek görmüş.		0,5
56	bu şey (2. okuma)	Ca canın düştüğünü göstermiş	0
57	Bu şey aynı şey yapmış T: evet kafasını kapatmış ne düşünüyor? V : görtmüş	YY	0
58	Çok işi veriyor. T: neyi seviyor. V: ise veriyor bak elinde is-s.	D	0
59	Şey yapıyor. Bu şey yapıyor bu ıı ka-kı galiba şey yapmış.	Belt'in isileşmesini istiyor.	0
60	Bisislete öğretiyor.		0,5
61	ya şey yapcak bu şey yapacak		0,5
62	Imm tava şey yapıyor sınava girecek		1
63	Çünkü şey yapmış bu sa sa su içecek		1
64	Şey yapıyor bu şey yapıyor çıkarıyor bu sy çıkıyor uyuyacak.		1
65	Şey yapıyor bu işi şey yapıyor e-e- şey yapıyor yani çürkmüş şey yapıyor.		0
66	bişey yapıyor işli işte şey yapıyor disti		0

Akıcı 5. M.D	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Ahmet uyan dedi de-de şey.		1
2	Ağlama dedi.		1
3	Gel diyor gel dedi.		1
4	Çocuk kıza sandalyede otur diyor.		1
5	Hastanede muayene olmak için şeye yattı yatağına		1

	<i>yat dedi.</i>		
6	Çok süratli olduğu için durdurdu ve fiyat şey. T: polis ne diyor? V: yavaş ol diyor.	dur	0
7	Işığı e-elektirikler kısıldı kesildi (2. okuma) <i>Mumu</i> elektrikler kesildi mumları şey yap dedi kızına.		0,5
8	Lambayı yak dedi.		1
9	Metin şey arabayı yıka.		1
10	Ekmeği kes hem de dilimle di- dilimlerini kes dedi.		1
11	Kirli şey kesin şey düştü ve lekeleni. T: Lekelenince ben ona ne dedim? V: <i>temizle onu</i> artık.		0,5
12	<i>Kapıyı kapat</i> açmıyorsun şey yaptın.		1
13	Gözlü-gözlüğümü aç gözlüğümü bulamıyorum bulmak istiyorum bul. T: annesine nasıl sordu? V: Gözleri görmüyor gözlüğümü bulamıyorum	Gözlüğümü bulamıyorum	0
14	Eren / kızı şey yaptı kızı hastalandı.	D	0
15	Tavuk pişerse yerim diyor onu bekliyor yani T: Ama annesinden ne zaman pişeceğini öğrenmek istiyor nasıl sorar. V: <i>Tavuk pişmesi yakınlaştı mı?</i>		0,5
16	Yemek güzel kokulu yemek. T: hangi yemek olduğunu bilmiyorum ne sorayım? V: <i>ne pişme olmuş</i> demiş.		0,5
17	Atatürk'ün ölümü saat 9'u 5 gece vefat etti.	YY	0
18	Adını unuttum neydi adın söyle bakalım diye sordu.		1
19	Ü-ü ütü siliyor, ütüler şey yapıyor T: neyi ütülüyor M: <i>ütülüyor</i> çarşaf çarşafını yatağına koyacak yapacak		0,5
20	Ca-ca-camı camlar kirlenmiş yıkayım diyor <i>cam siliyor.</i>		1
21	Saçını yıkadı şimdi taraklan si şey yapıyor <i>saçlarını tarıyor</i>		1
22	ı-ı bunu bulaşık şeyde eşyaları çok geliştiği için kızdı babası şimdi temizlemeye başladı.	D	0
23	<i>Topuyla oynamaya geldi.</i>		1
24	Çiçekleri daha çok sulu <i>çiçekleri</i> daha çok <i>suluyor</i> temizliyor		1
25	Çok-çok şey koşarak şey yapıyor <i>koşuyor</i>		1
26	Denize giriyor.		1
27	Ali güldü çok hoştu şey yaptı.		1
28	Karnı acıkınca süt diyor T: nasıl belirtiyor V: <i>ağlıyor.</i>		0,5
29	Yere düştü..		1
30	<i>Elif uyuyordu</i> tabi fazla şey yapmasın s-s sesi çok açılmasın diye sesini kısıtı.		1
31	Cemil güçlü kuvvetli olduğu için eşyaları bu kollarına şey yapmış hepsini çalışmış		0,5
32	Etek giyerse pantolon giymeye gerek yok		0
33	Çayı sıcak seviyor kola da olabilir kola değil çay içecek		0
34	<i>Ahmet'in boyu Ali'den daha yü- uzun boylu.</i>		1
35	<i>Tavşan daha hızlı</i> yürüdü koştu kaplumbağa yavaş yavaş geldi biraz şey yaptı.		1

36	Ece kız elif'le ece evlenemez ki.		0
37	İşte düştüğü zaman kolu çıkmış işte düşünce	D	0
38	Bu yere düştü şey (2. Okuma) kırılmış mı ne olmuş.		0,5
39	Hepsi döküldü bunlar da <i>kesildi</i> kereste fabrikasına.		1
40	<i>Islandı islandı</i> yağmurda şemsiyesi olmayınca islandı tamamen islandı elbiseleri.		1
41	<i>Evler evler yıkıldı.</i>		1
42	Çay sulu boşaldı gitti çay <i>döküldü.</i>		1
43	Ben gidecem bana müsade dedi patrona adam patrona T: bir soru sormuş nasıl söylemiştir. V: gitmek istiyorum izin ver de gideyim demiş		0
44	Su içme yeterli değil mi yoksa rahatsız olursun su verdi su verdi.	D	0
45	Elif oyuncu-oyuncağı annesinden istedi <i>bana alırmusun diye annesine sordu.</i>		1
46	Şeyini ödevini devam et bitir ondan sonra telefon televizyonu izleyebilirsin dedi	Ödevini dershaneni dersini bitirdin mi?	0
47	Kalem istedi kalemle te-te imzasını yazmak istedi.	Klem olursa imzalayacak.	0
48	Ellerini yıkaman lazım.	Yıkadım dedi.	0
49	Şeyden tut şey çivi rı çivi usta.	çivi şeylen keserlen.	0
50	burda küpe burda T: ne yapıyor bu resimde? V: <i>küpleri takıyor işte (KD)</i> kulağına		0,5
51	<i>eren eren montunu astı.</i>		0,5
52	<i>para veriyor</i> herhalde.		0,5
53	Aşçı daha güzel olsun diye T: ne yapıyor. V: <i>tuzunu şeyini atıyor.</i>		0,5
54	Miden ağrıyor sana <i>şurup vereyim</i> dedi.		0,5
55	Örümcekten küstü korktuğu için biraz şey yaptı.		0,5
56	İşte can yükseldi yere düştü.	D	0
57	İşte düşünüyor bo-bo beren T: evet sizin torununuz gibi parka gitmiş geç kalmış annesi merak etmiş ne düşünüyor? V: annesi düştü mü acaba niye gelmedi diye üzülüyor.		0
58	Kitapları okuyor şey yapıyor bişey yapıyor başka bir şey.	Kitabı çok okuyor.	0
59	<i>Annesi ilacını almasını istiyor.</i>		0,5
60	Babası Arda'yı tutarak düşmemesini sağlıyor daha <i>öğrenmek istiyor bisiklet.</i>		0,5
61	Yemekleri ayırıyor yemek hazırlıyor ki gelsinler geldiği zaman çocuklara gelen misafirlere yemek hazırlıyor.		0
62	Yarın sınıf sı-sı talebe talebe şeyi eğitimi işte.		0
63	Mutfakta su doldurdu. Çayı, şeyi <i>suyu içecek.</i>		1
64	<i>Uyuyacak.</i>		1
65	Dişini şey yapacaktı <i>çekecek.</i>		1
66	Elbise şey çorap çorap giyiyor.	D	0

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Akıcı 6. M. M	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Ahmet'e dendini sen dedin ben sen uyuyakalacaksın sen dedi ha (2. okuma) <i>kalk</i> demiş işte dedida dedi.	Uyanan uyanan.	1
2	Habududi dedi habududi dedi T: sus V:habidudi çotu düzel çotu düzel de.	Dedim işte dada sus dada sus	0
3	<i>Gel</i> mi demiş.		1
4	...anlaşılmaz... Buraya <i>otur</i> dedim.		1
5	Salladı gitti mideye..anlaşılmaz...	yat dedi git dedi.	0
6	<i>Dur dur.</i>		1
7	<i>Mumu</i> yayu dabdu dedi gidicez dedi.	yav yandı yanmış ki mumu ısınla.	0,5
8	Nattı geldin mi dedi abudi ya dedi sonra ha böyle dedi T: ne diyor burada V: valla işte dedi ki bana bu tamdu dedi (<i>FI ı</i>) <i>ışığı</i> yak.		0,5
9	Ama yedin yedin ben ne dedim T: sen ne dedin? V: <i>yıta</i> dedim <i>araba</i> dedim.		1
10	Emek köfte aldım da ...anlaşılmaz..	Tabude sabude dedi.	0
11	Ena tamir dedi atatedi.	Düdedi dü.	0
12	<i>Kapıyı</i> ...anlaşılmaz.	Yıtandı kapını unat.	0,5
13	Yarusu mu işte dedi ne dedi.		0
14	Hasta işte diyecem T: Kim hasta? V: tatlı mosu enenet	Hasta enenet.	0
15	Ha ne dedi tadu yicek demi tamu tamu T: Ne sormuş? V: mustafa sormuş ki tavuk ne zaman?		0,5
16	Domat dedi sebze dedi.	Ne bilebilirim.	0
17	Bana dedi ki işte buna eyne eyne buna bundan .	YY	0
18	Oda ...anlaşılmaz.. <i>Senin adın neydi</i>		1
19	Annesi yanlışlıkla giy mi demiş ya ....(anlaşılmaz).... Temizlik yapmış ondan sonra temiz alabildin mi demiş T: ne yapıyor bu resimde Ayşe? V: Bu elbise dada elbiseleri bulabildi bula dabu di	batırdı işte aldı işte	0
20	Ney deyi ne yapıyor gelmesi için dedi geldi zaten onduzat ...anlaşılmaz...		0
21	Ya yayanaydı yedi yabuyu da.	He yapmış da.	0
22	<i>Topla</i> diyor ...anlaşılmaz... Ona dedi.	Temizle diyor.	0,5
23	Odasını topluyor diy mi de mi (2. okuma)...anlaşılmaz.. dedi ya da daha.	sabut o deyi daha dedi zzaten	0
24	...anlaşılmaz...Dalda dedi yani .	...Anlaşılmaz...	0
25	Noldu düdü terli o tannan yata dedi T: ne yapıyor anlamadım bir daha söyleyin . V: anlamsız .... (2. okuma) V: yemi işte çok seviyor su atı geldi	Yendi diyon ya	0
26	Taktu ..anlaşılmaz... Bilme o yapık yıldı dedi	Yüz ..anlaşılmaz...	0
27	Çek attı yedi	...anlaşılmaz... aydet dedi.	0
28	Yüsüm dedi ki su dedi ki taa su istedi ta T: nasıl istiyor sütü? V: anlaşılmaz ...o su da.	YY	0
29	O da <i>düştü düştü</i> diyez.		1
30	O da tuttu da gitti damlı işte şey yapmış T: ne yapıyor V: tidi yıldız tadı dedi ...anlaşılmaz...	Budi uyuduyor dudu.	0

31	En iyi ihtimalle didi bu dedi danda.	Güçlü ...anlaşılmaz..	0
32	Baktı değil dandi dündi çünkü.	Daha ince dedade dedi ya ondan.	0
33	...anlaşılmaz... Ya bu dedi ya bu dedi.	Ayricamışlar ...anlaşılmaz...	0
34	...anlaşılmaz... Dısıda dedi dudi.	He bitti işte nadi.	0
35	Tavşan daa aldı gitti T: hızlı gitti	He tavşan gitti dedim.	0
36	Bunun değil bunla değil mi T: evet neden? V: bunu değil de bunu alarım.	Ha işte çok dikkat ediyor.	0
37	Doldur doldur doldur doldur.	He kırıldı diyim ne diyim.	0
38	Donda da ganı dedim dedim bi yana dedim hada dedim.	Bunu ne deydi bozu.	0
39	..anlaşılmaz...yaptı yetti.	He işte.	0
40	Ali yandı <i>islandı</i> yanda gitti.		0
41	Evlerin girdiği girdiği sular gitmiş.	He yıkıldı yıkılmış.	0
42	Çanniyi bardağı düştü de T: Evet çay vardağı düşmüş içindeki çaya ne oldu V: Dökül dökül <i>döküldü</i> de.		0,5
43	Ondan dedi gitsin dedi ben de gidiyim dedi.	Erken dedi o da.	0
44	Susamış di mi? Islanan bu şeyi vardı bunun burada dedi <i>su mu içersin dedi</i> içmem mi dedi.		1
45	Elif elinde tuttu durdu da ben de bilmem dedim ama burda dedi anne dedim.		0
46	Anne diy ki gelsene toplansana dedi	Ödevini bitik.	0
47	Arkadaşına ...anlaşılmaz... T: Bir şey istemesi lazım. V: Aldı işte ya elinde.	Aldı dandi düdi daa.	0
48	...anlaşılmaz...	Suya işte suya.	0
49	Usta... anlaşılma... tadi tadi dedi anlatabildim mi (FI d) dolaba V: <i>çivi çakıyor</i> diyecem mi?		0,5
50	Çenesinin giydi ...anlaşılmaz... Hadi dedi taktı tükti.	küpe işte tapı ...anlaşılmaz..	0
51	Emde tuttu kaldırdı dedi yedi dedi... anlamsız.. Dudi.	Montunu kapıy.	0
52	Osman usta kendi gördü baba ne diyor bunlar nasıl yapıyor burada birşey yok	Para veriyor işte.	0
53	Yemeğin lezzetli olması için gelme ki bu ne diyor? T: Bir şey atıyor yemeğe. V: Tuz olmuş mu?	Tuz ..anlaşılmaz..	0,5
54	Ahmet'e su su veti burada şeyde motan ...anlaşılmaz..	Dedi gerçekten.	0
55	Örümce otuzik ...anlaşılmaz...	Hepbek oyunca odubidiye.	0
56	Ahmet yere mi düştü bu ne diyor yenim yatımdan (2. okuma) Ahmet düştü diye.		0
57	YY		0
58	Neyi tabi ya diyecem ama neydi biliyor musun?	Evet dedim sağol.	0
59	Annesi bilemedin şey yapıyor.	Embissesini istiyor	0
60	Onlarda şey dedi anne dedi o da işte bilmiyordu.	Bilmiyor dedim zaten.	0
61	Nohut yapılacak nohut edecek.		1
62	Veli yarın girecek değil mi... anlamsız..		1
63	İçecek sevmisi yedirmiş işte.		1

64	Şimdi katıp aldı... anlaşılmaz...	oyadıycak	0
65	Dişine geldi mi ne dedi dedim de dedi diş çekecek		1
66	Neya nuyi de aldı ki bunları de.	Kazan ören dedim.	0

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Akıcı 7. S. A.	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	U-ulu-unu-unusan-uyan uyansın annesi uyutsana.		1
2	(jest) Harebiye oluyo annesi mi (2. okuma) sus bedeke suus.		1
3	Gel gel.		1
4	(semantik ipucu) Sonuyo ondan pastasana ari gartım.	Sos usana.	0
5	Nen biyor amaz asına kap çebek sabaya.	D	0
6	Bur diyor dur dur du.		1
7	ma-pa-bal-kölsüm ondan. Aa-a-mini mestin (2. okuma) aa-a-as kan mum T:Mumu ne yapsın? V: annesini yum aya. Yandamak. Onu yak.		0,5
8	Kapıyım aldı yeçi aç açıyor. T: neyi açıyor. V: bas-baş-baş başını kapı mı anu sul.		0,5
9	Bas gazmını çak aza az açak Sam kış araba almış. Alamaz benzin koyuyor. (2.okuma) Araba.	Araba sil kiralım temizlemesin.	0
10	Ekmek ekmeni siyor ekmeği siyorvadan aç ama onu abad abad onu bardan sonra.	Ses.	0,5
11	Sana küstü baba sana duruyor yerini süt mü?	Sili.	0
12	Kapı çenmik ....(anlamsız).... sonmasın annay aldım (2. okuma) çek çekmiş imizi kapı.	Kanat kaçmış.	0,5
13	Alas suna abe kimilet temiz neve benim kaldım kaba kozuna mı gözlüğe alım gözlüğüm.	Gözlük nerde?	0
14	Hasta hasta hasta son hasta.		0
15	Acıkmış açtı sun ağzını açtı karabaştı.		0
16	Ekmek suyor ....anlamsız... salayı biz esta alması kazı alamasına keç keç ne be çiz biçmiş çimmiş.		0
17	Saat saat saat keskimiş sormu saat.	Saat kaçına öldüs saat saçına kesinesi.	0
18	Erez... anlamsız... naç kan bıçak disegelime öyle mi T: benim adımlı öğrenmek için ne sorarsınız benim adımlı biliyor musunuz? V: allayam ki çocuk işime birşeyi ardı allamasın konmuş kaldım.	Anasını gözleyemedi alım yet	0
19	Üstü üstü üstü ütü canamadı sona.		0
20	Yı yo camı yuluyor siliyor.		1
21	Tarak tarak isiyor kardı kara karak amaşını sallıyor at at şit maz.	Sarını tariyok.	0,5
22	Su suyu koyo part kosuna sortum sortum ...anlamsız... T: evet hortum var orada ne yapıyor? V: baya baya suluyor babasını mı uluyor hani mi siniyor sunuyor	Barayı sepetine.	0
23	Top T: hı hı topla ne yapıyor V: anne hapa savan sun sopu soluyor pas pey samu.	Çocuk ağzı sepi seliyor top alıyor ala başıma.	0,5

24	Naznı başnı kara sisen alıyok poryoz pas papatçını pes çeyen çiçek T: evet V: neyi soğruyon evet	Saçıyor ucuk kopabakarsını sıçoklıyor stoyor.	0,5
25	<i>Koşuyor.</i>		1
26	<i>Güzüyor yüzüyor.</i>		1
27	Bare bocuna bocuna basına bocu balema bacına (2. okuma) danayı bundan soluyor ofusam boluyor.	Oluyor bili bakı oluyor.	0
28	Annıyor çocuk <i>ağlıyor</i> açızdan annama anne yok.		1
29	Kozunan gondu macı konuma gomuş malı mı (2. okuma) git gocumn gocuman kattı... anlamsız.. acı kısmına.		0
30	Uzuyor uyu uyu <i>uyuyor çocuk uyuyor.</i>		1
31	Çok çok çokaman tuy saman uzuyor çok büzümü oluyor hopmacı oluyor aman tülüyor (2. okuma) Çok büyük alan çok aa valla diyoz bak sana da kocaman.	Bade alıbası.	0
32	Annesi tabak mı şimdi bu? (2.okuma) bu pata hanımdan mı patıyor evet bayan yasımıyor bastanı külüyor pantaba pantalan oluyordu valla basını kızımı da atıyanıyor.	Allay alla ebe tıyo.	0
33	Çay çay bumu suna annesine çay çay uzunuyor.	Sıca sıza sıcak.	0
34	<i>Ali uzun</i> bisaca acı aba alı bu çağa zumu küt aza musta ...anlamsız... ala hasta Uzun ala uzak kaçı.		0,5
35	Baş baş amayii dazı taş taş kofat muki bala sen şenmen kalman ...anlamsız... Kobat kubaaa.	Koşu konu koşuyor.	0
36	Ece ece bas bayan ece beyan bayan çok ağzın senne.	madem bukucancan bayan ...anlamsız... hanım yani.	0
37	Aldan kıyopan ağzını kocunu alamsına alamsına kon kon kolu kolu T: ne olmuş koluna? V: alam ağlam ağlamasın kolu yeri buru buruk (2. okuma) V: kırdı kırdı		0
38	Bozulmadı acaba baş bana kadama çocuk	Buruk mu bura bura bulantı.	0
39	Aldı koç koçi senden koçman buçkunu alaz busunu yel yel sem melis buttam mı bala.	Sensin evet.	0
40	..anlamsız... Geçmiş da da suzıman baj bana suzuma kısımara kara alaba.	Suma suz suma suzu.	0
41	Aldan mı ...anlamsız....Alamak	Kolum kosmu gelli ya sucu bile.	0
42	Suyu oysuman veri çocukları bardan sunu aldı mı bardayı kol kosuman keçme suna girmiş.	Lepese alsana biz biz.	0
43	..anlaşılmaz ... Geben gazımın fotom ben sen beni alıyım.	Alilen sevmine aldın beki mi.	0
44	Çu suya çu nu ki suna bana gibidi sana su.	Su vere bene bini suya vere benim.	0
45	Bi an sanki bana yapansın mı ki oynumu oydu kızıma sebep erimki <i>alabilir misin.</i>	Soruya alamazkin misin?	1
46	Kepit an sora kotoyo .. anlamsız.. Atıyor koco sıpat sopat aldınlara osuyo baldan sıbanallak	surını aldaya kasmank kaldım kuzum balıyak	0
47	..anlamsız... Kebez dermiş bunu bilmez kimi samat.	Kabusa çine bi serrbesti mi kalemi sen ne bilimin.	0

48	Kodu birşey koduyo birşey oluyor veli suyur milişibi bebesini meme sıbalayam.	Eçini ağsını buruyor.	0
49	Ağzını da çini parmak çivayı vay başıma alabasını viç viçi viçi çivi T: tam tersi çivi V: viçi viçi T: çivi çakıyor V: sıva viçi sıvarı çivi.	Baca bakmı ağziya çini allam çakmı	0,5
50	Küle küle pismiş kalaya küleye basman ama kalın basmıyor koç ala güzele asım.	Küle kızımı kız banay koluyo mu kocaman kızım ya	0
51	Kıs astı yolu kas astı pilot bak alla postunu sallana suna koştun T: Neyi astı? V: astın astana astana kırımasın kalaz mana alaz astını mınız.	Paza postunu kalamatın senlen.	0,5
52	Bay odo odo ..anlamsız... T: birşey çıkarmış bayramda çocuklara ne verilir?	gara aybinde ..anlamsız... bara bara bara.	0
53	Bene koydu bene skalam skala beş kep kipat kipat.	suz suz su tuz tuz faka sıkına bilizen ... Anlamsız... Tuz geldi mi kalkan kat kipat	0
54	Hasta hasta olma hasta oldu T: hasta olunca doktor ne yapar? V: bebe ica ican aca ican T: ilaç V: içan baldan.	...anlamsız... Sıbat olusum hacı hacı.	0
55	..anlaşılmaz... Kızman koçmun gordun mu birşeye korkmuş ama napam	akabası kot kot kotu kupaz kostuna korktum	0
56	nesa bak acaba (2. Okuma) V: aç mı ahat gazaya birşeye kızdı mı noluyor kale kırmış bunun ağzından yolum bolu kolunu aa başım.	YY	0
57	Kız asına kalımaş bini anasını aldı mı birşey babasına ansına kandımı anaz anne koca kız kollam vas bana.		0
58	Anasın gız sunu (2. okuma) kipat okuyor kes bestene kısıyosan.	Kipat sohbetin çok güzelsene kipat kipat.	0
59	Hasta annesi hasta ...anlamsız... T: evet çocuğu hasta olduğu için anne ne istiyor? V: pasta hasta hasta pasta güliz sona aldım hasta olmuş pasta bili.	Hasta hastaymış iyi olmaya yaa azı somaya.	0
60	Bil bis bilesat sımada ...anlamsız..	malat ki bisine...anlamsız..	0
61	Basta başayaz bu da yok soruyor sabat mı kılıyor beşi bir pasta da mamat mı (2. okuma) bak bassana sana buduyor bu .	yy	0
62	Toz pisiler sana irip urup arabısına abakısına maşallah bassana sana buduyor burasına.	Saat annen saatli uykulu uluyor.	0
63	Su su su. T: ne yapacak V: ağzına sucuyu yıbasıman.		0
64	aşıma ottu sonda (2. Okuma) V: yattı		0
65	kos koştı T: bakmış dişi çürük dişçi ne yapacak. V: açına ucun asat ağzına alay karşısına T: çekecek V: kış kiş diş giş iş iş T: dişini çekecek.	Dişini sökeldim	0
66	Berede yüzüme gülüyot samar oda sımara yok çıma açıyor eçiyor berde berde berde ööryo	Acak acak sana kızan.	0

T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

Akıcı 8 Y. K	Yanıtlar	Tekrarlama	Puan
1	Hala yatacak, yatıyor bu saatte. Bak saat 8 ve bu hala bekliyor. T: abisi uyandırmak için ne dedi? V: <i>Kalk</i> diyor da.		0,5
2	<i>Sus.</i> Eee bu hemşire mi, ee çocuğa hemşire sus bir şey yoktur dedi.		1
3	Köpeğiyle eee yü-yü--yü beraber yü yü yürüyor. Köpekle şey yapıyorlar şey yapıyorlar beraber yürüyorlar. T: evet sonra Ayla köpeğini yanına çağırarak için bir şey söylüyor ne diyor? V:köpek de iyi bir şey herhalde başka da bir şey yok (2. Okuma) tekrar okunur)hadi gidelim mi diyor ne diyor acaba		0
4	<i>Buyrun</i> oturun.		1
5	Burda <i>yatin.</i> Bir fazla burada yatacaksın.		1
6	<i>Dur.</i>		1
7	Eee mum var. Mumu Işık olmadığı için herhalde yani, bu ne? <i>Mumu aç,</i> aç. ne yapcaz. Mum eee neydi neydi bu neydi bu ki ki		0,5
8	Işık olmadığı için eee ne yapcaz. A-a-a- aç. I-ı-ı <i>Işığı aç</i>		1
9	<i>Arabayı</i> eee a-aç. bu Ara- ara-Arabayı, lastiği neydi bu hocam T: suyla, hortum var elinde V: lastiği yaz. Lastik mi? T: yok lastik değil. Araba çok kirlendiği için temizlemesi gerekiyor. Ona bir şey diyorum . Arabayı ne yapsın? V: bunu p-p pisi bırak neydi bu	arabayı yıka	0,5
10	<i>Ekmeği</i> kendin. Bu ne yemek için neydi ekmeği kendin yap. T: ne yapsın ekmeği. V: yemeği değil de bu ekmeği kendin. T: kes. Ekmeği kes	Kes	0,5
11	Ayşe bu kahve olmuş <i>temizleyiniz.</i>	Halıyı sil	0,5
12	Oğlum şey be-be-bek. Oğlum kendi ken, aç açma. (2. okuma) Y: a-a-aç ka-kapa. <i>kapa.</i>		0,5
13	Benim gö ıh- gözlüğüm yanımda ay bulun-bulun-bulunmadı. Bulun- bulun- bulunmadı. T: evet gözlüğümü bulamadımsen yerini biliyor musun diye nasıl bir soru sorabilir annesine.(S.İ) V: benim benim <i>benim gözlüğüm neredeydi, bulundu mu?</i>		0,5
14	Bir daha söyle. (2.okuma) Bu neydi teyze miydi neydi bu. Yatıyormuş T: evet bu hasta olmuş. Ama ben kimin hasta olduğunu bilmiyorum. Öğrenmek için ne sorabilirim (S.İ). V: bu kimdi?		0,5
15	Mustafa <i>ne zaman yemek gelecek mi mesela?</i> Mustafa yemek veya gelecek mi veya yemek gelecek mi diye?		1
16	Yemek yemek yemek. Yemek yapıyorsun bitmiştir veya bak yani yemekler bitti. Ne diyelim (2. Okuma) <i>yemek neydi</i> bakalım?		0,5
17	bu 9.05 mi diye sordu. Atatürk 9.05, 3 çeyrek mi?		0
18	Merhaba. Arkadaşım. Öğretmenim nasılsınız. (2.okuma) Sen okul ben de. Sen öğretmendiniz değil mi? Öğretmen öğretmen. T: siz benim adımı biliyor musunuz adımı öğrenmek için ne sorarsınız?(S.İ) V: ismin neydi		0,5

19	Annesi mi? T: ayşe burada sadece. V: ayşe ütüyü yapacaksın <i>ütüyü</i> yap-yap yap. T: Çarşaf çok buruşuk. Ayşe ne yapıyor burada? Bu Ayşe. V: Ayşe. bu neydi bu neydi? T: hangisi gösterebilirsiniz Çarşaf. V: Çarşaf. T-t-t yapacak yani ütü yapılacak.		0,5
20	Ih- <i>cam- cam-</i> ya- te. Cam yapın. Cam bu perde mi? T: evet burası cam.V: camı bezleyin, yapınız. Cam cam cam T: siliyor.		0,5
21	<i>Taraş-tara yapın.</i> Tee saç- saçları t-t-t. Bu neydi? Neydi bu? Şu neydi hocam? T: Tarak. V: Tarak tarak. (2.okuma). V: tara tara	D	0,5
22	Hasan yapıyor kendisi yapıyor. Çamaşır, neydi şu. <i>Hasan odayı süpürüyor.</i>		1
23	Maç yapıyor kendisi aşağıda maç yapıyor.		1
24	<i>Lale ve çiçekler bakıyor.</i>		1
25	İsmi neydi bunun. Cem her gün yürümek istiyor.	koş-koş-koşuyor	0
26	Yüz-yüz-yüzme yüzme yüzüyor yüzme. Yüz-yüz-yüz yüzme yüzme yapıyor.		0,5
27	Ali ee konuş, Ali konuşmada neydi güzel mi diyecem. T: Hayır Ali ne yapıyor. Ali bir fıkra dinledi. Fıkra çok komikti. Ali şimdi ne yapıyor? V: konuşma değil bu. T: Gülüyor. Gülüyor. Güü-lüüü-yoor	D	0
28	<i>Ağlıyor.</i>		1
29	Ah dedi. T: Bu resimde ne oldu? V: sanki <i>düştü.</i>		1
30	Çünkü şimdi <i>yatıyor</i> yani şimdi.		1
31	Bu Cem mi Cem daha fazla. Bunun ismi neydi? T: Can. V: Cemil daha fazla. Cemil daha iyi bu ondan daha aşağı. (2. okuma) V: bu daha iyi . Can daha iyi	Daha güçlü	0
32	Hülya mı? Etekten daha mı seviyor yani ne bu? (2. Okuma) V: etek daha küçük.	Daha ince	0
33	Bu daha iyi yani koladan daha iyi kahve. Bu ne? T: Çay. V: çay daha iyi yani ondan daha iyi.	Daha sıcak	0
34	Uzun.		0,5
35	Tavsan, <i>tavşan hızlı</i> değil ama tavşandan daha büyük değil mi?		0,5
36	Kim kim. Ece ne (2. okuma) <i>bu güzel</i> bu çi-çi		0,5
37	Fatma ayağından burktu hastane Fatma'nın ayağına neydi bu hastane ını ne oldu.	D	0
38	Ee ne dedin buna (2. okuma) ee telefonu kırılmış		1
39	Bu ağaçları çıkar bu neydi çıkar ağaçları çık kes kesir kesi neydi bu?	Ağaçlar kesildi	0
40	Yağmur üstüne şey olmuş. T: yağmur üstüne gelince ne olmuş. Y: su. T: evet su gelince ne olmuş.	D	0
41	Burda evlerden hepsi evler şey.	D	0
42	EE bardak üstüne gelmiş. T: üstüne gelince ne olmuş? Çay var içinde çaya ne olmuş. V: üstüne ne olmuş?	Düşmüş.	0
43	Ercan işim var dedi akşama mı acaba <i>Gidebilir misim dedi</i>		1
44	İsmi neydi bunun. T: Burak. V: Buna şimdi su bardak verdi. T: bardağı verip ne sordu? V: Ona su verdi.	D	0
45	Ne bu hediyeye mi bir şey acaba.	D	0
46	Annesi işin var ama o bu bu kız televizyona bakıyor.	D	0

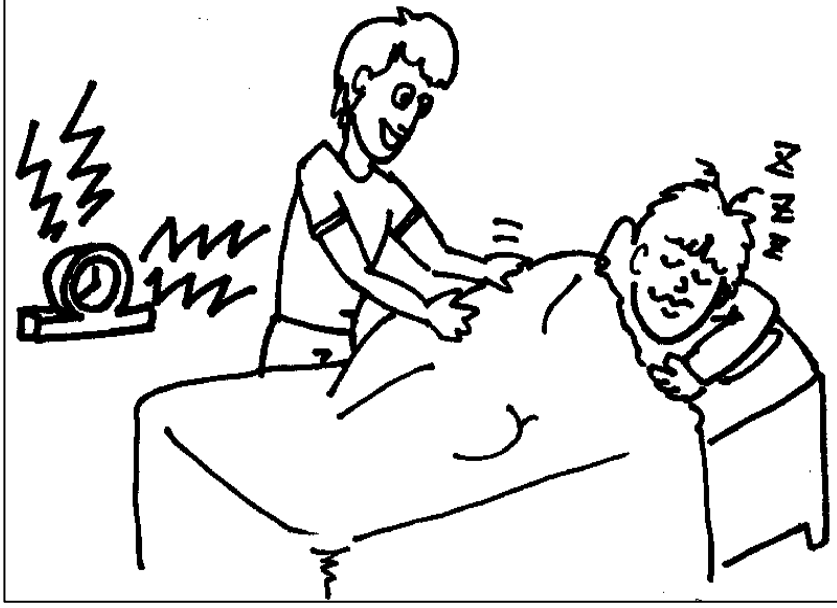

47	Sende defter var mı dedi.		0
48	Ee kızım bu bunun bu ne yıkamayı yap yıkama.	D	0
49	Ta-ta-ta yapma. Usta (2. Okuma) çi-çivi vi-vida yapıyor. T: nereye yapıyor. V: bu neydi ı yatak değil de bu neydi ya. T: bu ne? Dolap. Y:Dolap. T: ne yapıyor. V: bu yatak değil de bu neydi. T: dolap. V: dolaba çivi yap.	Dolaba çivi	0,5
50	Kü kü. Neydi. T: Küpe. Y: Kü-kü neydi bu ya? Y: kü-kü-küpe neydi bu. T: Takıyor. Y: ya-ya-ya yat mı? T: takıyor nereye takıyor?	Kulağına küpe yap yap yap yapın.	0
51	Ee eve gel-gel-gelince <i>palto</i> yap bu neydi <i>askıya</i> yap mı? T: neyi asmış? V: paltoyu kendi yapsın paltoyu askıya yap.	as as bak. As as askıya yap.	0,5
52	<i>Osmana oğluna para verecek</i> . Oğluma bir para vermiş vermiş		1
53	Kitaba bakarak yapıyor.	Tuz atıyor.	0
54	<i>İlaç vermiş</i> .		0,5
55	Ö-ö-ör korkmuş da ö-öüü örümcekten korkmuş.		0
56	Ahmet Can'ı kaldır-kaldır kaldırmaya mı yat yapıyor. Can kalk. Ahmet bakıyor Can'ı bakıyor. T: Bakınca ne görüyor. Y: bu hasta olmuş yani düşmüş bekliyor.		0
57	Annesi hala dışarda olduğu için bekliyor ne oldu diye me-mera-merak ediyor. T: Evet merak ediyor acaba ne olmuş diye düşünüyor. V: Acaba ne oldu başına birşey mi geldi diye düşünüyor.	Aysu ay ay ay kızın ne merak ediyor	0
58	Ayşe her gün kitaba bakıyor. Ben çok şey yapıyor kitaba bakıyor	D	0
59	Hasta yanında istiyor oğlunu.	Berk iyileşmesi	0
60	Bi-bi bisikleti oğlum babasıyla ını bisiklet öğretiyor.	Bisiklet öğretiyor	0
61	Arkadaşı için arkadaşı gelecek onun için <i>yemek yapacak</i> .		1
62	Veli yarın ders ders sınav mı işi var.		0
63	Şimdi su içersine, içerim. Şimdi su <i>içeceğim</i> .		1
64	Şimdi herşey işleri gidiceksin heralde <i>yatacak</i> .		1
65	Doktor diş diş hasta ını dişine <i>bakacak</i> .		1
66	Ona bir ta-ta- ayak ayak <i>çorap örece</i> <i>ninesi çorap yapacak</i> .		1

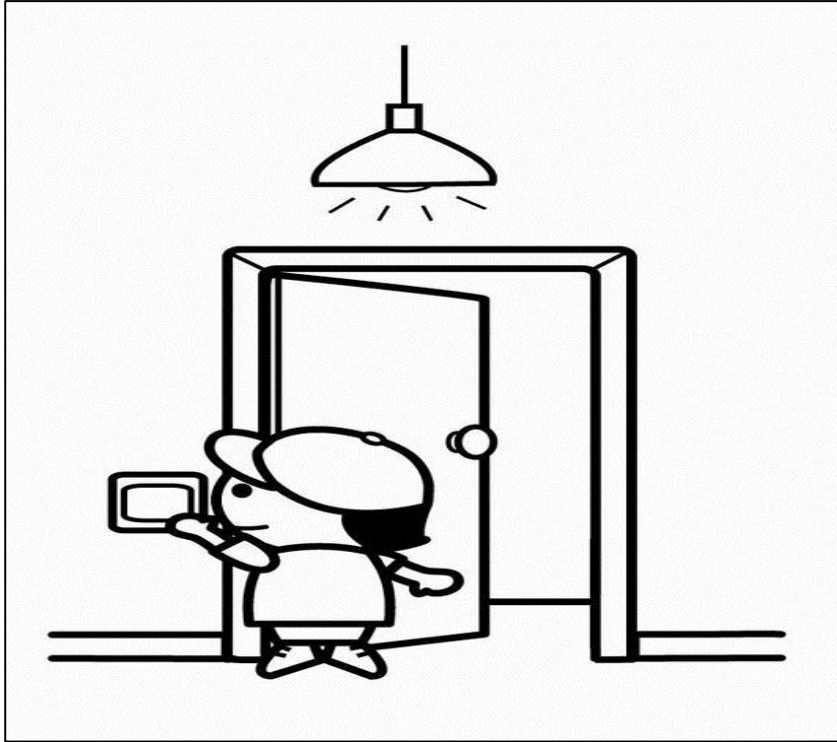
T: Terapist. V: Vaka. FI: Fonemik İpucu. Sİ: Semantik İpucu. KD: Kendini Düzeltme D: Doğru. Y: Yanlış. YY: Yanıt Yok.

EK 4. Üretim Testinde Kullanılan Resimler

1.Geçişsiz Emir Cümlesi 'Uyan'

2.Geçişli Emir Cümlesi 'Işığı aç'

3. Soru Cümlesi ' Ne pişiriyorsun?'

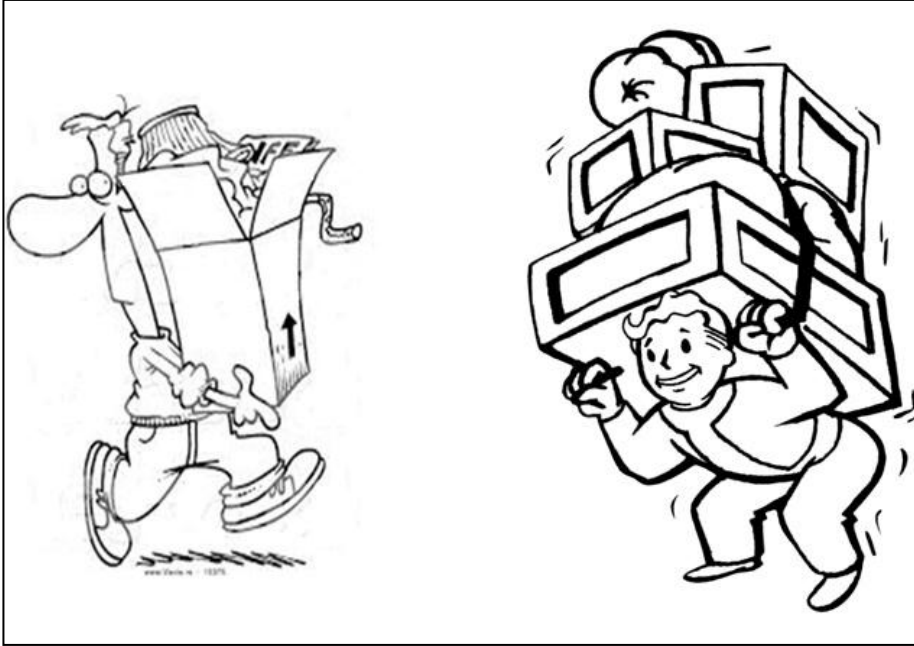
4. Geçişli Bildirim Cümlesi 'Saçını tarıyor'

5. Geçişsiz Bildirim Cümlesi 'Koşuyor'

6. Karşılaştırma Cümlesi 'Cemil daha güçlü'

7. Edilgen Cümle 'Kolu kırıldı'

8. Evet- Hayır Soru Cümlesi 'Kalemin var mı?'

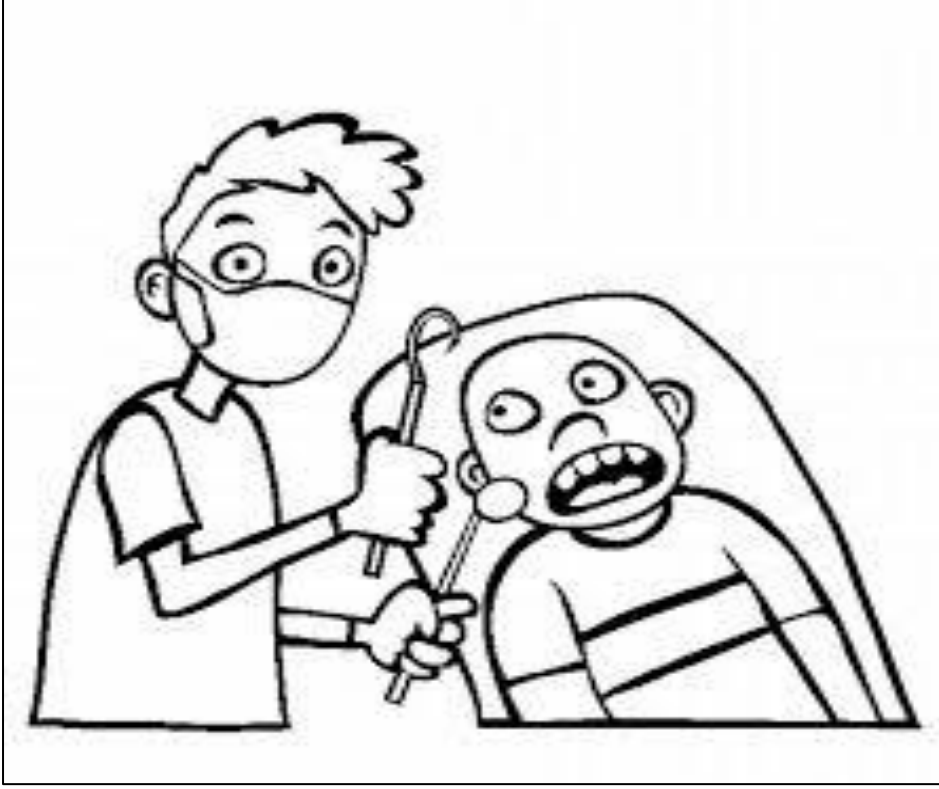
9. Çift Geçişli Cümle ‘Usta dolaba çivi çakıyor’

10. Yerleştirme Cümle ‘Örümcek görünce korktu’

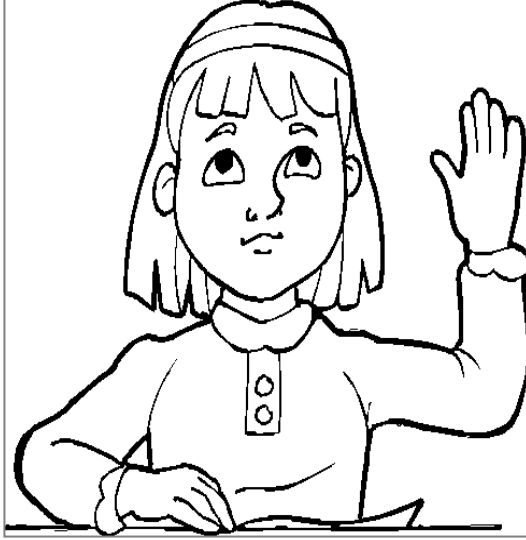

11. Gelecek zaman 'Dişini çekecek'

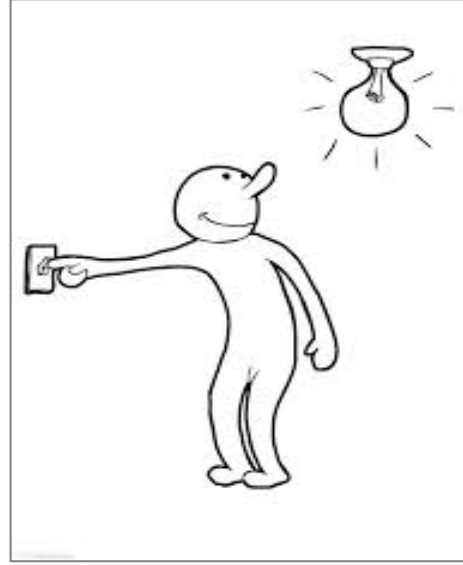
EK 5. Anlama Testi Resimleri

1.Geçişsiz Emir Cümlesi 'Ece hastanede ağlıyordu. Hemşire yanına geldi, ona sus dedi'

2. Geçişli Emir Cümlesi 'Hava karardı. Kardeşim karanlıktan korktu ve bana 'ışığı aç' dedi.

3. Soru Cümlesi 'Deniz gözlüğünü bulamadı. Annesine 'gözlüğüm nerede?' diye sordu.'

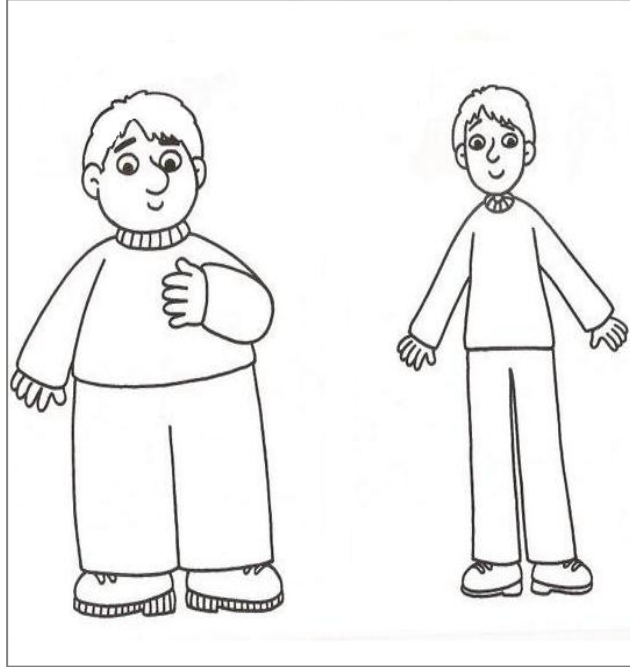
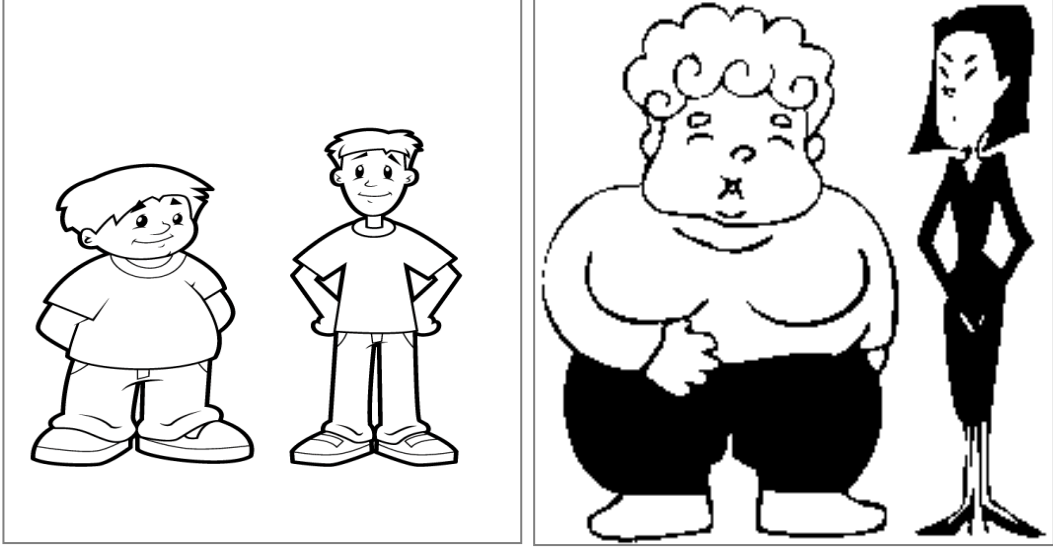
4. Geçişli Bildirim Cümlesi ‘Ayşe perdeleri yıkadı. Şimdi ‘perde ütülüyor.’

5.Geçişsiz Bildirim Cümlesi 'Mert tatilde Antalya'ya gitti; her gün yüzüyor.'

6. Karşılaştırma Cümlesi 'Ali ile Ahmet aynı yaşta ama Ali daha uzun.'

7. Edilgen Cümleler ‘Yoldan geçen araba su sıçrattı. Adam ıslandı.’

8. **Evet – Hayır Soru Cümleleri** ‘Mustafa çok acıkmıştı, hemen masaya oturmak istedi ama annesi Mustafa’ya «Ellerini yıkadın mı» diye sordu.’

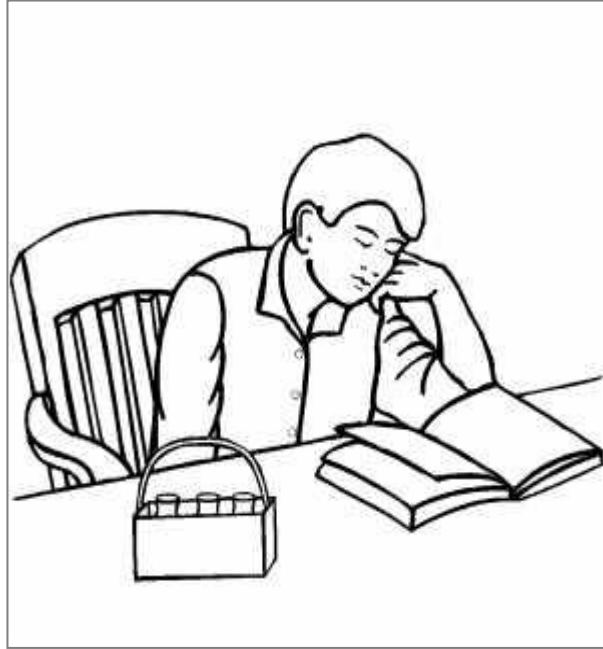
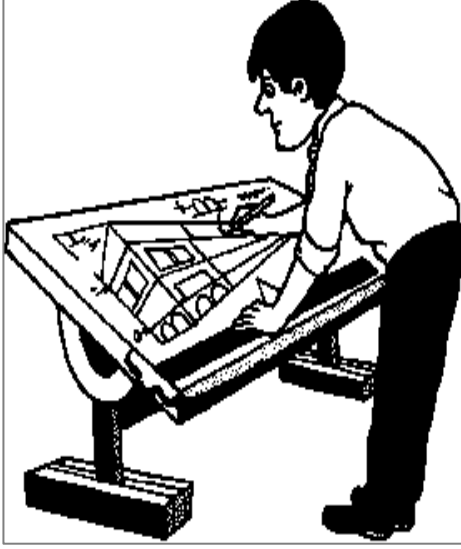

9. **Çift Geçişli Cümleler** ‘Duvara tablo asmak istiyoruz. Usta geldi, şimdi duvara çivi çakıyor.’

10. Yerleştirme Cümler ‘Ozan boş vakitlerinde hep kitap okur, çünkü kitap okumayı çok seviyor.’

11. Gelecek Zaman ‘Mert dondurma yemeği çok seviyor ama dişi çürüdü. Dişi dişini çekecek.’

